LETO VII. ŠT. 18 (307) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 2. MAJA 2002

NOVI GLAS®

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

CENA 0,93 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

OB PRVEM MAJU

Mnogokrat nas zunanji dogodki nekako silijo, da pišemo o njih. Jasno zato pa opravljamo časnikarsko dolžnost. To velja tudi za razna večja praznovanja, civilna in verska. V tem primeru gre danes za praznik dela. To je 1. maj, ki je v sodobni zgodovini postal eden od mejnikov našega družbenega življenja.

Pred več kot 100 leti je papež Leon XIII. izdal znano encikliko Rerum novarum, ki obravnava predvsem socialno problematiko takratnega časa. Ta papeški dokument je nato postal ključna listina ali nekaka Magna charta pravic delavskega razreda. Ravno s tem pa je tudi Cerkev vstopila prvič v javno soočanje s socialnimi vprašanji svojega časa, kot so delo, delavci, delodajalci, z eno besedo nekdanji binom suženj in gospodar. O tem je že zelo občuteno pisal veliki nemški filozof 19. stoletja Georg Wilhelm Friedrich Hegel v svojem delu Fenomenologija duha, kjer piše o socialnih odnosih na delu. Hlapec oziroma suženj je najprej odvisen od svojega gospodarja, ki mu služi, slednji pa mu daje primerno plačo. Še kasneje pa se (prav v duhu heglovske dialektike) lahko situacija popolnoma obrne. Sedaj namreč postane gospodar odvisen od svojega hlapca oz. sužnja, ki mu s svojim delom sploh omogoča življenje in blagostanje. Tu je torej že zametek zgodovinske socialne dialektike, ki jo je nato v sicer drugačnem in odločno materialističnem ključu od Hegla prevzel Karel Marx.

Povrnimo se k nauku Cerkve. Ta je po Leonu XIII. zelo tehtno odgovarjala na izzive svojega časa in tudi v socialnem nauku iznesla več pomembnih novosti. Naj tu spomnimo le na nekatere zadnje papeže 20. stoletja. Že Pij XI. je v svoji encikliki Quadragesimo anno (ob štiridesetletnici Rerum novarum) spomnil na Leonove nauke in jih posodobil. Sledili so mu kasneje razni nasledniki, od Pija XII. mimo Janeza XXIII. z znano encikliko Mater et Magistra do še kasnejših papežev. Naj le omenimo znamenito encikliko Pavla VI. Populorum progressio vse tja do znanega dokumenta Janeza Pavla II. Laborem exercens. Vse to daje delu in delavcem svoje mesto, dostojanstvo in pravice. Sicer pa je še veliko drugih dokumentov podobne vsebine.

Naš čas je poln razprtij in socialnih bojev. Sama dialektika delavca oz. delodajalca pa nam pušča veliko možnih alternativ. Danes gre zlasti v Italiji za socialni boj, ko vlada skuša odpraviti določene sindikalne pridobitve iz prejšnjih let. Tu imamo v mislih znani člen 18. delavskega statuta, ki določa pravico o ohranitvi delovnega mesta. S tem se je tudi po državi vnel boj vlada-sindikati, kar se je potem vidno izkazalo v splošni stavki. Zdi se, da se bodo pogajanja med sprtimi strankami zopet začela. Ni pa veliko izgledov za skorajšnje pozitivne rešitve.

Pri tem skušamo pa dati prvemu maju tudi širšo kulturno in versko vlogo. STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

PRED OBČINSKIMI VOLITVAMI

VSAK GLAS BO POMEMBEN!

JURIJ PALJK

Majske občinske volitve so pred vrati in vse kaže, da večjih presenečenj ne bi smelo več biti, vsaj kar se tiče kandidatnih list. Upravne volitve bodo v 21 občinah 26. in 27. maja. Rok za predložitev kandidatnih list je že zapadel in sedaj že lahko potegnemo prve zaključke, ki bi jih lahko strnili v misel, da smo slovenski volivci lahko le na pol zadovoljni.

Če je vsakomur, ki kaj da na slovensko manjšino in na slovenske korenine ter naše zavzemanje za slovenske pravice v naših krajih, jasno, koga bomo za župana volili v Gorici, ni nobenega dvoma, da se bomo slovenski volivci odločili za kandidata leve sredine in Stranke komunistične prenove Vittoria Brancatija **(na sliki)**, pa to seveda ne velja za drugo pomembno občino, v kateri je slovenska prisotnost tudi izrazita in zelo pomembna.

V občini Devin Nabrežina je namreč prišlo do hudega razkola med slovenskimi volivci, ki se bodo tako predstavili na dveh listah. Stranka Slovenska skupnost in Stranka komunistične prenove podpirata županskega kandidata Viktorja Tanzeja, medtem ko je kandidat Oljke za devinsko-nabrežinskega župana Michele Moro. Ostala kandidata sta še Giorgio Ret za Listo 2002 in desnico, medtem ko je Romano Vlahov ustanovil svojo listo. Zakaj je do razkola prišlo, vedo sami udeleženci, mi pa lahko že danes zapišemo, da je to samo voda na mlin desnice, kar je seveda daleč od tega, kar si želimo Slovenci, ki se borimo za dostojanstvo in dostojnost naše žive prisotnosti na našem območju.

FOTO BUMBACA

Za politiko velja, da je med drugim tudi umetnost možnega, prav tako pa velja, da je gotovo umetnost dogovarjanja. V devinsko-nabrežinski občini do dogovora ni prišlo, samo upamo lahko, da so se vsi vpleteni v razkol vsaj zavedeli svojega početja. Zadnji odgovor bodo itak dale volitve.

V Gorici, kjer je možen drugi krog volitev, bomo slovenski volivci volili Vittoria Brancatija, ki ga podpirata celotna leva sredina in Stranka komunistične prenove; ostali kandidati pa so Guido Germano Pettarin za Dom svobočin, Antonio Scarano za sredinsko listo občanov ter Sergio Cosma, ki bo predstavljal skrajno desnico.

Brez ovinkov smo zapisali, da bomo slovenski volivci podprli Vittoria Brancatija, tudi zato, ker se zavedamo, kako pomemben bo vsak glas na občinskih volitvah v Gorici, in seveda zato, ker bi že bil skrajni čas, da desničarsko goriško občinsko vlado, ki nikdar ni imela nobenega posluha za nas Slovence, pošljemo domov. Zato bo pomemben vsak, zares vsak glas!

V TRSTU LOČENO PROSLAVLJANJE 25. APRILA

SVARILO PRED POSPLOŠEVANJEM

IVAN ŽERJAL

Trst je bil edino mesto v Italiji, ki je doživelo ločeno proslavljanje 25. aprila. Tržaška občinska in pokrajinska uprava ter Odbor za negovanje vrednot odporništva (na kratko Antifašistični odbor) niso namreč dosegli soglasja glede pomena tega praznika. Tako sta tržaška občina in pokrajina, katerima se je pridružila še občina Milje, 25. april razglasili za dan vseh padlih za svobodo. Tako sta tržaški župan Dipiazza in predsednik pokrajine Scoccimarro položila venec tako v Rižarni kot tudi k obeležju pri bazovskem "šohtu" (t.i. "fojbi") in k spomeniku padlim na griču sv. Justa. Antifašistični odbor, ki združuje vse ostale okoliške občine tržaške pokrajine, poleg tega pa še sindikate, borčevske organizacije in ustanove civilne družbe, pa se je držal izvirnega pomena, ki ga predstavlja datum 25. aprila: to je namreč tudi po italijanskem zakonu praznik osvoboditve izpod nacifašizma. Odbor je priredil izredno množično obiskano svečanost v Rižarni, ki je sledila pusti in malo obiskani uradni počastitvi. Ob tej priložnosti ne moremo mimo besednih napadov in žvižgov na račun tržaškega odbornika za kulturo in poslanca Nacionalnega zavezništva Roberta Menie pred vhodom v Rižarno. Sam Menia sicer ni štedil z ostrimi napadi na Slovenijo, italijansko levosredinsko opozicijo, dalje na ime zgoniške osnovne šole (1. maj 1945) in dejal, da je prava osvoboditev za Trst prišla šele 12. junija 1945, ko so iz našega mesta odšli jugoslovanski vojaki. Pravzaprav, se je še popravil Menia, bi morali proslavljati osvoboditev 26. oktobra 1954, ko je Trst ponovno prišel pod italijansko upravo.

FOTO KROMA

25. april je torej bil v Trstu vse prej kot dan sprave, kot sta uradno razglašali tržaška občina in pokrajina. Odločitev dveh najpomembnejših krajevnih uprav na Tržaškem je namreč povzročila samo nov razkol v tukajšnji skupnosti, ki res ni potrebovala novih delitev, poleg tega pa je pritegnila pozornost italijanskih vsedržavnih javnih občil.

Občina in pokrajina sta bili obtoženi, da s poenostavljanjem in posploševanjem želita razvodeniti pomen praznika osvoboditve v imenu neke lažne sprave. Ta misel je odmevala tudi na svečanosti, ki jo je v Rižarni 25. aprila priredil Antifašistični odbor. Sprava in svoboda, je bilo med drugim poudarjeno, sta preresni stvari, da bi se z njima kar tako igračkali.

STRAN 3

MEMORANDUM

"Po preizkušnjah in mnogih napakah so bili navsezadnje uspešni, njihovo prizadevanje pa je bilo koristno za Slovenijo, saj so ji po vojni vrnili velik del Primorske. Povojne meje žal niso osrečile vseh Slovencev, tako da mnogi živijo kot manjšine v drugih državah. Slovenija ima do njih obveznosti, ki so bistveni del slovenske zunanje politike."

DR. DIMITRIJ RUPEL, ZUNANJI MINISTER RS, 26.4.2002, IZ GOVORA V CANKARJEVEM DOMU

Občni zbor ZKB

Prejšnjo nedeljo, 28. aprila, je bil v Boljuncu občni zbor Zadružne kraške banke. Obračun poslovnega leta je zelo pozitiven.

(stran 14)

VSEBINA

03 Jadranka Cergol / intervju
MARTINA SLAVEC IN GORAZD BAJC

07 Marko Tavčar
DRAGI GOSPOD MILAN LIPOVEC!

10 Adrijan Pahor
GORICA POST FESTUM

13 Marjan Drobež
DELO JE PREMALO CENJENO IN UPOŠTEVANO

15 Andrej Černic
DEŽELA VZHAJAJOČEGA NOGOMETA

SVET OKROG NAS

TEŽAVE NA POTI V EVROPO

ŠE O BENEŠEVIH ODLOKIH

ALOJZ TUL

Pred dvema tednoma smo v glavnih obrisih prikazali Beneševe dekrete, tako imenovane po takratnem češkoslovaškem predsedniku Eduardu Benešu, na temelju katerih so po drugi svetovni vojni izgnali in razlastili približno tri milijone in pol sudetskih Nemcev iz Češkoslovaške, in sicer v luči pogajanj za pridružitev Češke v Evropsko unijo in zadevnih pomirjujočih izjav evropskega komisarja za širitev Verheugna. Minuli teden pa je o omenjenih odlokih razpravljal češki parlament in o njih sprejel resolucijo, ki je nedvomno politično pomembna v tem delikatnem obdobju pristopanja Češke v evropske integracije, ker naj bi bila uraden odziv Prage na aktualno razpravo o Beneševih dekretih v Avstriji, Nemčiji, na Madžarskem in v Evropskem parlamentu.

Češki parlament je zato vložil veliko naporov v pripravo besedila omenjene resolucije, ki ga je nato podprlo vseh 169 navzočih poslancev od skupno 200 članov parlamenta. Pred tem je svoje soglasje k dokumentu dal tudi sam državni predsednik Vaclav Havel. Poslanci v resoluciji med drugim poudarjajo, da je češkoslovaška zakonodaja iz obdobja 1940-45, vključno z Beneševimi dekreti, posledica vojne in poraza fašizma ter zato ne more biti postavljena pod vprašaj. V resoluciji je zato izražena "zaskrbljenost zbornice glede poskusov nekaterih krogov, zlasti tistih v tujini, da bi vnovič odprli tragične probleme iz preteklosti, zapletli današnje mednarodne odnose in vznemirjali prebivalce Češke". V zvezi z zahtevami sudetskih Nemcev po vrnitvi premoženja, resolucija poudarja, da obseg in pogoje vračanja premoženja določa češka denacionalistična zakonodaja.

Poročali smo že, da je svoje stališče do povezave med Beneševimi dekreti in pristopnimi pogajanji Češke z Evropsko unijo vnovič potrdil med nedavnim obiskom v Pragi evropski komisar Verheugen, ko je dejal, da "dekreti ne bodo vplivali na pristopna pogajanja". Za zadnjo številko avstrijskega tednika Profil pa je isti komisar - kot poroča STA - poudaril, da Evropska komisija mora ugotoviti le, dali veljavna češka zakonodaja izpolnjuje zahteve Unije oz., ali je češka denacionalizacijska zakonodaja, s katero je vprašanje Beneševih dekretov deloma povezano, diskriminatorna ali ne. Pojasnil je še, da nobenega kandidata za članstvo v Uniji ne bodo ocenjevali po tem, kar se je dogajalo v preteklosti, ampak bodo upoštevali le današnje razmere.

Glede zahteve nekaterih krogov, da bi se morala Češka opravičiti za krivice, ki so se zgodile kot posledica uresničevanja Beneševih dekretov, je Verheugen poudaril, da daje češko-nemška izjava iz l. 1997 dober zgled za reševanje tovrstnih težav. Zato kljub grožnjam avstrijskih svobodnjakov, da širitve Unije ne bodo podprli, če vprašanje dekretov ne bo rešeno, je omenjeni diplomat dejal, da ne vidi razlogov, zaradi katerih bi Avstrija širitvi nasprotovala.

Kot vidimo, so danes države kandidatke za vstop v Evropsko unijo izpostavljene raznovrstnim izsiljevanjem in pritiskom, kar smo videli tudi v primeru Slovenije. Značilno je, da so pri tem najbolj glasni tisti, ki so bili kakorkoli poraženi v drugi svetovni vojni in bi zato morali biti prvi zainteresirani za spravne poteze v zvezi z medvojnimi dogajanji. Edina častna izjema je v tem pogledu Nemčija.

S 1. STRANI

OB PRVEM...

Maj je namreč mesec posvečen Devici Mariji in sama slovenska tradicija je temu že davno dala svoj pečat. Papež Pij XII. pa je dal na prvi maj praznik sv. Jožefa Delavca in ga s tem tudi približali krščanskemu svetu. Prvi maj praznujemo tudi na naših številnih kulturnih prireditvah na odprtem, vse to pa pomeni že prvi vstop v pomlad. Zato prav tu navadno izkažemo navdušenje za našo prosveto, igro, pesem in glasbo, kar nas itak tudi drugače najbolj povezuje.

Prvi maj, praznik dela, je predvsem praznik človekovega dostojanstva in poslanstva in to zlasti v našem času. Zato upamo, da se bodo v tem duhu uresničili ti ideali tudi za nas, Slovence v Italiji, in to v uresničevanju vseh naših političnih, socialnih in narodnostnih pravic.

ZARADI ZNANIH INCIDENTOV V NEAPLJU

POLICIJSKI AGENTI V HIŠNEM PRIPORU!

V Neaplju je osem policijskih agentov v hišnem priporu. Tako je odredil pristojni javni tožilec po preiskavi, ki traja že več mesecev. Novica se je seveda bliskovito razširila po vsej državi, čemur se ne moremo čuditi, saj sta radio in televizija hkrati sporočila, da si je večja skupina policijskih agentov nataknila lisice in tako odločno protestirala proti nenavadnemu ukrepu, ki ga je javni tožilec odredil proti njihovim kolegom. Celotna zadeva je zares čudna, saj so agenti v hišnem priporu, ker naj bi zagrešili kazniva dejanja že v marcu lanskega leta. Tedaj je namreč bila v Neaplju protestna manifestacija, ki so jo priredili pripadniki Globalnega foruma, prišlo pa je tudi do nasilnih dejanj in do hudih spopadov s silami javnega reda. Mnogo manifestantov je policija odpeljala v neko vojašnico, ki naj bi se po izjavah prizadetih spremenila v pravo mučilnico. V kasarno so baje pripeljali tudi več ljudi, ki so se bili zaradi ran zatekli v bolnišnico, preiskovalci pa skušajo ugotoviti, kdo je podpisal takšen ukaz.

Vedeti je treba, da se je vse dogajalo, ko je v Rimu vladala leva sredina, notranji minister pa je bil bivši krščanski demokrat Bianco. Ta je te dni dejal, da je bil sicer obveščen o nasilnem nastopanju policije, zaradi česar je tudi odredil upravno preiskavo, ki pa ni ugotovila nobenih nepravilnosti. Podpredsednik sedanje vlade Fini pa je takoj vzel v obrambo policijske agente in izrazil začudenje, ker je pristojna sodna oblast odredila hišni pripor, potem ko je od neredov poteklo več kot leto dni in ni torej nevarnosti, da bi kdo od prizadetih agentov pobegnil ali tako ali drugače zakril dokaze kaznivega dejanja. Gre vsekakor za kočljiv spor ali vsaj hudo napetost med izvršno in sodno oblastjo, kar utegne še zaostriti že tako napete odnose med sedanjo vlado in sodstvom. Zadeva je vsekakor resna, saj govorijo, da se vodi preiskava zoper kar 50 policijskih agentov, ki naj bi med zasliševanji tudi do krvi pretepali priprte protestnike, jih zmerjali ter grobo žalili. Mnenja v sedanji opoziciji so v tem pogledu deljena; nekateri se obnašajo, kot da bi bila krivda agentov že dokazana, drugi pa popolnoma zaupajo v neodvisnost in nepristranskost sodnikov ter so prepričani, da bodo tudi ustrezno ukrepali.

DL

PREDSTAVNIKI KOROŠKE EL PRI NAS

Konec prejšnjega tedna, v soboto, 27., in v nedeljo, 28. aprila, so se v našem zamejstvu mudili številni predstavniki koroške Enotne liste, se pravi stranke Slovencev na avstrijskem koroškem. EL se je namreč za tradicionalni izlet, namenjen občinskim svetovalcem in odbornikom te stranke, odločila za obisk Slovencev v Italiji. Pod vodstvom predsednika EL Andreja Wakouniga in v spremstvu deželnega predsednika Slovenske skupnosti Draga Štoke so se najprej podali v Benečijo, kjer so med drugim obiskali dvojezični šolski center v Špetru. Tam so jim beneško realnost orisali špetrska županja Bruna Dorbolo, ravnateljica šole Živa Gruden in družbeni delavec Riccardo Ruttar. Med obiskom na Tržaškem pa so si ogledali Rižarno, ki je koroške goste zelo pretresla, v nedeljo, 28. aprila, pa so se v popoldanskih urah srečali z deželnim in pokrajinskim vodstvom SSk v agriturizmu Bajta v Saležu. Koroške goste sta pozdravila deželni tajnik SSk Damijan Terpin in tajnik zgoniške sekcije Jožko Gruden. Srečanje je bilo priložnost tudi za izmenjavo pogledov in analizo položaja slovenske manjšine v Italiji in Avstriji, ki je, kot so ugotovili predstavniki EL in SSk, precej podoben, zlasti kar se tiče vprašanja spoštovanja enakopravnosti in enakega dostojanstva slovenskega jezika, za kar se je treba celo boriti na sodiščih.

PO POSREDOVANJU AMERIŠKE DIPLOMACIJE

DOGOVOR O ARAFATOVI PROSTOSTI

BREDA SUSIČ

Ameriški predsednik Bush je minulo nedeljo dosegel svoj prvi diplomatski uspeh na bližnjevzhodnem prizorišču. Tako Izrael kot Palestinci so privolili v njegov načrt, da bi ameriški in britanski vojaki jamčili za pripor šestih palestinskih osumljencev umora izraelskega ministra za turizem Zeevija. Osumljenci so v rokah palestinske policije, sodilo jim je palestinsko vojaško sodišče, ki pa ga Izraelci ne priznavajo. Sharon je že dolgo zahteval, naj mu Arafat izroči domnevne morilce, palestinski vodja pa se je temu vedno upiral.

Bush je v zameno za kompromis od Izraelcev dosegel zagotovilo o prenehanju zasedbe Ramale in hišnega pripora Arafata. Predsednik Palestinske avtonomne oblasti ne sme iz svojega urada že štiri mesece in pol ter živi v čedalje slabših pogojih. Če torej ne bo prišlo do novih zapletov in bodo vsi spoštovali dogovor, se bo Arafat lahko v kratkem prosto premikal po palestinskem ozemlju, lahko pa bo tudi odpotoval v tujino.

Pristanek na dogovor ni bil soglasen ne na eni ne na drugi strani. Predvsem Palestinci so pogojevali sprejem kompromisa z razrešitvijo problema betlehemske bazilike Kristusovega rojstva. V njej je že tri tedne zaprtih 40 kapucinov in sester, ki skrbijo za samostan, pa tudi 230 Palestincev. Tako civilisti kot vojaki so se v baziliko zatekli 2. aprila, ko so se spopadi med izraelsko vojsko in Palestinci začeli tudi v Betlehemu. Izraelske oblasti trdijo, da je med njimi več nevarnih aktivistov, ter zahtevajo od Arafata, naj jim jih izroči. Arafat se je temu uprl, tako da je postalo obleganje bazilike vse bolj napeto. Izraelski vojaki ne puščajo vanjo niti hrane in vode, tako da je bazilika popolnoma izolirana od sveta.

V zadnjih dneh sta se sprti strani le usedli za mizo, da bi poskusili najti izhod iz nastale situacije. Do nedelje pa še ni prišlo do nikakršnega dogovora. Edini napredek, do katerega so prišli pogajalci, je, da je Izrael znižal število Palestincev, katerih izročitev je pogoj za prenehanje obleganja. Menda sedaj zahteva izročitev štirih ali petih oseb (prej jih je zahteval 30), vendar je Arafat pripravljen obljubiti le njihovo konfinacijo v Gazi, ne pa izročitve. Zaradi tega se situacija še vedno ni premaknila z mrtve točke.

Če je Sharonova vlada po eni strani pristala na osvoboditev Arafata, pa je po drugi zavrnila sodelovanje s preiskovalno komisijo OZN, ki bi morala v Jeninu raziskati okoliščine napadov izraelske vojske. Kot znano, je prišlo med spopadi do bombardiranja, rušenja hiš in - po navedbah očividcev - do pravega pokola civilnega ljudstva. Predstavniki Amnesty Internetional, ki so v minulih dneh obiskali porušeno mesto, so govorili o kršenju mednarodnih konvencij o človekovih pravicah, niso pa našli dokazov o pokolu. Uradni izraelski viri pa navajajo številko 47, največ 70, kolikor naj bi bilo ubitih palestinskih aktivistov, življenje pa naj bi izgubili samo trije civilisti. Celo zmerni izraelski zunanji minister Peres v tem primeru brani izraelsko vojaško akcijo, češ da je bilo v Jeninu pravo skrivališče palestinskih samomorilcev in da je bil napad na to begunsko taborišče opravičljiv samoobrambni ukrep izraelske vlade. Varnostni svet OZN je že pred več kot dvema tednoma izglasoval resolucijo o sestavi mednarodne preiskovalne komisije, ki pa doslej še ni mogla začeti z opravljanjem svoje naloge. Najprej so Izraelci pogojevali svojo privolitev z vključitvijo vojaških in protiterorističnih izvedencev v komisijo. Kljub temu da je Kofi Annan sprejel omenjeni pogoj, je izraelska vlada v nedeljo še enkrat zavrnila prihod komisije.

STRAN 16

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

ŽELJA PO TRDI ROKI?

Neverjetno je, kako je Jean-Marie Le Pen čez noč spremenil podobo Francije. Tovrstnega presenečenja v tem trenutku ni pričakoval nihče in vendar je res, da je prodor skrajne francoske desnice le potrdil sum o tem, kar se zadnje čase dogaja. V marsičem ne vemo več dobro ne kaj ne kako in v tej splošni stiski se vse bolj krepi prepričanje, kako bi bilo treba zadeve urejati dosti bolj odločno, sicer nas bodo problemi pokopali pod seboj. Tu je terorizem, tu je vse bolj težavno sožitje s priseljenci, tu so socialne napetosti in še mnogo drugega. Težave se kopičijo in kopičijo in donedavni obrazci njihovega razreševanja se zdijo izrabljeni in premalo učinkoviti. Zato ni čudno, da je že v vsakodnevnih pogovorih vse pogosteje mogoče slišati mnenja, da so trši prijemi tako rekoč nujni. In Jean-Marie Le Pen je tisti, ki menda ponuja izhod iz pretežkih stisk.

Jean-Marie Le Pen ima namreč zelo jasen in premišljen program, v katerem je največ strahu povzročila napoved, da bi pod njegovim vodstvom Francija izstopila iz Evropske unije. V resnici pa so dosti nevarnejše in za marsikoga vabljivejše druge njegove napovedi. Najprej obljuba, da bo vzpostavil "zakon in red". "Zakon in red" torej, ker naj bi sedaj vladala kaos oziroma vsesplošno popuščanje. Praktično gre za napoved trde roke. Za pedofilijo bi bila uvedena smrtna kazen, saj so ljudje zaradi vse bolj razširjene razbrzdanosti ogorčeni in prestrašeni. Tudi to pomeni trdo roko. Slednjič napoved izgona vseh priseljencev, ki nimajo dela v skladu z zakonom. Spet trda roka in to na področju, ki je slej ko prej najbolj občutljivo. Poseči v problem priseljencev z ostrino je po vsej verjetnosti pričetek ukinjanja vsakršnega sožitja s tujci, ki so vrh vsega še druge narodnosti, civilizacije in vere. Z drugimi besedami : zaostritev odnosa s priseljenci odpira najnevarnejše poti sodobnega časa, namreč trdo soočenje in celo možno izključevanje na narodnostni, civilizacijski in verski ravni. V primeru nemožnosti sobivanja z drugimi narodnostmi, civilizacijami in verami se seveda pričenjajo rušiti vse najžlahtnejše evropske vrednote. Od tu pa ni več daleč do trde roke nad celotno družbo, ne samo nad tujci.

Dejstvo je, da je Le Penov program dobil v Franciji presenetljivo veliko politično podporo, kar dokazuje, da je za celo vrsto ljudi utemeljen in nesporen. Dogodek je prav gotovo resno opozorilo, da časi niso lahki in da vse bolj ponujajo uporabo ostrine in sile, ker naj bi vsi drugi načini odpovedali. Zgodovina pa dokazuje, znotraj nje še posebej resnična kultura v smislu človečnosti, da družbena ostrina in sila še nikoli nista nikomur prinesli nič dobrega. In zato bi se morali vsakršni politiki trde roke resno zoperstaviti, bolje prej kot kasneje, saj je pač ne gre podcenjevati. Trda roka namreč prihaja zadržano, ko pa pride, udari močno in brezobzirno.

NOVI GLAS

UREDNISTVO IN UPRAVA
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it
34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it
www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK
IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA 42€, SLOVENIJA 46€,
INOZEMSTVO 62€, PRIORITETNA POŠTA 83€
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

S 1. STRANI

SVARILO

Ta misel, ki je bila tudi rdeča nit vseh svečanosti, ki so potekale na Tržaškem v prejšnjih dneh, je resnična. Neobremenjenemu opazovalcu, ki ni seznanjen s tukajšnjo zgodovino in politično klimo, se bo zdela poteza tržaške občine in pokrajine v najboljšem primeru skrajno neresen poskus spraviti vse skupaj pod isto streho, z nekim posplošenim pobotanjem, ki ostaja površinsko in ne seže v globino duše in srca. Dokaz, da sami pobudniki "prenovljenega" praznovanja 25. aprila ne verjamejo lastnim pobudam, so že izjave, ki jih je poslanec Menia dal časnikarjem takoj po kratki svečanosti pri bazovskem "šohtu" in ki jih tudi zunanji opazovalec ne more imeti za spravljive. Lahko rečemo torej, da je načrt, da se 25. april, dan osvoboditve, spremeni v generičen praznik vseh, ki so padli za svobodo (zakaj pa torej niso počastili žrtev iz leta 1953?), le pokazatelj tega, da sedanje mestne oblasti ne priznavajo dejstva, da je povojna Italija nastala na temeljih protifašističnega boja, kar je v svojem govoru v Rižarni pravilno ugotovil zgodovinar Giovanni Miccoli. Gre torej za načrtno brisanje oz. zamegljevanje pravega pomena protifašizma, pa tudi za zamegljevanje resničnega obraza fašističnega sistema, ki se je razodel ravno v Trstu veliko časa pred drugo svetovno vojno na škodo Slovencev.

Človek, ki naleti na tako nesramno potezo, pogosto reagira živčno, tudi nasilno, čeprav le z besedami. Žvižgi in psovke na račun Dipiazze, Menie in ostalih pred Rižarno so dokaz za to. Vendar se sprašujem, ali je taka reakcija, čeprav razumljiva, tudi smiselna in pametna. Če Menii rečeš, da je fašist, ga s tem ne prizadeneš, kvečjemu vidi v tem določeno priznanje. Takim poskusom poenostavljanja in izmaličenja zgodovine se lahko postavimo po robu edinole z ljubeznijo do resnice, predvsem do zgodovinske resnice. Tu pa si moramo tudi sami položiti roko na srce in se vprašati, koliko smo storili za to, da se ta resnica uveljavi. Tudi v političnih silah, ki se sklicujejo na vrednote antifašizma, je namreč resnici na ljubo večkrat prišlo do uveljavljanja stališč, ki so bila, milo rečeno, čudna. Nasedanje različnim nepreverjenim številkam v zvezi z žrtvami "fojb" in s povojnimi optanti, izjave, kot je tista, da je bilo po drugi svetovni vojni v Trstu "premalo Italije", skoraj popolno ignoriranje bazoviških junakov (razen seveda častnih izjem, kot je npr. bivši senator Fulvio Camerini), neodgovorne besede o povojnem "etničnem čiščenju" na škodo Italijanov, vse to gotovo ni pripomoglo k razjasnitvi pojmov, ampak je predstavljalo le željo strank po hitro doseženem konsenzu. Če k temu dodamo dejstvo, da se je proslavljanje osvoboditve v preteklosti spremenilo v nekaj obrednega, brez vsebinskega naboja in prepričanja, je slika popolna. Danes bolj kot kdajkoli so potrebni jasni pojmi, do njih pa se ne dokopljemo z gesli in vpitjem, ampak s poglobljenim raziskovanjem, preverjanjem in dobro voljo. Pa tudi s tem, da kdaj pa kdaj raje molčimo, kot pa da za vsako ceno damo izjavo o katerikoli stvari, tudi o takih, o katerih nimamo pojma. To velja predvsem za politike, ki bi morali, preden povedo kaj o krajevni polpretekli zgodovini, prej prebrati nekaj dobrih zgodovinskih knjig in si postaviti tudi nekaj vprašanj.

INTERVJU / MARTINA SLAVEC IN GORAZD BAJC

"PO PRAVICI POVEDANO..."

JADRANKA CERGOL

Pred nekaj meseci je Krožek Premik izdal brošuro z naslovom Po pravici povedano... V brošuri je zbrano gradivo *Tečaja za preživetje Slovencev v Italiji*, ki ga je Krožek Premik organiziral novembra 2000 in na katerem je predaval prof. Samo Pahor. Izdajo brošure sta s finančno pomočjo omogočila Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije in Zadružna kraška banka. Do predstavitve brošure je prišlo že v mnogih društvih in krožkih, zanimanje med poslušalci je bilo veliko, tako da smo predstavnika Krožka Premik Martino Slavec in Gorazda Bajca zaprosili za intervju.

Krožek Premik je nastal pred približno letom in pol in je v tem času izpeljal svoji prvi pobudi: najprej Tečaj preživetja Slovencev v Italiji, nato pa še brošuro Po pravici povedano... Zakaj ste se pravzaprav odločili za novonastali krožek, saj je v zamejstvu že veliko društev, krožkov, gibanj, v okviru katerih bi lahko izpeljali svoje načrte? Odkod prav ta naziv krožku?

GORAZD: Če mi dovolite, bi Vas najprej malo popravil oziroma dopolnil. Po *Tečaju preživetja za Slovence v Italiji* jeseni 2000 je namreč Krožek Premik 26. maja 2001 organiziral v prostorih Kulturnega doma v Trstu okroglo mizo z naslovom *Kaj je slovenstvo*. Menim, da je bila ta pobuda, ki je Vi niste omenili, zelo dobro obiskana in sprejeta z velikim zanimanjem, saj je marsikdo naglasil, da je bil večer izviren in zelo "ekumenski" za naš zamejski prostor. Povabljeni govorniki so bili pač izbrani izključno po strokovnem ključu, ne glede na njihovo svetovnonazorsko prepričanje. Na samem večeru, pa tudi v številnih časopisnih odmevih, ki so mu sledili, so se zato soočali različni pogledi na temo pogovora, se pravi na slovenstvo. Lahko bi rekli, da smo z okroglo mizo zadeli v črno.

S to svojo nekoliko daljšo uvodno razlago pa hočem obenem tudi povedati, da se pri Krožku Premik ne ukvarjamo le z vprašanjem pravic slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, s pripravo brošure pa smo le napravili nekaj, kar je bilo treba narediti.

MARTINA: No, če pa se povrnemo na izhodiščno vprašanje, zakaj smo se pravzaprav odločili za krožek, se moramo ozreti na ozadje priprav tečaja, saj so sočasni z nastankom krožka. Potem ko je bilo med nami v zamejstvu že veliko govora o tem, kako se nam slabo piše, kako nam niso priznane pravice, kako nas skratka Italija noče zaščititi, sva začutila potrebo po tem, da bi se o teh zadevah dodobra poučila, kolikor je pač za navadnega državljana mogoče. V septembru 2000 sva se obrnila na prof. Sama Pahorja, ki je nedvomno velik poznavalec zakonov, še posebno tistih, ki obravnavajo pravico do uporabe slovenskega jezika. Kmalu sva se zavedela, da bi znanje prof. Sama Pahorja lahko še koga zanimalo in tako sva organizirala tečaj preživetja za Slovence v Italiji. V prvi vrsti sva hotela, da bi bil tečaj dostopen vsakomur in da bi se ga zato udeležilo čim večje število Slovencev. Zato sva se že od samega začetka trudila, da bi celotni zadevi odvzela možnost kakršnegakoli ideološkega predznaka, ki bi možnega slušatelja lahko odvrnil od udeležbe. Zato je nastal Krožek Premik, zato se je bilo treba na neki način premakniti, saj sva dobro vedela, da, če bi pobudo organiziralo kako že obstoječe društvo ali organizacija, se je druga skupina avtomatično ne bi udeležila in obratno. Nujno je bilo zato preseči ustaljene zamejske kalupe in tako je prišlo do Krožka Premik.

Ko smo krožek ustanovili, se je posledično kar sama pojavila nuja, da "premikamo" še naprej, kjer je potrebno. Tako je v sodelovanju z Igorjem Škamperletom in Ivom Keržetom prišlo do okrogle mize o slovenstvu.

Kateri je bil glavni namen najprej tečaja in sedaj še brošure?

GORAZD: Glavni namen tečaja je bil seznaniti čim večje število ljudi s tem, da uporaba slovenskega jezika v javnosti ni nekaj nemogočega, da ni to neka čudna pravdarska zadeva, s katero se ukvarjata prof. Samo Pahor in njegov krog. Dokler bodo ljudje tako mislili, bo res samo nekaj posameznikov zahtevalo svoje pravice.

Ob koncu tečaja se je, tudi po prigovarjanju številnih tečajnikov, pojavila potreba po tem, da se koristno znanje prof. Pahorja zbere in zapiše, tako da bi ga lahko uporabljali v praksi. Vsebino tečaja sva uredila na čimbolj pregleden in enostaven način, dopolnila sva ga še z nekaterimi dodatnimi razlagami, tako da je nastal dostopen in uporaben priročnik za vsakogar.

MARTINA: S tem projektom sva kandidirala na javnem razpisu Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije, s prošnjo za sofinanciranje objave. Urad nas je z veseljem podprl. Za dodatno finančno pomoč sva se obrnila tudi na Zadružno kraško banko, ki je pobude Krožka Premik doslej vedno podprla. Seveda so bili z omenjenimi prispevki kriti le stroški tiskanja in oglaševanja. Vse ostale stroške, ki so se zraven zlahka nabrali, pa sva krila iz svojih žepov.

Se vama zdi, da se bo stopnja zavesti pripadnosti slovenskemu narodu dvignila z uporabo materinega jezika v odnosih z oblastmi? Kakšna je vajina izkušnja?

MARTINA: Sama uporaba materinega jezika v odnosih z oblastjo seveda narodne zavesti ne more dvigniti, še posebno v okoliščinah, kot so naše, kjer te v bistvu imajo v uradih vsaj za nezaželenega, če ne že za nevarnega, ko se želiš posluževati svojih pravic. To je vsem znano in verjetno je, da se ravno zaradi neznanja in posledičnega strahu ljudje ne poslužujejo svojih pravic. Nedosledno in žalostno pa je, da se pravica do uporabe slovenščine v odnosu do oblasti, ki je pravzaprav osnovna človekova pravica, pri nas doživlja kot nekaj ne tako pomembnega, skorajda odvečnega. Zdi se mi, da se tudi v vašem vprašanju razkriva tak odnos do zadeve. V naraven, človeški odnos do svojega jezika spada prav gotovo njegova uporaba v vseh okoliščinah. Če s časom in z zgledom, ki smo ga imeli, danes občutimo že kot nekaj naravnega (in s tem tudi) dobrega dejstvo, da ga tako rekoč uporabljamo samo doma, v šoli in v društvu, potem se mi zdi, da je že načeto naše dostojanstvo, ki je temelj vsake zavesti in je pogoj za doslednost. Zato je o narodni zavesti težko govoriti, saj jo lahko kaj kmalu zmotno poenostavimo le z zapeto pesmijo ali proslavo.

GORAZD: Gotovo bi bili kot zamejci bolj normalna družba, če bi smeli svoj materin jezik uporabljati povsod. Če se nam zdi princip proste uporabe slovenskega jezika v naših krajih neprimeren, lahko potem postavimo v dvom tudi obstoj naše šole, časopisov, radia, društev ipd. Če pa bi bila med zamejci uporaba slovenščine v javnosti nekaj povsem normalnega, bi se potem niti ne spraševali, ali bi se s tem stopnja zavesti pripadnosti slovenskemu narodu dvignila, ali pa ne. Jezik bi bil veliko bolj živ in vsak dan prisoten v vseh okoliščinah. Trenutna situacija pa nas vedno bolj sili v neko getizacijo, kar je gotovo anahronizem, zlasti v času vedno večje evropeizacije.

FOTO KROMA

Kar se tiče izkušenj, pa lahko navedem vsaj to, kar se dogaja na Jeremitišču. K zaustavitvi posegov goriške občine je pripomogla tudi zahteva po spoštovanju uporabe slovenskega jezika. Dejstvo je, da je zakon na naši strani.

V časopisih, tednikih in revijah lahko spremljamo številne kritike na račun slovenskega jezika, češ da je pri nas poznavanje jezika na zelo nizki ravni. Ali se vama ne bi zdelo veliko bolj koristno organizirati tečaj slovenščine?

GORAZD: Ne vem, če ste mislili na tečaje slovenščine za Slovence ali pa za Italijane. Gotovo bi bilo normalno edinole to, da bi Italijani v teh krajih poznali slovenski jezik. Zato pa bi morali imeti v šolah obvezno slovenščino.

MARTINA: Vprašanje se mi zdi pravzaprav neumestno. Res bi bilo nesmiselno, če bi Krožek Premik nastal zato, da bi organiziral tečaj slovenskega jezika. To seveda ne pomeni, da so taki tečaji odvečni. Nasprotno, tečaji slovenščine bi bili za vse koristni. Nekatera društva jih že prirejajo in upam, da jih bodo še, ker se poznavanje slovenščine v zamejstvu stalno slabša.

GORAZD: Znanje slovenskega jezika je nujno, še posebno, če pomislimo na možnost, da se ga lahko poslužujemo v odnosu z oblastjo. Bi se v tem primeru znali ustrezno izraziti? Dejstvo pa je, da tečaj slovenščine že organizira in tudi lahko organizira marsikatero društvo, osveščanja, informiranja in razlaganja naših pravic v dostopni in poljudni obliki tečaja pa že dolgo ni bilo.

Na koncu brošure je zelo zanimiv in koristen del praktične narave. Mislite, da se bodo ljudje posluževali vaše brošure? Kakšen je bil do sedaj odziv nanjo?

MARTINA: Brošuro smo tiskali v tisoč izvodih in skoraj vsi so že pošli. Marsikdo je rekel, da je v njej dobil ne le praktične informacije, ampak tudi nazorno zgodovinsko podlago, pa tudi osnove državljanske vzgoje. Pomembno je, da ljudje brošuro preberejo in tako spoznajo dejstva, ki so jim bila do sedaj premalo poznana.

GORAZD: Nekateri so jo tudi že preizkusili in od tega imeli pozitivne rezultate, tako npr. Jeremitarji, ki so v njej zasledili nepoznano razsodbo in jo spretno uporabili. Veliko več ljudi bi seveda zahtevalo svoje pravice, če bi naši vodilni to sami izvajali in sproti dajali ljudem navodila o tem, kako naj se ravnajo, kot se je npr. zgodilo ob zadnjem popisu.

Kar se pa tiče odziva, smo lahko zadovoljni. Vtis imam, da je brošura *Po pravici povedano* pri veliki večini vzbudila zanimanje, kar je navsezadnje že velik dosežek. Dodal bi še to, da so bili z njo v Sloveniji zadovoljni.

Na srečanju z mladimi, ki ste ga organizirali z MOSP-om v sodelovanju s SZSO, RMV in Primorskim psom, je bilo pravzaprav bolj malo udeležencev. Ali se strinjate z očitkom, da so mladi do problema narodnosti brezbrižni?

GORAZD: Tudi z večerom, kot je bil tisti o slovenstvu, smo želeli nekaj novega, in sicer da se mladi vseh usmeritev končno zberejo in diskutirajo o neki temi. Žal mi je, če je kdo prezrl ta zelo pomembni faktor, kot mi je tudi žal, da so bili celo nekateri izmed soorganizatorjev večera odsotni. Iz tega bi se lahko napačno sklepalo, da so mladi brezbrižni. Resnica pa je verjetno v tem, da se mladi ponavadi na en ali drug način odzivajo na dejstva, probleme, izzive, o katerih se govori in piše. Če pa se o izvajanju pravic do uporabe slovenščine v javnosti do sedaj ni veliko govorilo, je logično, da jih to ne more še zanimati.

Kateri pa so vaši načrti za prihodnost?

MARTINA: Kot sem že rekla, je prva naklada brošure *Po pravici povedano* skorajda že pošla, zato načrtujemo ponatis. Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije nas pri tem ponovno podpira, za dodatno finančno pomoč se bova obrnila tudi na Zadružno kraško banko. V zadnjih mesecih se je zvrstilo kar nekaj predstavitev in nekaj se jih tudi še bo. Še posebno navdušene so nekatere višje srednje šole, ker so v brošuri našle pomoč pri poučevanju državljanske vzgoje.

Seveda pa se Krožek Premik nima namena ukvarjati samo z vprašanjem jezikovnih pravic in ne bi rada, da bi ga poistovetili le s to pobudo. Naš namen je bil ta, da se stvari na tem področju vsaj nekoliko premaknejo, predvsem v zavesti ljudi. To, kar se bo dogajalo v družbi, ne more biti odvisno od nas.

Idej in želja za nove in tudi različne pobude ne manjka. Tudi za te se bo treba premakniti.

OB ZADNJIH ŠKANDALIH, KI SO PRETRESLI CERKEV

OSTRA PAPEŽEVA OBSODBA

JURIJ PALJK

Sveti oče Janez Pavel II., ki je svet že večkrat presenetil z navidez samovoljnimi potezami, s katerimi se tudi najožji krog njegovih sodelavcev ni strinjal, je minuli teden pokazal najprej vernikom in nato vsemu svetu, kaj pomeni verjeti v Jezusov nauk, v evangelij. Drugače si sicer ne moremo razlagati preprostega dejstva, da se sedanji papež ne ustavi pred nobeno stvarjo, tudi najhujšo ne, kot se je zgodilo tokrat, ko je najprej ameriški Cerkvi in ameriškim vernikom, nato kristjanom in celemu svetu brez ovinkov ostro in prepričljivo dejal, da v Cerkvi ni prostora za tiste duhovnike, ki so se pregrešili proti zakonom osnovnega moralnega življenja, ki bi moralo veljati za vse ljudi, kaj šele za duhovnike.

Seveda govorimo o papeževi trdi in nedvoumni obsodbi pedofilije v vrstah ameriških duhovnikov, o grehih najnižje narave, za katere ni opravičila, česar se papež Janez Pavel II. predobro zaveda in je to tudi na glas povedal vsemu svetu.

Brez nepotrebnega skrivanja in nepotrebnega sramu je papež Janez Pavel II. zbral minuli teden v Rimu najvišje predstavnike severnoameriške Cerkve, se z njimi pogovoril o težavah, ki jih imajo, predvsem pa o pedofilskih in drugih seksualnih aferah, ki se tičejo katoliških duhovnikov v Združenih državah Amerike in so že dalj časa izjemna sramota za vso ameriško Cerkev. Papež je s tem dejanjem vsemu svetu povedal, da Cerkev vodi mož, ki se v polnosti zaveda, da je samo v Kristusu resnica, da je Kristus Pot, Resnica in Življenje in je vse drugo postranskega pomena, še posebej zato, ker sam papež v polnosti živi Kristusove besede: "Ne bojte se!"

Prav tega Kristusovega naročila: "Ne bojte se!" se je papež držal, ko je vsemu svetu povedal, da so se duhovniki, ki so spolno zlorabili otroke, pregrešili zoper naravni zakon življenja, predvsem pa proti evangeliju in zato zanje ne more in ne sme biti prostora v Cerkvi. Jasno in glasno je to povedal.

In tudi dejstva, da je to storil, kljub temu da se o takih stvareh še vedno v naši družbi nerado govori, ne smemo zanemariti, predvsem pa ne tega, da je veliki poljski papež od ameriških kardinalov in škofov zahteval podrobno poročilo o takih in drugačnih spolnih zlorabah, s katerimi so se bili v preteklosti pregrešili ameriški katoliški duhovniki in je prav zaradi teh škandalov ameriška Cerkev danes tako finančno kot tudi moralno na kolenih. Tudi zaradi papeževega visokega moralnega zadržanja ob teh hudih škandalih, ki so pretresli najprej ameriško Cerkev ter seveda same Združene države Amerike in nato ves svet, lahko danes upravičeno zapišemo, da je papež storil prav, ko je spregovoril o teh hudih stvareh pred vsem svetom. Papež Janez Pavel II. se namreč zaveda, da lahko o Kristusu pričaš samo tako, da njegov nauk v polnosti živiš, da si živ in tvoren pričevalec krščanske vere in se tako ničesar ne bojiš, niti največjih grehov in pregreh ne, ker veš, da je v Kristusu odgovor na vse, tudi na najnizkotnejša dejanja. Navidezen absurd v zgornjih besedah postane sprejemljiv, ko verjamemo, da je Kristus prišel na svet, da bi svet odrešil in ne zato, da bi ga pogubil.

Greh je tisti, ki uničuje dobro v nas in v svetu, in greh je tisti, proti kateremu se moramo boriti. Če to velja za vsakega kristjana, za vsakogar izmed nas, seveda to toliko bolj velja za vsakega duhovnika in zato papeževe besede, da za duhovnike, ki so se pregrešili s pedofilskimi škandali, ne more biti in tudi ni mesta v Cerkvi, niso prav nič pretrde, kot tudi ni pretrda njegova zahteva, naj se taki duhovniki predajo civilnemu sodstvu. Za verodostojnost namreč gre, za prozornost, resnicoljubnost in za poštenost, ki morajo biti temelji vsakega krščanskega življenja.

Papež je s tem dejanjem ponovno dokazal, kako se globoko zaveda svojega poslanstva na čelu vesoljne Cerkve in ve, da ne sme ničesar skrivati, da je lahko kot prvi mož Cerkve verodostojen le, če o vseh stvareh jasno in glasno spregovori, v duhu evangelija, v katerem Kristus naroča, naj bo naš govor "da, da in ne, ne". Nobenega nepotrebnega sprenevedanja torej in nobene nepotrebne kulise, za katero bi se skrivali: kristjan je živ le takrat, ko v polnosti živi Kristusov nauk!

Pravijo, da je pred časom sveti oče na vprašanje nekega kardinala, če bo odstopil zaradi težav z zdravjem in starosti, preprosto odgovoril: "Tudi Kristus, ki je bil na križ pribit, bi lahko stopil s križa, a tega ni storil!" S temi besedami je papež odgovoril vsem, še najbolj tistim, ki zadnje čase govorijo, da star in bolan sveti oče ne bi smel voditi Cerkve, s čimer se seveda sami ne strinjamo. Sedanji papež je, podobno kot pred njim stari in bolni papež Janez XXIII., dodobra spremenil Cerkev in na njegove sedanje nastope lahko gledamo v luči temeljnih novosti, ki jih poljski papež vnaša v sedanjo Cerkev, ker se zaveda, da mora biti danes Cerkev kos zahtevam današnjega in jutrišnjega časa. Tem zahtevam pa je lahko kos samo verodostojna Cerkev, tako krščansko občestvo, ki živi Kristusove besede in zato priča o Kristusu.

Če se bodo komu zdele te zgornje besede neobvezujoče, potem mu takoj povemo, da je papež z jasno in nedvoumno obsodbo pedofilskih škandalov v ZDA med tamkajšnimi duhovniki vrnil moralni ugled katoliški Cerkvi, ki so ga ti škandali dodobra zamajali. Da je to papež Janez Pavel II. storil tik pred srečanjem z ameriškim predsednikom Georgem Bushem, ni nobeno naključje, saj bo sedaj papež lahko pogledal ameriškemu predsedniku naravnost v oči in mu seveda jasno in nedvoumno tudi povedal, kaj od njega zahteva.

Bodite brez skrbi, papež Janez Pavel II. ima kar dolg spisek za Busha mlajšega. Ne vemo, kje bo začel, gotovo pa se bo papež v pogovoru z ameriškim predsednikom dotaknil socialnih krivic in revščine, tako v ZDA kot seveda v svetu, prav tako se bo gotovo še posebej dotaknil svetosti vsakega človeškega življenja in bo zato Bushu izrazil vse svoje nestrinjanje z genetskimi poizkusi na človeku in seveda s splavom ter evtanazijo, kot bo Busha tudi opozoril na pretiran in naravnost uživaški ameriški konzumizem, na divje in bogato potrošništvo, razsipništvo, ki ima pa za posledico na drugi strani naravnost strašno revščino v svetu.

Papež Janez Pavel II. je ponovno dokazal, da je ena največjih moralnih avtoritet na svetu, če ne že edina, ki lahko tako prepričljivo in predvsem pa pošteno govori o vseh najhujših težavah človeštva in tudi kaže na krivice, ki bi jih lahko danes odpravili v svetu. Dokazal pa je tudi, da je Kristusova vesela novica, evangeljski nauk torej, danes prav tako aktualen in živo potreben, kot je bil že ob samem nastanku krščanske vere, ki ima sicer res v križu svoj simbol, a odgovor prav gotovo v vstajenju.

In prav možnost spreobrnitve in končnega vstajenja za vsakogar, tako za grešnika kot za žrtev, dela krščanstvo vedno znova sveže, vedno znova življenjsko in vedno znova aktualno. In prav o tem tudi vedno znova govori sveti oče!

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

6. VELIKONOČNA NEDELJA

"V mestu je zavladalo veliko veselje" (Apd 8, 8).
"Vzklikajte Bogu vsi na zemlji" (Ps 66, 1).
"Gospoda Kristusa slavite v svojih srcih" (1 Pt 3, 15).
"Tisti dan boste spoznali, da sem jaz v Očetu in vi v meni in jaz v vas" (Jn 14, 20).

Cerkev nam daje v velikonočnem času v premišljevanje pretežno odlomke iz evangelija po Janezu. Ta evangelij je ves prežet z Duhom. Posebno v poglavjih, ki govorijo o Jezusovem skorajšnjem odhodu s tega sveta k Očetu. Jezus se daje in se bo dajal spoznati le po veri, po Duhu, mistično. To spoznanje je svojevrstno: ne zaobjema samo razum in voljo, pač pa predvsem ljubezen, resnico, življenje v polnosti besede. Jezus ga namreč že živi ter govori: "Še malo in svet me ne bo več videl, vi pa me boste videli, ker jaz živim in živeli boste tudi vi. Tisti dan boste spoznali, da sem jaz v Očetu in vi v meni in jaz v vas" (Jn 14, 19-20).

Jezus doživlja poveličanje že vnaprej. To je Božja slava in veličanstvo, da bo moral še prej po križu, s smrtjo priti v to poveličanje. A to je obenem Očetova moč, ki daje tudi vsem vernim pričevalcem vseh časov pogum in neustrašenost, da prenesejo vse strahote trpljenja. Je drugi pomočnik ali Tolažnik, Sveti Duh, ki pa ga izkusijo samo njegovi. Vernega človeka opogumlja v svetu splošne nevere, ki ga od vsepovsod obdaja. Je Jezusova obljuba, da bo vedno z nami, vse dni do konca sveta (Mt 28, 20); ta Tolažnik, ta Duh bo ostal pri nas vekomaj (Jn 14, 16).

On je sad življenja po zapovedih (Jn 14, 15). Daje se nam po molitvi, prošnji (Jn 14, 13. 14). A obenem po zapovedih, po ljubezni. Jezus poudarja: "Kdor ima moje zapovedi in se jih drži, ta me ljubi; kdor pa me ljubi, tega bo ljubil moj Oče, in tudi jaz ga bom ljubil in se mu razodel" (Jn 14, 21. 23-24).

Tudi letos se skušamo poglobiti v življenje po Duhu. Posebno birmanci, pa tudi vsi krščeni podoživljajmo svoj krst v Kristusu ter potrditev te stvarnosti pokopa starega človeka v Jezusovi smrti in v njegovem vstajenju. Zato skrbimo, da bo molitev zbrana, priprava na Binkošti in birmo pri tedenskih srečanjih po skupinah pa resna, čeprav sproščena. Pri tem bi moralo priti do sodelovanja staršev bodočih birmancev. Ne smemo se zanašati samo na duhovnika ali katehista. Saj je bistvenega pomena zanimanje staršev. Oni namreč nosijo težo odgovornosti za to, da bo njihov otrok svobodno in veselo živel kot Božji otrok. Sicer bo takoj po birmi dal slovo Cerkvi, življenju v skupnosti verujočih. Vsa priprava na prejem zakramenta uvajanja v življenje s Kristusom bo brez smisla. Nič mu ne bo pomagalo za odgovorno življenje v zakonu in družini ter v skupnosti z drugimi, zato ker doživlja potuho od nevednih staršev.

Toda oni in mi bomo v skupnosti z vsemi verujočimi zmogli živeti kot kristjani, če bomo izpolnjevali zapovedi.

Zato otroka in doraščajočega pospremimo osebno v cerkev ob nedeljah in zapovedanih praznikih. Čutiti mora namreč in gledati, se prepričati, da starši vzamejo vero zares, da živijo od prepričanja, t.j. iz vere, da smo v Božji roki.

Poleg molitve in sodelovanja pri sv. maši je velikega pomena za mladega človeka, da so starši pri cerkvenem in posvetnem pevskem zboru. Da dejavno posegajo v življenje župnije kot člani župnijskih svetov; da predlagajo nove pobude v prid skupnosti, da se zanimajo za našo šolo in prosveto, za politiko v prid še posebej naših ljudi. Tudi športna dejavnost odpira nove moči za naše duhovno, fizično in duševno zdravje.

Vera namreč odpira neslutene širine, ki so sad Duha. Apostolska dela poročajo o oznanjevanju diakona Filipa v Samariji: "Množice so enodušno prisluhnile Filipovim besedam. Poslušale so ga in gledale znamenja, ki jih je delal: veliko obsedencev so nečisti duhovi zapustili z glasnim krikom, veliko hromih in šepavih je bilo ozdravljenih. V mestu je zavladalo veliko veselje" (Apd 8, 6-8).

Vse bogoslužje, zlasti nedeljsko, naj bi bogato obdarilo vernike z veseljem. Današnji psalm vabi k temu, rekoč: "Vzklikajte Bogu vsi na zemlji, pojte slavo njegovemu imenu. Slavite ga s hvalnico. Recite Bogu: 'Kako veličastna so tvoja dela! Vsa zemlja pada pred teboj na kolena, prepevajo ti, prepevajo tvojemu imenu'... veseliti se hočemo njegove mogočnosti, s svojo silnostjo vlada na veke'" (Ps 66, 1 nss).

Ponekod roma zdaj po naših družinah ikona Matere Božje-Bogorodice. Družine, ki jo sprejmejo za dan ali dva pod svojo streho, poglobijo svojo vero in ljubezen do Boga in bližnjega na priprošnjo Marije, ki je Kraljica družine. Povabijo k sebi sosede ali znance, ponekod tudi oddaljene. Božjo Mater počastijo, a jo tudi obsipajo s prošnjami.

Nekatere družine se pripravljajo na krst otroka. Nekatere pa prosijo za milost materinstva. Vsi pa prosijo za mir in zdravje v družini.

Vse naše življenje je eno samo hrepenenje po sreči in veselju, ki ga Bog daje po Mariji.

Tudi šmarnice nas vse poživljajo. Saj nas molitev, branje in petje dvigajo, osvobajajo za veselje. Peter nam v drugem berilu govori: "Gospoda Kristusa slavite v svojih srcih" (1 Pt 3, 15).

Ker se moramo čutiti odgovorne tudi za naš narod tu v zamejstvu, pa tudi v domovini in izseljenstvu, moramo sklepati roke za molitev. Obenem pa moramo o pravem času izgovoriti besedo, ki naj podpira, tolaži, zdravi, osvobaja rojaka ter mu ponudi roki za delo prenove v Duhu.

Vera naj nas tesno poveže z Bogom in med seboj. Zato težimo po zedinjenju, po edinosti, po veselju, tako da postajamo vedno bolj eno z Bogom in med seboj (Jn17).

P. MARKO IZ AVIANA

POSTOPEK SE NADALJUJE

Dne 23. aprila je papež Janez Pavel II. med jutranjo avdienco v Apostolski palači objavil odlok, s katerim je uradno priznal čudež, ki ga pripisujejo patru Marku iz Aviana (1631-99), v Srednji Evropi znanemu kapucinu, pridigarju in "čudodelniku stoletja". Kot smo že večkrat pisali, je pater Marko igral odločilno vlogo pri obrambi Evrope pred turškim jarmom. Uradni dokument je sv. očetu predstavil kard. Jose' Seraiva Martins, prefekt kongregacije, ki je odgovorna za razglasitve blaženih in svetnikov, med drugimi sta bila prisotna postulator p. Vincenzo Criscuolo in vicepostulator p. Venanzio Renier.

Antonino Geremia iz škofije Chioggia je bil leta 1941 star šest let; zaradi hude oblike menengitisa so njegovi dragi iz dneva v dan čakali, kdaj bo umrl. 28. maja 1941 zjutraj pa je v bolnišnici v Padovi nepričakovano ozdravel in ni zaradi omenjene bolezni ali njenih posledic nikdar več trpel. Dan pred ozdravitvijo mu je neka gospa položila na prsi medaljico s podobo p. Marka iz Aviana; svetinjico ji je dal p. Leopold Mandić, velik častilec p. Marka.

Pristojna kongregacija je proučila dokumentacijo komaj po letu 1991, ko je bila proglašena t.i. junaška mera kreposti furlanskega kapucina. In še z novimi dokazi je zdravniška komisija 28.6.2001 dokazala, da je bila ozdravitev takojšnja, popolna, trajna in znanstveno nerazložljiva; 9. novembra lani je teološka komisija soglasno določila, da je šlo za čudežno ozdravitev, kar so 8. januarja 2002 potrdili kardinali in škofje, zbrani v kongregaciji.

Zdaj lahko z zaupanjem pričakujemo papeževo odločitev, kajti blaženost razglasi le on, če se mu zdi to primerno.

DD

DR. HUBERT POŽARNIK V ŠTANDREŽU

ZAKON JE TREBA NEGOVATI

DANIJEL DEVETAK

Zakon in družina sta izrednega pomena za človeka. Dober zakon je eden bistvenih vzrokov za človekovo srečo. S tema kratkima stavkoma bi lahko povzeli zelo zanimivo srečanje, ki ga je priredila župnija sv. Andreja apostola v mali dvorani župnijskega doma v Štandrežu pri Gorici v ponedeljek, 22. aprila. Gost večera je bil znani slovenski psiholog, dolgoletni profesor mentalne higiene in vodja centra za pomoč zakoncem dr. Hubert Požarnik, ki živi v Ljubljani.

Ljubiti in biti ljubljeni: to sta dve osnovni človekovi razsežnosti, ki ju vsak človek konec koncev išče in vsak dan izkuša, če živi v zdravi družini. Duh časa, je ugotavljal dr. Požarnik, pa ni šel mimo zakona. "Danes ni več tako, kot je bilo nekdaj." Gost je z izčrpno analizo predzakonskega obdobja, zgodnje, zrele in pozne zakonske dobe prikazal - tudi s primeri iz svoje izredno bogate izkušnje - svetle in temne strani različnih trenutkov zakonskega življenja, ki so posejani tako z možnostmi za osebno rast kot z zankami, ki lahko odnos do kraja uničijo.

Iskanje življenjskega partnerja je buren čas, poln negotovosti, dvomov in konfliktov. Zaljubljenost še ni ljubezen; "le-ta je bistveno bolj zahtevna in zrela zadeva, saj ni vsakdo sposoben ljubiti". Sploh doživljajo mladi danes veliko razočaranj, saj v predzakonskih zvezah prepogosto iščejo potrjevanje samega sebe. Spolna svoboda jim ne prinaša sreče, življenje "na koruzi" pa je že samo po sebi zametek vrste problemov. Vedno več je t.i. pogodbenih odnosov (če bo šlo, bo šlo; če ne, pa greva narazen), ki tudi ne zagotavljajo ne zakoncem ne

FOTO BUMBACA

njihovim otrokom zdravega osebnostnega razvoja. Mladi se poročajo vedno kasneje, najraje ostajajo doma, pri mami, saj jim je lažje lahkotno živeti kot pa sprejemati odgovornosti. Sploh pa se zaznava t.i. "macdonaldizacija" čustev, katerih globina vedno bolj plahni.

Gost je navedel tudi nekaj srhljivih statističnih podatkov o demografskem trendu in zakonskih razvezah v Sloveniji (ki verjetno niso zelo različni od tistih pri nas). Zgovorno je že to, da leta 1987 27,5% otrok ob rojstvu ni imelo ob sebi dveh staršev; leta 1997 je bilo takih otrok kar 48,6%! Zadeva je zelo resna in zaskrbljujoča. Eden izmed razlogov za tako stanje je verjetno tudi v tem, da so se nekoč ljudje poročali med podobnimi po narodnosti, kulturnih navadah in veri. Danes so med zakonci pogosto velike, težko uskladljive razlike. "Danes imajo mladi tudi prevelika pričakovanja glede zakona, saj mislijo, da se v njem cedita med in mleko, da bodo samo uživali in se zabavali." Niso vajeni potrpeti in odločati; izogibajo se težavam, so ranljivi, življenjske izkušnje doživljajo kot neznosna bremena. Zato nastaja veliko problemov tudi z rojstvom otrok.

In že smo pri sržu: zakon je treba negovati, ohranjati ga pri življenju, saj gre za živ organizem. Zato z lahkoto pride do hudih sporov, če postane zakonsko življenje enolično, šablonsko, površno, sivo.

Tudi srednje zakonsko obdobje je polno izzivov, od t.i. krize praznega gnezda, ko otroci "odletijo", prek nemira v času hormonalnih sprememb do upokojitve. V tem obdobju je še toliko bolj pomembno negovati zakon in skupne interese, vlagati moči in energije v osvežitev zveze. V poznem obdobju se značaji navadno zaostrujejo, prihaja do globokih pretresov, ki jih povzročajo bolezni, smrt in osamljenost.

Spori in krize v zakonu so normalne zadeve. "Vse se poleže, če se zakonca malo potrudita," je rekel dr. Požarnik; ker je sam srečno poročen že 40 let, je imelo njegovo pričevanje še posebno moč. Treba je znati poslušati, je še položil na srce prisotnim, gojiti pozitivna čustva, soproga tudi pohvaliti, mu znati izražati misli in čustva ter ga spoštovati, ne pa obsojati; treba je tudi znati se prepirati. Pomembno je imeti pred sabo skupne načrte, saj že misel na njihovo uresničitev prinaša veselje. "Ljudje v zakonu se imajo čudovito... Partner je lahko vir velike sreče in zadovoljstva; zakon pa je treba negovati, biti je treba pravi umetnik... Potrebna je nova kultura, kultura ljubezni."

SVETNIK TEDNA

7. MAJ

SILVESTER ČUK

GIZELA, KRALJICA IN OPATINJA

V srednjeveški Evropi so se vezi med deželami spletale in utrjevale s porokami med člani vladarskih oz. plemiških družin. Včasih so takšne poroke imele daljnosežne posledice za zgodovino naroda. Tako je bilo tudi v primeru svete žene Gizele, ki se je danes spominjamo. Bila je hčerka bavarskega vojvoda, poročila pa se je na madžarski ali ogrski kraljevski dvor. Gizela je imela velik delež pri pokristjanjenju Madžarov, bojevitega ljudstva, ki je v srednjo Evropo prodrlo iz Azije in bilo dolgo časa strah in trepet sosedov. S svojim vzornim življenjem je do svetniške slave pripomogla tudi svojemu možu Štefanu (njegov spomin se obhaja 16. avgusta) in sinu Emeriku (goduje 5. novembra). Gizelina poroka z ogrskim kraljem Štefanom je imela daljnosežne posledice: pridobila je Ogrsko za rimsko Cerkev in jo tako odtrgala od Vzhoda in Bizanca ter deželo vključila v zahodno kulturo.

Izšla je iz družine, ki je rodila več svetnikov: njena prababica po očetovi strani je bila sv. Matilda, žena nemškega cesarja Henrika I.; Cerkev časti kot svetnika tudi njenega brata cesarja Henrika II. Gizela se je rodila okoli leta 985 kot hči bavarskega vojvoda Henrika II. in njegove žene Gizele Burgundske. Od staršev je prejela trdno krščansko vzgojo in želela postati redovnica. Ko je bila še deklica, so prišli v Regensburg poslanci ogrskega kralja Geza s prošnjo, da bi se poročila z njegovim sinom Štefanom. Gizela je privolila in leta 1000 je bila kronana kot prva krščanska ogrska kraljica. Njen mož kralj Štefan I. je kraljevsko krono prejel od papeža Silvestra II. Istega leta, ko se je Štefan poročil, mu je škof sv. Vojteh podelil tudi zakrament sv. birme. H krščanstvu ga je dokončno spreobrnila Gizela, ki se je kot kraljica z vso vnemo lotila širjenja krščanstva med ljudstvom. Pod njenim vplivom je tudi Štefan imel spreobrnjenje ljudstva, kateremu je vladal, za eno svojih najpomembnejših nalog. Ogrom so evangelij oznanjali nemški misijonarji. Kralj Štefan je dal zgraditi številne cerkve, pri tem ga je podpirala tudi kraljica Gizela. Na njeno pobudo so zgradili čudovito stolnico v Veszprimu.

Pobožna kraljica je doživela tudi veliko bridkega. Izgubila je prvega sina in kmalu nato tudi eno izmed hčera; dve hčerki sta se poročili v druge dežele in ju ni nikoli več videla. Smrt ji je iztrgala še sina Emerika, ki naj bi zasedel prestol za očetom Štefanom. Na praznik Marijinega vnebovzetja, 15. avgusta 1038, ko je bila Madžarska posvečena Materi Božji, ji je umrl še mož Štefan: tako njega kot sina Emerika je Cerkev prištela med svetnike.

Po moževi smrti je bila kraljica vdova kljub prisegi deželnih velikašev, da njene pravice ostanejo nedotaknjene, žrtev čedalje hujših napadov s strani poganske narodne stranke. Vzeli so ji posestva, ji prepovedali stike s sorodniki zunaj ogrskih meja in jo naposled vrgli celo v ječo, iz katere jo je po več letih rešil Henrik III. l. 1042. Gizela se je vrnila domov na Bavarsko in zdaj je mogla uresničiti svoje mladostne želje: šla je v benediktinski samostan blizu mesta Passau. Že po treh letih so jo redovnice zaradi njenih bogatih življenjskih izkušenj, spokornega in pobožnega življenja izvolile za opatinjo. Samostan je vodila vse do svoje smrti 7.5.1065. Letnica smrti ni povsem zanesljiva. Pokopali so jo v samostanski cerkvi, kjer počiva še danes. Kmalu po njeni smrti so ljudje iz bližnjih in daljnih krajev začeli romati na njen grob in jo častiti kot svetnico. Upodabljajo jo kot kraljico z modelom cerkve in rožnim vencem.

KNJIGA DR. METKE KLEVIŠAR

ČISTO VSAKDANJE STVARI

MARTIN MARUSSI

V zadnjem času je naš tednik večkrat posvetil pozornost zdravnici dr. Metki Klevišar. Za Skupnost družin Sončnica je imela celo povabila, ki je bilo v goriškem Kulturnem domu. Pred kratkim se je dr. Klevišarjeva mudila v Trstu, kjer je vodila prvo delavnico tečaja v zamejstvu za pomoč umirajočim, ki ga je priredilo društvo Hospic Adria Onlus v sodelovanju s Slovenskim dobrodelnim društvom.

Zaradi vsega tega se mi zdi pomembno, da posvetimo kako besedo drugi izdaji njene knjige *Čisto vsakdanje stvari*. V spremni besedi takole pravi dr. Janez Gril: "Ko je dr. Metka Klevišar pred leti prenehala v *Družini* pisati svoj kotiček z naslovom *Čisto vsakdanje stvari*, se je na uredništvo zgrnil pravi plaz vprašanj. Bralci so se pomirili šele po pojasnilu, da to ni prenehanje, temveč le premor. Poskrbite, da se bo čimprej vrnila, so naročali. Zaradi tolikšnega zanimanja smo se tedaj, bilo je leta 1996, pri založbi *Družina* odločili, da bomo njene prispevke objavili v posebni knjigi. Tako nekako sem zapisal v besedi, ki je pospremila knjigo med bralce in bralke. Ti so jo lepo sprejeli in knjiga je razprodana. Ker pa mnogi še kar naprej iščejo knjigo, smo se odločili za ponatis."

Dr. Metka Klevišar razmišlja o preprostih, vsakdanjih stvareh in dogodkih, vanje vpleta veliko dragocenih misli, spoznanj in življenjskih modrosti, ki bogatijo naše življenje in mu dajo globlji smisel. Knjiga pritegne bralca, ker v njej so napisane kratke misli, ki ne dolgočasijo bralca, obratno, v kratki vsebini bralec dobi veliko gradiva za lastno razmišljanje in obogatitev. Knjigo lahko odpreš in jo začneš brati na katerem koli koncu, vedno bo kot bi bil na začetku, kot da bi se misel in beseda v njej nikoli ne končali. S kratkimi mislimi dr. Klevišarjeva pride do bistva stvari, do dna in vsaki stvari daje možnost interpretacije z več zornih kotov. Ne daje slutiti, da ima resnico v rokah, temveč jo skupaj z vami sama išče. Daje svobodno možnost interpretacije slehernega dogodka. Tako kot je tudi sama na srečanju v Gorici rekla, ne govori novih stvari, novih misli ali besed, temveč skuša vse videti z drugačnega zornega kota, to je večkrat iz istega kota ljudi, ki so na pragu smrti. Ob tej situaciji človek zori, ne samo bolnik, ampak kdorkoli ima z njim stik in se z njim ukvarja. Smrt je nekako tista zadnja preizkušnja človeka, tisti zadnji zrelostni izpit, pri katerem pride na dan, koliko nas je ali ni življenje samo naučilo modrosti.

Dr. Janez Gril v spremni besedi zaključuje z mislijo Srečka Kosovela: "Eno je vroče: žeja pravice in odrešitve; eno je sveto; preprosto in pristno." Tudi mi upamo, da bodo zbrana razmišljanja dr. Metke Klevišar o čisto vsakdanjih stvareh bogatile vse nas, ki bomo njene misli prebrali.

KNJIGA ŠMARNIC ŽARKA ŠKERLJA

NAJLEPŠA ROŽA SVETA

Tudi letos smo dočakali mesec maj, ki je v liturgičnem koledarju katoliške Cerkve posvečen Božji Materi Mariji. To je med drugim čas, ko Božjo Mater verni ljudje počastimo med drugim tudi z udeležbo pri šmarnicah, ki so še posebej nam Slovencem priljubljena pobožnost. Prav šmarnicam je posvečena zadnja knjiga, ki je izšla pri založbi Mladika z naslovom *Najlepša roža sveta*. Njen avtor je tomajski rojak Žarko Škerlj, duhovnik koprske škofije, ki pa že skoraj dvajset let skrbi za slovenske vernike v zamejstvu, točneje na Tržaškem, prej kot župnik v Mačkoljah, zdaj pa kot župnik v Bazovici.

Knjiga vsebuje 31 krajših razmišljanj (eno za vsak dan v maju), ki jih je avtor postavil ob bok izbranim molitvam, pesmim in ilustracijam (za slednje je poskrbela Vera Klepej Turnšek). Izhajajoč iz slednjih se Žarko Škerlj dotika številnih vprašanj, ki zadevajo sodobnega človeka (npr. odnos do staršev, zdržnost pred poroko, zakonska zvestoba, odnos do trpljenja idr.). To vse v luči Marijinega lika in njenega zgleda, ki preveva celotno vsebino dela. Čisto na koncu pa je objavljena tudi molitev za beatifikacijo msgr. Jakoba Ukmarja.

Spremno besedo je prispeval koprski škof msgr. Metod Pirih, ki je izhajajoč iz Marijinega lika in njene vloge, kot nam jo posreduje evangelij, med drugim zapisal: "Kakor je Bog Marijo povabil, naj kot Božja Mati sodeluje pri našem odrešenju, tako Bog danes vabi nas in kliče, naj sodelujemo v Cerkvi v različnih službah: kot duhovniki in redovniki, kot člani Župnijskih pastoralnih svetov in Gospodarskih svetov, kot kateheti in katehistinje, kot bralci Božje besede, kot ministranti, kot pevci, organisti, kot mladinci, kot cerkovniki, krasilci, kot pritrkovalci, kot člani Karitas ali kakšne druge skupine."

Knjiga šmarnic Žarka Škerlja *Najlepša roža sveta* bo zelo prav prišla slovenskemu verniku v tem majskem obdobju, da se ob njenem branju nahrani z drobnimi in preprostimi, a nič manj potrebnimi resnicami, ki so aktualne za katerokoli obdobje našega življenja.

NL

SLOVENSKI DNEVI KNJIGE

LJUBLJANA V ZNAMENJU KNJIŽNIH NOVOSTI

JURIJ PALJK

Minuli teden je bil v Sloveniji in še posebej v Ljubljani v znamenju knjige, saj so se v ponedeljek, 22. aprila, začeli zdaj že tradicionalni *Slovenski dnevi knjige*, se pravi teden, v katerem se je zvrstil niz pobud v znamenju knjige, na katero smo Slovenci in ljubitelji branja zelo navezani.

Letos so *Slovenski dnevi knjige* potekali pod geslom *Podarimo knjigo*. Že sedmo leto so bili *Dnevi slovenske knjige* v organizaciji Društva slovenskih pisateljev (DSP), namenjeni pa so počastitvi mednarodnega dneva knjige - 23. aprila. Ljubljansko praznovanje je bilo tudi zaradi lepega vremena na Kongresnem trgu izjemno slovesno. Na kongresnem trgu je 40 založb prodajalo knjige po ugodnih cenah, vsak dan pa je tudi potekal bogat kulturno-zabavni program, saj so predstavljali tako posamezne založbe kot slovenske pesnike ter pisatelje in seveda nove knjige. Praznovanje Slovenskih dnevov knjige se je iz Ljubljane razširilo po vsej Sloveniji, saj so tudi v drugih mestih pripravili prireditve, ki so potekale vse do 26. aprila, ko se je letošnji praznični teden knjige zaključil.

Vsi govorniki so na slavnostnem odprtju *Slovenskih dnevov knjige* v Ljubljani sicer izrazili zaskrbljenost nad položajem slovenske knjige, predstavniki oblasti pa so se zavezali, da bodo poskrbeli za izboljšanje njenega položaja, saj naj bi bila knjiga temeljna nosilka slovenske kulture in jezika.

Na *Mednarodni dan knjige*, v torek, 23. aprila, pa je bila Ljubljana zares prestolnica slovenske knjige, saj je več založb predstavilo svoja najnovejša dela, nekatera celo več izvirnih slovenskih del kot tudi nove prevode tujih avtorjev.

SONETJE ZVEZDANE MAJHEN PRI MLADINSKI KNJIGI...

Že ob deseti uri zjutraj so v klubu Lili Novy v Cankarjevem domu predstavniki Založbe Mladinska knjiga predstavili pesniško zbirko Zvezdane Majhen z naslovom *Poema etra*, v kateri je zbranih 100 sonetov. *Poema etra* je izšla v zbirki *Žamet*, ki jo ureja Aleksander Zorn, spremno besedo pa je pripisal akademik Boris Paternu, ki je na čudoviti predstavitvi dejal, da je temeljna odlika pesniškega prvenca Zvezdane Majhen oživljanje duhovnih vrednot.

Pesniško zbirko sicer sestavljajo trije ciklusi, vsakega sestavlja po 33 sonetov. Prvi ciklus po besedah Zvezdane Majhen, ki je številne obiskovalce prepričala tudi s samosvojim, a doživetim in lepim nastopom, govori o ustvarjanju in transcendenci, drugi o ljubezni in erotiki, tretji pa o naravi in družbi; na začetku zbirke stoji še t.i. razgledni sonet. Soneti so nastajali približno 28 let, torej so plod dolgoletnega pesniškega potovanja in piljenja. Pesmi so nastajale v tišini, daleč od knjižnega sveta, nekako v tišini in očem odmaknjene, pisalo pa jih je, kot je dejala avtorica sama, življenje.

NOVOSTI PRI BELETRINI...

V zbirki Beletrina ljubljanske Študentske založbe so ob *Mednarodnem dnevu knjige* izdali nov sklop knjig in zgoščenko skupine Autodafe z naslovom *Cinema Voltaire* in so pripravili predstavitev v znanem Jazz klubu Gajo, kjer se je v dopoldanskem času kar trlo mladih slovenskih literatov in še posebej časnikarjev, a tudi ljubiteljev slovenske knjige.

Drugi roman Andreja Skubica, ki nosi naslov *Fužinski bluz*, je predstavil urednik in znani slovenski literarni kritik Matej Bogataj, ki je med drugim povedal, da je sestavljen iz štirih notranjih monologov, dogaja pa se na dan nogometne tekme med Slovenijo in ZR Jugoslavijo v Fužinah, znanem in mestoma razvpitem predmestju Ljubljane, kjer živijo z ramo ob rami ljudje različnih narodnosti in tudi na rob potisnjeni ljudje.

Matej Bogataj, ki je tudi pisec spremne besede in urednik Skubičevega prvenca *Grenki med*, s katerim je Skubic prejel nagrado Kresnik, je izpostavil jezikovno oblikovanje v Skubičevem novem romanu, stilizacijo, preko katere avtor sicer karakterizira svoje junake in samo dogajanje, a tudi pokaže na "brbotanje jezikov urbane multikulturne družbe".

Andrej Skubic pa je na predstavitvi povedal, kako je roman nastajal, in tudi to, da ni želel dodajati ničesar znanemu "mitu" o Fužinah, ampak napisati knjigo o neki mestni četrti.

Veronikin prt je druga pesniška zbirka Josipa Ostija v slovenskem jeziku in je zato pesnik iz Bosne dejal, da je to gotovo njegova najtežja stopnička doslej, saj gre za njegovo drugo slovensko knjigo, ki je že ponavadi odločilnega pomena za nekoga, ki hoče v literaturo. Sarajevski pesnik Josip Osti je knjigo posvetil svoji materi Veroniki, odlikuje pa jo, po besedah Urbana Vovka, ki je prispeval uvodne misli v knjigi, iskanje bližine drugega. Spremni esej k Ostijevi zbirki je napisal Milan Dekleva.

Aleš Šteger je pri Beletrini izdal svojo tretjo pesniško zbirko *Protuberance*, v kateri po besedah Daneta Zajca opisuje pohabe sveta, z zavedanjem, da se pohabe ne dajo zdraviti. Kot je v uvodu zapisal Zajc, "pohabe so, so bile in bodo trajale. Šteger jih zapisuje, da bi poznali njihova imena." Spremno besedo je napisal Alojz Ihan, ki je tudi spregovoril v klubu Gajo o Štegerju kot enem od najizrazitejših sodobnih slovenskih pesnikov.

Leta na oknu avtorja Mihe Obita iz Beneške Slovenije pa je zbirka pesmi, ki je izšla pri Založništvu tržaškega tiska; pesmi je iz italijanščine prevedla Taja Kramberger, spremno besedo pa je napisal Mitja Čander, ki ugotavlja, da je nemočnost medčloveškega stika ali vsaj njegova radikalna začasnost ena osrednjih tem Obitove poezije, ki bo vselej lebdela v ozadju kot temeljno občutje sveta. Obitovo poezijo so v Ljubljani predstavili urednik ZTT Ace Mermolja, Mitja Čander in avtor sam, ki je izpostavil svojo danost, da piše v italijanščini zato, ker mu to bolje teče, a se hkrati čuti tudi Slovenca.

Beletrina je predstavila tudi zgoščenko skupine Autodafe, ki jo vodi literat Matjaž Pikalo. Naslov je Cinema Voltaire, na njej pa poleg stalne zasedbe v sestavi Matjaž Pikalo, Jaka in Andrej Hawlin, sodelujejo še Rade Šrebedžija, Dane Zajc, Tomaž Šalamun, Brina Vogelnik Saje, Jera Ivanc in drugi gostje.

..TER ŠEST NOVOSTI PRI CANKARJEVI ZALOŽBI

Cankarjeva založba pa je *Svetovni dan knjige* obeležila s predstavitvijo kar šestih novih knjig - treh pesniških zbirk in treh proznih del. Dejstvo, da so od šestih del kar štiri nove knjige slovenskega izvora, je naredilo lepo in dobro obiskano predstavitev v Društvu slovenskih pisateljev še bolj slovesno.

Matej Bogataj je predstavil roman Vinka Moederndorferja *Predmestje* in povedal, da je napisan v privlačnem in berljivem jeziku, pripoveduje pa o ljudeh, katerih življenje je neuresničeno in na stranskem tiru, saj opisuje druščino bivših vohljačev v civilu, ki so na dnu družbene lestvice, a še vedno najdejo šibkejše od sebe enakih in se nad njimi lahko znesejo. Avtor pa je prikazal nastanek knjige in dejstvo, zakaj je po njegovem roman družbeno satiričen.

Tkanje pa je naslov četrte pesniške zbirke Blaža Lukana, ki ga je urednik Cankarjeve založbe Zdravko Duša toplo predstavil in povedal, da so pesmi nastajale dalj časa. Za celotno zbirko je značilen sorazmerno dolg verz, ki "teče od roba do roba", tako kot pri tkanju, temu pa je prilagojen tudi skoraj kvadraten format knjige. Avtor je o svojih pesmih dejal, da so potopljene v jezik, pa naj se to še tako čudno sliši.

Pesniška zbirka *Nafta* Uroša Zupana, ki je uveljavljen slovenski pesnik srednje generacije, pomeni, kot je povedal urednik Andrej Blatnik, premik v avtorjevem pisanju. Gre za premik iz dosedanje metafizične poezije v poezijo, ki se odziva na stvarnost, kjer je lahko pesniku poleg intimne bolečine navdih tudi čisto uživaška vsakdanjost.

Pesniška zbirka *Absolutizem samoveličanja* Ivana Črniča pa predstavlja po avtorjevih besedah poetiko v njeni zreli fazi. Sam avtor je na predstavitvi povedal, da si že leta prizadeva za ohranitev izvirnega pesniškega jezika, nove pesmi pa predstavljajo njegove izkušnje, podane skozi razmišljanje.

Lepa Merab Torgnyja Lindgrena je slovenski prevod, ki so ga predstavili pri Cankarjevi založbi. Knjigo je prevedla Darinka Soban, ki je v spremni besedi zapisala, da se prebrana knjiga vtisne bralcu v spomin in ga spremlja tudi tedaj, ko jo odloži. Torgny Lindgren se je rodil leta 1938 v Raggsjoeju, za svoje pisateljevanje je dobil Strindbergovo nagrado, njegova dela pa so prevedena v več kot 25 jezikov.

Knjiga *Pogovor gluhonemih: iz sodobne ruske kratke proze* prinaša štirinajst zgodb štirinajstih ruskih avtorjev, ki so nastale v zadnji četrtini preteklega stoletja. Knjigo je za tisk pripravil in v slovenski jezik ruske avtorje prelil Borut Kraševec, ki je naredil tudi izbor avtorjev in njihovih krajših proznih zapisov. Povedal je, da je bilo morda njegovo dejanje zaradi zahtevnosti prevajanja predrzna stvar, da pa se je držal pravila, da mora v slovenski jezik po Dragu Bajtu, ki je nekoč s Samizdatom že predstavil podoben presek ruskih avtorjev v slovenskem jeziku, prevesti take avtorje, ki so označili, zaznamovali dobo in rusko literaturo s svojim pisanjem.

Vsekakor gre za knjige, ki so izjemno dobro oblikovane in bodo našle svoje bralce, predvsem pa je razveseljivo dejstvo, da je med njimi veliko izvirnih slovenskih del.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 3.5. DO 9.5.2002)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- petek, 3. maja (v studiu Anka Černic): Z vzhoda do juga: Različni glasovi sveta: potovanje med kraje in ljudi, da bolje spoznamo pisanost našega planeta. Gost je Jean Leonard Touadi. - Prisluhnimo zborovski glasbi: Majniške pesmi izvaja Slovenski komorni zbor. - Za prijeten konec tedna.

- Sobota, 4. maja (v studiu Jan Leopoli): Rubrika: 103 besede. - Poutpourri tujih viž.

- Ponedeljek, 6. maja (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem.

- Torek, 7. maja: (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste da... glasbena oddaja z Matjažem.

- Sreda, 8. maja (v studiu Danilo Čotar) Pogled v dušo in svet: Divja noč v Rezijskih hribih. - Izbor melodij.

- Četrtek, 9. maja: Košarkarska tekma.

RADIO OGNJIŠČE

Osrednja informativna oddaja je vsak dan ob 15. uri. Med novicami so tudi take, ki jih drugi "neodvisni" mediji izpuščajo. Vsako soboto je od 17. do 18. ure oddaja *Slovenci v Italiji*, ki jo ureja in vodi Martina Slavec. Oddaja sledi aktualni problematiki v zamejstvu z zanimivimi pogovori. Uro pred oddajo so čestitke in pozdravi naših poslušalcev, kjer lahko svojo čestitko brezplačno pošljete v eter. Telefon: 00386 56281114.

Nova oddaja *Graditelji* je na sporedu vsako nedeljo ob 10.30. Predstavlja najpomembnejše primorske graditelje slovenskega doma, ki so vse svoje moči zastavili za obrambo slovenstva. Dokumentarno feljtonska oddaja predstavlja zamolčane in pozabljene Primorce, med katerimi je veliko duhovnikov. V četrtek, 9. maja, bo gost oddaje *Tema tedna* ob 17. uri Lojze Peterle.

Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5 - Sveta Gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst). POZOR: Oddajnik na Tinjanu je po novem močnejši, tako da je slišnost na Tržaškem boljša kot prej!

NOVA PRODUKCIJA SSG

"SKUŠNJA" JEANA ANOUILHA

Letošnja sezona Slovenskega stalnega gledališča se je odvijala med mnogimi težavami, ki so izrazito pogojevale redni potek načrtovanega sporeda produkcij in gostovanj. Vodstvo gledališča se je odločilo za nujne spremembe, ki so zadevale nadomestitev nekaterih izmed predvidenih predstav, med katerimi tudi zadnje produkcije v abonmaju. Letošnja sezona se bo zaključila z znano komedijo francoskega avtorja Jeana Anouilha *Skušnja ali kaznovana ljubezen* v režiji Dušana Mlakarja, ki bo doživela premiero v petek, 10.maja.

Francoski dramatik Jean Anouilh se je rodil leta 1910 v kraju Bordeaux in je že zelo mlad kazal posebno naklonjenost do gledališke umetnosti, saj je napisal svoje prvo delo pri 12 letih. Postal je eden izmed najbolj plodovitih in izvajanih francoskih avtorjev 20. stoletja, pisal je tudi scenarije za filme in balete. Vsebinsko se je večkrat dotaknil pekočih tem in jih obravnaval s posebnim smislom za humor. Napisal je: "Moliere je simbol francoskega gledališča, v katerem se lahko smejemo - kot ljudje na fronti - svojih nesreč in grozot. Tak humor je francosko sporočilo svetu".

Anouilh je razporedil svoj opus v različne kategorije na osnovi prevladujoče "barve" ali značaja; drame so tako po avtorjevi zamisli lahko črne, roza, satirično-sentimentalne (brillantes), pretresljive, stilne, baročne ali spadajo v posebno, duhovito in samokritično kategorijo. Njegova poetika, na pol poti med tragedijo in burko, je doživela velik uspeh v povojnih letih, ko je bil Anouilh morda najbolj priljubljen avtor na evropski sceni.

Skušnja ali kaznovana ljubezen iz leta 1950 spada v sklop satirično-sentimentalnih del. Naslov namiguje na običaje 18. stoletja, na katere se opira po vsebini, strukturi in slogu, čeprav je zgodba postavljena v današnje dni. Navidezna lahkomiselnost, ki se izraža tudi v bistroumnih dialogih, skriva globlji psihološki zaplet s krutimi in bolečimi posledicami. "Skušnja" je zgodba skupine plemenitašev, ki se pripravljajo na uprizoritev drame *La Double Inconstance* Marivauxa, ki jo bodo odigrali v dobrodelne namene ob otvoritvi sirotišnice. Klasična drama je po vsebini podobna situaciji, ki jo protagonisti v resnici doživljajo, in njihovim medsebojnim odnosom. Življenje in drama se spojita in postaneta kmalu nerazločljiva, zaključek pa ima grenak okus resničnega sentimentalnega in življenjskega poraza, ki odpira vprašanje o ljubezni in o odnosih med različnimi sloji.

V predstavi nastopajo člani igralskega ansambla Slovenskega stalnega gledališča Maja Blagovič, Barbara Cerar, Vladimir Jurc, Aleš Kolar, Gregor Geč in Nikla Petruška Panizon ter gost Matjaž Tribušon v vlogi grofa. Kostumograf je Igor Pahor.

Ponovitve bodo v soboto, 11. maja, ob 20.30 (red B) in v nedeljo, 12. maja, ob 16. uri (red C) ter vsak večer od četrtka, 16. maja, do sobote, 18. maja (red E, F, T). Goriški abonenti si bodo lahko ogledali predstavo v ponedeljek, 20., in v torek, 21. maja, v Kulturnem centru Lojze Bratuž, red D pa bo na vrsti v sredo, 22. maja, ob 20.30.

DR. BOŠTJAN ŽEKŠ

SAZU IMA NOVEGA PREDSEDNIKA

Na volilni skupščini je v četrtek, 25. aprila, 94 rednih in izrednih članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) izvolilo novega predsednika, doktorja fizikalnih znanosti Boštjana Žekša. Kot je poročala Slovenska tiskovna agencija, so izvolili tudi ostale člane predsedstva, med drugim sta bila za podpredsednika izvoljena Jože Trontelj in Kajetan Gantar, za glavnega tajnika pa Matija Gogala.

Akademik Boštjan Žekš je bil rojen 26. junija 1940 v Ljubljani, je redni profesor za biofiziko na Medicinski fakulteti in redni profesor za fiziko na Fakulteti za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani, znanstveni svetnik v Odseku za teoretično fiziko Instituta Jožef Stefan in dekan Fakultete za znanost v okolju v Novi Gorici.

Žekš je postal izredni član Akademije 23. junija 1987, redni član pa je od 30. maja 1991. Od oktobra 1994 je tudi načelnik oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede v III. razredu SAZU in tajnik III. razreda od 7. maja 1996.

Pred volitvami je dosedanji predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. France Bernik podal poročilo o svojem desetletnem delu in vodenju, v katerem je po njegovem mnenju SAZU bistveno spremenila svoj značaj in vlogo. Ko je bilo pred desetimi leti izvoljeno prvo vodstvo Akademije v novi državi, mu je bilo naloženo, da naredi Akademijo podobno drugim akademijam v svetu, da jo, kot je dejal, evropeizira oziroma opravi "tranzicijo". Prvi korak na poti k uresničitvi zastavljenih ciljev je bila zakonska ureditev Akademije, ki je leta 1994 dobila nov zakon, po katerem je postala "najvišja nacionalna znanstvena in umetnostna ustanova" in edina ustanoviteljica Znanstvenoraziskovalnega centra (ZRC) SAZU, je dodal Bernik.

GRADITELJ NAŠEGA DOMA

PRED 40 LETI JE UMRL IVAN RUDOLF-UČENIKOV

Pred 40 leti, 4. maja 1962, je v 64. letu starosti v Trstu umrl znani primorski rodoljub, Maistrov borec, tigrovec, organizator prekomorcev v Afriki in politični delavec, časnikar in publicist, profesor Ivan Rudolf. Gre za eno tistih klenih primorskih osebnosti, ki so jih sicer usodno zaznamovali zunanji dogodki, vojne, preganjanja in trpljenje, a niso nikoli izgubili vere in ljubezni do domovine in slovenskega naroda, pa čeprav so bili v tej ljubezni mogoče tudi prevarani. Tako ni slučajno, da je nekdo ob smrti v *Demokraciji* 1. 6. 1962, zapisal, da je pri Ivanu Rudolfu najbolj občudoval "trdnost, tisto neomajno zvestobo izbranemu idealu...", kar pa je predpogoj za vsako vodilno osebnost. Taka osebnost je bil tudi Ivan Rudolf, ki je odigral prav posebno vlogo v zgodovini primorskih ljudi. Postal je pravi pojem velikega narodnjaka zlasti za tiste primorske fante, ki so se med drugo svetovno vojno znašli v vojnem ujetništvu v Afriki. Za mnoge izmed teh je bil in je ostal nesporni voditelj in skorajda duhovni oče. Na Bližnjem vzhodu se je znašel po dolgih letih organiziranega upora fašistični raznarodovalni politiki, saj je bil leta 1927 med soustanovitelji TIGRa in nekakšen organizator upora na Gornjem Vipavskem. Zaradi stalnih preiskav in preganjanja se je januarja 1929 umaknil v Ljubljano, le mesec dni kasneje pa je tja prišel tudi vodja tigrovske organizacije Berti Rejec. V Ljubljani se je aktivno vključil v primorsko begunsko društvo Branibor ter bil profesor na trgovski šoli. Uveljavil se je tudi kot časnikar pri dnevniku Jugoslovan, tedniku *Pohod* in strokovnem listu *Detajlist*. Kot član tajne organizacije TIGR je sodeloval z Danilom Zelenom in imel stike z britansko in francosko obveščevalno službo. Z letom 1939 in začetkom vojne so se začele tudi razne sabotažne akcije na nemške železniške transporte, ki jih je vodil prav Rudolf, a so mu prišli na sled. Da bi se rešil, se je leta 1940 preko Banjaluke umaknil v Beograd, kjer se je skrival pod lažnim imenom kakega pol leta. Ko so Nemci zvedeli zanj, so od jugoslovanske vlade zahtevali, da ga aretira, ker je bil obveščen, se je preko Bolgarije in Turčije umaknil v Palestino in nato v Kairo. Tu se je posvetil reševanju slovenskih in hrvaških fantov iz vojnega ujetništva in kot član Jugoslovanskega odbora je te vojake mobiliziral za kraljevo vojsko. Že junija 1941 je v Agani pri Aleksandriji ustanovil jugoslovanski bataljon, ki je bil vključen v britansko VIII. armado. Več teh vojakov so Angleži izvežbali za padalce in radiotelegrafiste ter obveščevalce in jih v različnih izmenah poslali v domovino, da so se priključili partizanskim enotam. Julija 1943 se je večina bataljona odločila za odhod k partizanom in je bila torej prepeljana v Jugoslavijo. Ob vojaškem delu častnika Ivana Rudolfa pa moramo omeniti tudi njegovo vzgojno delo v teh vojaških taboriščih, saj je fantom predaval, jih nagovarjal s pismi in radijskimi oddajami ter si zamislil izdajo posebnega glasila, se pravi slovite *Bazovice*, ki so jo nekateri fantje celo prinesli iz Afrike domov, pa čeprav so kot prekomorci imeli za sabo nešteto marševin jurišev.

STRAN 16

PISMO PISATELJU

DRAGI GOSPOD MILAN LIPOVEC!

Včeraj me je kolega Miro spomnil, da bi danes, 30. aprila, dopolnili 90. leto starosti. Z navdušenjem mi je govoril o tem, da mu je pred dnevi prišla v roke antologija, izbor iz vaših del, ki ga je za zbirko Goriške Mohorjeve družbe 1996 sestavila tudi že pokojna prof. Nada Pertot in mu dala naslov Cesta, reka in ljudje. V trenutku sem se spomnil na tiste žal redke, a zame dragocene ure, ki sva jih preživela skupaj ob nastajanju te knjige.

Spomnil sem se vaše previdnosti, ko sem vas prvič poklical in prosil za sestanek in kako sva se srečala v neki mestni kavarni ter se prej pomenila o vsem mogočem in šele nato začela govoriti o možnosti objave vaše knjige pri Goriški Mohorjevi družbi. Prvotni namen je sicer bil, da bi izdali novo knjigo s še ne objavljeno vsebino, a ko ste mi preprosto rekli, da ne pišete več in v predalih nimate nič takega, sva se takoj dogovorila za ponatis.

Naslednji sestanek je bil že bolj stvaren. Prisotna je bila tudi prof. Nada Pertot, ki vam je predstavila svoj načrt o izboru iz vaših del. Nekoliko se je bala, da ne bi sprejeli njenih predlogov, a kmalu ste jo pomirili, ko ste ji rekli, da razumete njene uredniške izbire in potrebe založbe. Zanimivo pa je bilo, da ste še vedno dajali vtis, kot da ste presenečeni, da se vas je nekdo spomnil in res želi objaviti vašo knjigo. Strinjali ste se tudi s tem, da bi prosili Borisa Pahorja za priložnostno misel ob izidu knjige in v počastitev vaše 85-letnice, čeprav ste rekli, da starost ni nobena zasluga, ter pristali na prošnjo, da bi tudi sami napisali nekaj besed o sebi za uvod.

Lepa doživetja so bila zame tudi predstavitve same knjige. Nepozabna je bila npr. predstavitev na sedežu Slovenske matice na Kongresnem trgu v Ljubljani. Ne toliko zaradi nje same in tega, kar ste takrat povedali, ampak ker ste predlagali, da bi nazaj grede šli čez Barje. Potovali smo v dveh avtomobilih. Vi ste vodili in pravili, kako naj vozim, z nama pa je bila še prof. Pertotova. V drugem pa Franko Žerjal, ki je knjigo opremil in ilustriral, naš predsednik msgr. Oskar Simčič in tajnica založbe Mirjam Simčič. In smo šli skozi vasi, ki jih opisujete v svojem Lesenem jadru, in prišli do Bistre, kjer se ta imenitni roman zapleta in razpleta. Tam smo se ustavili in si ogledali kraj, mogočen mlin in druge zanimivosti, nismo pa mogli v sam muzej, ker je bil v tistem času zaprt. Iz vašega pripovedovanja je bilo čutiti posebno domačnost s temi kraji, kar je razumljivo, saj je vaša žena, gospa Dora, doma prav iz Podpeči. Ko smo se vozili proti Vrhniki, pa ste nama predlagali, da bi šli po stari poti in ne po dolgočasni avtocesti. S profesorico Pertotovo se nama ni nikamor mudilo in tako sva do Trsta uživala ob vašem zanimivem pripovedovanju o krajih in ljudeh ob tej cesarski cesti, v mislih pa oba imela ono drugo, brkinsko cesarsko pot in kako ste opisali ljudi ob njej, ko ste ustvarjali svoj prvi roman Ljudje ob cesti, ki je izšel že leta 1961.

Še tretje srečanje imam globoko v spominu, in sicer v gostilni v Rodiku, kjer smo vam, v počastitev osebnega praznika in ob izidu knjige, želeli voščiti tudi s pesmijo, za katero je poskrbel prijatelj Edi Race s svojimi odličnimi pevci. Vedel sem sicer, da ste peli pri šentjakobskem moškem zboru Ivan Cankar, takrat pa me je lepo presenetilo, ko ste mimogrede povedali, da ste peli tudi v kvartetu, ki je bil zelo priljubljen in je veliko nastopal. Ta podatek mi je potrdil občutek, da ste izrazito samonikla, individualna osebnost, ki pa se zna vključiti v neko skupinsko delo, kot je to značilno za človeka, ki je vajen petja v zboru ali še bolj v majhni zasedbi. Tak pevec mora svoje znanje in občutje spojiti s kolektivno predstavo za dosego čim lepšega učinka. To mi je potrdilo občutek, da ste osebnost, ki zna globoko znanje na vseh področjih svojega dela obogatiti z dodano vrednostjo modrosti, občutljivosti in pozornosti do sočloveka.

Lepo je bilo se pogovarjati z vami in uživati ob miselnih preskokih in zvezah, ob fini ironiji in smislu za humor ter z velikem občutku za naš prostor in čas. Na vaše besede sem se npr. spomnil te dni ob političnih dogodkih v našem zamejstvu, ko ste rekli, da, če bi bilo mogoče, bi se lotili pisanja edino še za kak humoristični list, ker stanje je že tako, da lahko edino s smehom, pa čeprav grenkim, presekamo začarani krog. Če je bilo tako pred petimi leti...

Kaj naj še rečem! Vesel in hvaležen sem, da sem vas spoznal in da sem vsaj malo lahko bil v vaši družbi.

Lep pozdrav

MARKO TAVČAR

PS. Da ne pozabim. Vse najboljše! In če imate priložnost in med nebeško množico srečate prof. Pertotovo, prof. Vrabca ali še koga, ki smo ga poznali, vas prosim, da ga pozdravite in da skupaj zmolite očenaš, da bi pamet srečala Slovence, tiste pod "jelševo brezo", tiste "na beki!" in vse ostale.

POMEMBEN PONATIS O GORIŠKI

"*FASTI GORIZIANI*" GROFA RUDOLFA CORONINIJA

Inštitut za srednjeevropska kulturna srečanja (Istituto Incontri culturali Mitteleuropei) je ob koncu leta 2001 poskrbel za prvo kritično izdajo dela *Fasti Goriziani* grofa Rudolfa Coroninija **(na sliki)**. Delo, ki je prvič izšlo leta 1769 in ki ga je grof napisal v latinščini, je v naslednjih letih doživelo prevod v italijanščino pod spretno roko Mozartovega libretista opata Lorenza da Ponteja. Gre namreč za zgodovinsko pesnitev, ki se po naslovu in pesniškem metrumu navezuje na znane Ovidove Faste, po vsebini pa obravnava zgodovino goriških plemiških družin. Knjiga, ki jo imamo danes pred sabo, je ob podpori goriške občine in Fundacije Cassa di Risparmio izšla pri Edizioni della Laguna in predstavlja anastatični ponatis tega dela, kateremu sledi daljša študija Alessia Stasija z naslovom: *Canto gli onor delle sonziache sponde. Note su Rodolfo Coronini e i Fasti Goriziani.*

Grof Rudolf Coronini se je rodil 10. januarja 1731 v Gorici, točneje v Raštelu, v hiši, ki je danes označena z mestno številko 19. Po študiju na Dunaju, na plemiški akademiji Theresianum, se mu je obetala uspešna diplomatska kariera, ki pa jo je moral zaradi očetove smrti opustiti že pri 23 letih. Ob vrnitvi v Gorico ga je čakalo dolgoletno pravdanje zaradi očetove dediščine, kar mu je povzročilo tudi hudo finančno stisko. Sam je v teh letih zapisal v svoj dnevnik, kako se je iz gradu v Kojskem, kjer je večinoma živel, moral peš odpravljati v Gorico in nazaj, saj je zaradi finančnih težav moral prodati tudi kočijo. Kot je razvidno iz študije Alessia Stasija, je bil Rudolf Coronini kompleksna osebnost. Prepričan zagovornik lokalnih avtonomij v času, ko se je centralistična oblast vedno bolj krepila, je bil močno navezan na Gorico in njen teritorij in zanj zagovarjal tisto avtonomno upravo, ki je v najpomembnejših elementih izvirala že iz srednjega veka. Znotraj te uprave pa je Coronini odločno zagovarjal vlogo lokalnega plemstva pri vodenju dežele. Kot nedvomno ena najpomembnejših goriških osebnosti 18. stoletja je Rudolf Coronini nihal med še tipično baročno formo mentis in že bolj modernim posluhom tudi za socialne potrebe. Gojil je številna zanimanja, tako na pesniškem področju, kjer je bil med aktivnejšimi člani rimskosoške arkadije, kot na področju zgodovinskega raziskovanja, kjer ima velike zasluge za goriško zgodovinopisje. Njegov *Tentamen genealogico-chronologicum Comitum et Rerum Goritiae*, ki je zagledal luč leta 1752 kot zaključna naloga študija na Theresianumu, velja za prvo znanstveno sestavljeno zgodovino goriške grofije. Kljub tem zanimanjem Coronini ni zanemarjal aktivnega političnega udejstvovanja. Bil je cesarski tajni svetnik, podpredsednik goriške grofije ter svetnik pri goriškem deželnem sodišču. Verjetno pa ima na področju socialnega in ekonomskega napredovanja še največje zasluge, saj je npr. uvedel na Goriškem gojenje sviloprejke ter izdelal načrt za pot preko Predila na Koroško, v Brdih pa, kjer je po letu 1777 koncentriral svojo dejavnost, je reorganiziral juridično upravo, uvedel nove metode obdelovanja trte in imel v načrtih tudi ustanovitev osnovne in nižje šole za to področje.

Študija Alessia Stasija, ki spremlja ponatis knjige *Fasti Goriziani*, nam celovito predstavlja pomen in delo grofa Rudolfa Coroninija in nam na podlagi pričevanj, arhivskih virov in dokumentov lepo prikaže tudi goriško stvarnost ob koncu 18. stoletja. Pri tem se je Stasi poslužil tudi nekaterih doslej slabo poznanih in uporabljenih virov, hranjenih v Goriškem pokrajinskem arhivu in v Arhivu grofov Coronini. S skrbno uporabo le-teh, ki nam osvetljujejo tudi Coroninijevo bolj intimno plat, je Stasiju uspelo izrisati zanimiv, a obenem dobro dokumentiran portret Coroninijeve kompleksne osebnosti. Tako poleg drugih številnih interesov zvemo tudi za pozornost, ki jo je Rudolf Coronini gojil do slovenščine. Na nagrobni kamen prezgodaj umrle prvorojene hčerke Marijane je Coronini dal zapisati, kako je malo hčerko naučil moliti in pripovedovati zgodbe v latinščini, italijanščini, nemščini in slovenščini. Med dokumenti, pismi in osebnimi beležkami, ki so pripadale Rudolfu Coroninija, pa je Stasi zasledil tudi še povsem neznano razmišljanje o Jezusovem trpljenju iz leta 1785, ki nosi naslov *Terpleinie Gospuda nashiga Jezusa Christusa*. Bodisi da je delo izpod Coroninijevega peresa, bodisi da je avtorstvo treba iskati kje drugje, najverjetneje pri vaškem župniku, je vendar pomembna sled Coroninijevih zanimanj.

Glavnina študije je seveda posvečena nastanku, vsebini in problemom, ki so vezani s samimi *Fasti*. V tem smislu je Stasijevo delo tudi jasen vodnik skozi zahtevne verze te zgodovinske pesnitve. Ta je predvsem upesnjeni slavospev goriških plemiških družin in dolg seznam imen rodbin, cesarjev ter fevdov. Številne opombe, ki jih je sam Rudolf Coronini dodal pesnitvi, pa predstavljajo izredno dragocen in zanesljiv vir informacij o goriški zgodovini posebno srednjeveškega obdobja. Prav zaradi tega predstavlja delo z moderno kritično študijo ob koncu pomemben inštrument za nadaljnje odkrivanje goriške zgodovine.

IFŽ

KONEC TEDNA V BAZOVICI IN MAVHINJAH

TUDI LETOS POHOD ČEZ ODPRTO MEJO

FOTO KROMA

Potem ko je stekla že med občinami Dolina, Hrpelje-Kozina, Milje in Koper, je pobuda odprte meje dosegla območje občin Trst, Sežana, Zgonik, Devin-Nabrežina in Komen. Tako smo bili konec prejšnjega tedna priče tradicionalnim pohodom prijateljstva skozi odprto mejo tako med občinama Trst in Sežana v Bazovici kot tudi med občinami Devin-Nabrežina, Zgonik in Komen na podro-

FOTO KROMA

čju Mavhinj in Gorjanskega.

Sobotni del srečanja odprte meje, 27. aprila, je bil, zlasti v Bazovici, v znamenju slabega vremena. Na stari pešpoti med Bazovico in Sežano je močan dež sicer skvaril, ne pa popolnoma onemogočil praznovanja odprte meje. Srečanja se je s slovenske strani udeležil sežanski župan Miroslav Klun, na italijanski strani pa je bil prisoten tržaški občinski odbornik Maurizio Bucci. Kljub slabemu vremenu je stekel kulturni program, udeleženci odprte meje pa so se veliko bolj razveselili naslednjega nedeljskega dne, 28. aprila, ki ga je krasilo lepo sončno vreme, ki je bilo kot nalašč za pohod.

Bolj ugodno je bilo vreme za organizatorje odprte meje med Mavhinjami in Gorjanskim. Tam jim je uspelo izpeljati večerni pohod od Gorjanskega do Mavhinj, ki se ga je sicer udeležilo le manjše število ljudi (mnogi so se očitno ustrašili burje in hladnega vremena). Pač pa je bilo vreme kot nalašč za pohode naslednji dan, se pravi v nedeljo, ko so udeležence odprte meje na mavhinjskem trgu pričakale domače dobrote. Odprta meja je letos potekala istočasno s študijskim obiskom predstavnikov iz španske Malage, toskanske Val di Cornia in Ajdovščine, ki so partnerji devinsko-nabrežinske občine v okviru projekta Rilke, namenjenega razvoju podeželskega kmečkega turizma. V tem okviru je na mavhinjskem trgu stal tudi kiosk z najboljšimi proizvodi in pridelki iz omenjenih pokrajin.

POHIŠTVO

Korsič

RAZNOVRSTNO POHIŠTVO
PO ZELO UGODNIH CENAH

DO 50% POPUSTA

POHITITE DO RAZPOLOŽLJIVOSTI ARTIKLOV

TRST - Ul. S. Cilino 38, tel. 040 54390,
fax 040 350150

DEVIN-NABREŽINA / LEVA SREDINA LOČENO NA VOLITVE

GROŽNJA ZMAGE DESNICE OČITNO NE ZADOSTUJE

IVAN ŽERJAL

V občini Devin-Nabrežina se bosta na bližnjih upravnih volitvah 26. maja pomerila dva levosredinska tabora. Grožnja, da na teh volitvah utegne zmagati desna sredina županskega kandidata Giorgia Reta (čeprav ima le-ta za tekmeca Romana Vlahova), očitno ni bila zadosten razlog, da leva sredina nastopi združeno. Tako se bosta Retu zoperstavila na eni strani lista Oljke (sestavljajo jo v prvi vrsti Levi demokrati, Slovenski in italijanski komunisti, socialisti in Marjetica), katere županski kandidat je Michele Moro, svojčas tajnik Retove Liste 2000. Na drugi strani pa se kot županski kandidat predstavlja dosedanji svetovalec Slovenske skupnosti Viktor Tanze, ki uživa podporo občanske liste Uniti-Združeni (v njej so predstavniki SSk, Zelenih in civilne družbe) ter Stranke komunistične prenove.

MORO: POMEN UPRAVE, TERITORIJA IN USLUG

Če se najprej pomudimo pri Oljki, se bosta lista in njen županski kandidat Moro posvetila zlasti trem vprašanjem. Prvo zadeva delovanje občinskega upravnega aparata, ki mora biti korektno, učinkovito in predvsem prozorno. Pri tem bo treba po mnenju Oljke omejiti predvsem stroške za razne konzulence. Drugi sklop se tiče upravljanja teritorija. Pri tem je treba npr. pospeševati turistični značaj občine, ki pa ne more biti prevladujoč in mora imeti pozitivne učinke na celoten občinski teritorij. V to se uokvirja tudi vprašanje Sesljanskega zaliva, kjer je treba ohraniti javno uporabo. Tudi premoženje občine je treba racionalizirati in urediti ter zagotoviti javno uporabo slednjega. Tretji sklop programa Oljke predstavljajo usluge. To je po mnenju predstavnikov Oljke združiti ohranitev in izboljšanje uslug, upoštevajoč potrebo po izravnavi bilance. Nekatere usluge lahko nudi neposredno občina, druge pa se lahko dodelijo zunanjim dejavnikom.

TANZE: ZA SUVERENOST OBČINSKE SKUPNOSTI

Ena ključnih točk programa Viktorja Tanzeta je suverenost skupnosti v občini Devin-Nabrežina, se pravi suverenost na teritoriju, kjer ta skupnost živi. V tem smislu so se predstavniki liste Združeni in SKP obvezali, da bodo izvajali protokol Agende 21. Občani morajo namreč sami odločati o stvareh, ki se jih tičejo, brez vsiljenih zunanjih odločitev. Tako je glede večjih gospodarskih posegov in načrtov (kot npr. o Sesljanskem zalivu) med drugim predvideno tudi, da se o njih izreče prebivalstvo na referendumu. Tanze se nadalje zavzema za dosledno spoštovanje občinskega statuta, še posebej kar se tiče enakopravnosti in enakega dostojanstva slovenske narodne skupnosti. V tem smislu je po Tanzetovem mnenju potrebno takoj izvajati tudi zaščitni zakon za slovensko manjšino. Dalje je pri sestavljanju proračuna potrebno dati

prednost potrebam krajevnega prebivalstva in mu nuditi usluge, da se ne zgodi več to, da je proračun v bistvu "sanjska knjiga". Tanze se tudi zavzema za preureditev občinskih služb, zlasti urbanistike, javnih del in davkov. Prebivalcem občine je treba zagotoviti učinkovit prevoz do Trsta in Tržiča z enotno tarifo, saj morajo danes plačevati dvojno tarifo za dve različni prevozni podjetji, kar je nespodobno, meni županski kandidat list Združeni in SKP. Prav tako je treba lep del občine povezati z grezničnim omrežjem, pri čemer bi lahko uporabili sredstva, ki bi jih lahko nudile dajatve iz Sesljanskega zaliva. Na teritoriju občine Devin-Nabrežina je nekaj večjih podjetij, v prvi vrsti štivanska papirnica in nabrežinski sanatorij. Tanze se poteguje za uvedbo štipendij za dijake slovenskih in italijanskih nižjih srednjih šol v občini. Slednjim bi tako omogočili usposobljenost in zaposlitev v občini. Glede Sesljanskega zaliva se sile, ki podpirajo Tanzeta, zavzemajo za edinole turistično uporabo v korist vseh občanov, dalje za znižanje davka ICI za manj premožne občane. Dalje je treba preveriti, kaj je lastnina občine in kaj lastnina srenj.

ZAKAJ NI PRIŠLO DO SKUPNEGA NASTOPA?

Pri vsem tem se človek vpraša, kako to, da ni prišlo do dogovora o skupnem kandidatu in programu med različnimi komponentami leve sredine. Pri Oljki so mnenja, da so prevladali osebni ter izrazito lokalistični interesi. Glavni cilj mora biti zmaga leve sredine nad desnico, zlasti v luči pomena, ki ga imajo te volitve za celotno politično situacijo na Tržaškem. Gre torej za volilno preizkušnjo, ki presega krajevni okvir. V tem smislu je treba razumeti prisotnost pokrajinskih tajnikov strank leve sredine na predstavitvi kandidata in liste Oljke v petek, 26. aprila, v občinski knjižnici v Nabrežini.

Kaže pa, da je Trst hotel odločati preveč. Vsaj tega mnenja so predstavniki SSk, Zelenih in SKP, ki pravijo, da je v drugih strankah prevladala logika odločitve "od zgoraj", se pravi, da pokrajinski tajniki strank niso upoštevali stališč teritorija in so postavljali veto na vse ponujene kandidature. Izraz teritorija pa je nasprotno županski kandidat Viktor Tanze, ki je dokazal, da dobro pozna probleme občine, je sposoben upravitelj in človek, ki obvlada oba jezika, ki se govorita v občini. Ljudje so se namreč začenjali oddaljevati od občine, zato je napočil trenutek, da nastopijo osebe, ki se bodo soočale s problemi, ki jih poznajo. Tudi ni mogoče več stalno pretiti z grožnjo zmage desne sredine.

SSk STOJI OB STRANI SVOJI KRAJEVNI SEKCIJI

Predstavitev list Združeni in SKP v soboto, 27. aprila, v agriturizmu Radovič v Nabrežini, je bila tudi priložnost za razčiščenje glede vloge in nastopanja SSk na teh volitvah. Dan prej, 26. aprila, se je na predstavitvi kandidata in liste Oljke med drugim reklo, da se slovenska stranka na teh volitvah ne opredeljuje. Sobotna prisotnost pokrajinskega in deželnega tajnika SSk Petra Močnika in Damijana Terpina je demantirala taka stališča. Kot je dejal Močnik, je bila lista Oljke predložena brez soglasja SSk. Sicer je pred dnevi strankin pokrajinski svet odločil, naj devinsko-nabrežinska sekcija preveri situacijo in se potem odloči, kot misli, da je najbolje. To, je dejal Močnik, je v soglasju z notranjo demokracijo stranke, če pa so nekatere osebe, ki so blizu SSk in ki kandidirajo tudi na drugih listah, to niso kandidati slovenske stranke, ampak so tam v osebnem imenu. Če je torej prej bilo nesoglasje glede koalicijskih izbir (znano je, da si je predvsem Močnik prizadeval za kompromis z ostalimi levosredinskimi silami), je stranka zdaj zopet enotna in stoji ob strani svoji devinsko-nabrežinski sekciji.

REDNI OBČNI ZBOR SLORI

SPREJELI SO VEČ NOVIH ČLANOV

FOTO KROMA

Na 24. rednem občnem zboru Slovenskega raziskovalnega inštituta, ki je potekal prejšnji torek, 23. aprila, v Gregorčičevi dvorani v Trstu, so poleg izvolitve novega upravnega odbora, znanstvenega sveta in drugih organov, sprejeli večje število novih članov. Sicer so se člani Slorija na občnem zboru seznanili s poročilom o opravljenem delu, ki ga je podal ravnatelj dr. Emidij Susič, o težavah, ki pestijo ustanovo (zlasti prostorski stiski), ter o načrtih za letošnje leto (nekateri od le-teh so bili že uresničeni). Med razpravo so se različni diskutanti dotaknili zlasti gospodarske problematike in vprašanj, ki se bodo odprla v trenutku, ko bo Slovenija vstopila v Evropsko zvezo in bo meja padla. K delovanju Slorija se bomo še vrnili.

PREJELI SMO

KDOR ZANIČUJE SE SAM...

V devinsko-nabrežinski občini so se v zadnjih tednih pojavila na marsikaterem križišču tradicionalna znamenja za "osmice". Gre za šope bršljana, nad katerimi je rdeča tablica z napisom vasi, kjer je nekdo odprl "osmico". Do tu vse lepo in prav. Človeka, ki ima vsaj nekaj ponosa in zdrave pameti, pa hudo moti dejstvo, da so imena vasi napisana le v italijanščini. Tako smo na križišču v Nabrežini videli puščico z napisom S. Pelagio, na križišču v Nabrežini kamnolomi vidimo Slivia, na križišču v Šempolaju celo" Ternova alta". Ker vemo, da so vsi "osmičarji" Slovenci, se vprašamo, zakaj se sramujejo svojega maternega jezika? Ali res mislijo, da italijanski prijatelj dobre domače kapljice ne bo obiskal njihove osmice, če bo ob italijanskem imenu vasi stalo še slovensko? Kot da bi Italijan ne vedel, da imajo na našem Krasu osmice le Slovenci. "Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti"! Na te besede se spomnim vsakokrat, kadar na križiščih vidim le italijanska imena naših vasi.

ANGEL REBULA

JURJEVANJE TRŽAŠKIH SKAVTINJ IN SKAVTOV V MEDJI VASI

ORGANIZACIJA JE BOGATEJŠA ZA 39 NOVIH ČLANOV

"Zame kot voditelja ni večjega zadoščenja in sreče kakor pogled na vesele, razigrane in napete obraze novincev, ki so polni pričakovanj. Ta je njihov najlepši trenutek skavtske poti." S temi besedami je načelnica tržaške Slovenske zamejske skavtske organizacije pozdravila vse novince, skavte in starše na vsakoletnem spomladanskem srečanju - jurjevanju.

Letošnji praznik je za tržaške skavte potekal v nedeljo, 28. aprila, v bližini Medje vasi na travniku, ki je prisotnim nudil čudovit razgled na izliv Timave in izliv Soče v sinjini morja in svežini narave po dežju. V skavtske vrste je letos prestopilo 15 izvidnikov in vodnic ter 24 volčičev in volkuljic, o katerih je načelnica še povedala, naj bodo "današnji novinci v spodbudo, da bomo še naprej skupaj delovali kakor družina za dobro našega zamejskega človeka ... za našega slovenskega rojaka ... pravzaprav za našega dobrega državljana, ki ga bomo lahko kjerkoli spoznali tudi brez kroja in rute. Tako, čeprav na sebi ne bomo imeli kroja, bomo v šoli, na delovnem mestu, na cesti... aktivni v organizaciji, nam bodo vedno blizu gesla: Kar najbolje, vedno pripravljeni, služiti!"

Nedeljski dan, obsijan s soncem, je torej predstavljal pravo doživetje za vsakogar, najbolj za novince, ki so obljubili. Po jutranji sv. maši, ki jo je daroval cerkveni asistent za tržaške skavte, g. Tone Bedenčič, in ob njej tudi blagoslovil rute, je sledil obred obljub najprej za najmlajše člane organizacije: volčiče in volkuljice, nato pa so obljubili še izvidniki in vodnice. Skavti so po tem imeli nekaj prostega časa, medtem ko so se voditelji zbrali pod hrastom na sredini travnika in v njegovi senci razpravljali o naslednjem delovnem letu, o funkcijah znotraj organizacije ipd. Sledilo je kosilo, nato pa še veliki igri, ena za volčiče in volkuljice, druga pa za vse ostale. Najmlajši so morali po džungli med vejami in robido iskati stare volkove: ti so naložili krdelom določene naloge, ki so jih morali volčiči izpeljati, če so hoteli dobiti točko-trakec. Starejši pa so prav tako po gozdu iskali in napadali drug drugega in ugotavljali številko, ki jo je vsak imel zavezano na čelu. Številko so lahko skrivali le soigralci s svojim hrbtom ali ramo.

Po končanih igrah je sledil še tradicionalni taborni ogenj s skeči, plesi, pesmimi in nagrajevanjem. Tako se je zaključil prijeten dan v znamenju obljub, zabave in merjenja skavtske spretnosti, ki so del skavstke vzgoje in učijo življenja v naravi ter spoštljivega vedenja.

Naj dodamo še informacijo, da je deželno vodstvo v sodelovanju z glasilom *Jambor* izdalo ob priliki tržaškega in goriškega jurjevanja brošuro, v kateri so zbrani vsi prispevki literarnega natečaja, ki je bil razpisan ob praznovanju 50-letnice. Brošura je zelo zanimiva, ker vsebuje prispevke, spomine in občutke, ki so jih pisci doživljali na svoji

skavtski poti. Kdor bi si želel brošuro ogledati, naj se javi skavtskim voditeljem ali pa piše na naslov: jambor@mailcity.com.

(JC)

OBVESTILA

V SKLOPU predavanj na temo *Sveto pismo, mit ali resnica* bo v četrtek, 2. maja, ob 20. uri v župnijski dvorani na Proseku predaval prof. dr. Jože Krašovec o prevajanju nove izdaje Sv. pisma v slovenščino. Vabljeni!

MESEČNA MAŠA za edinost bo v ponedeljek, 6. maja, ob 17. uri v Marijinem domu v ul. Risorta v Trstu. K udeležbi vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

V DRUŠTVU slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 6. maja, ob 20.30 predstavitev obsežne študije zgodovinarja dr. Egona Pelikana *Tajno delovanje primorske duhovščine pod fašizmom*, ki je pred kratkim izšla pri Novi reviji v Ljubljani. O izjemnem delu bodo spregovorili zgodovinarja dr. Jože Pirjevec iz Trsta in dr. France M. Dolinar iz Ljubljane, glavni urednik Založbe Nova revija Niko Grafenauer in avtor. Večer bo vodil Ivo Jevnikar, uvedel pa ga bo predsednik DSI Sergij Pahor.

KLUB PRIJATELJSTVA prireja v soboto, 11. maja, zanimiv izlet v Pazin-Beram Pulj. Vpisovanje v trgovini Fortunato, ul. Valdirivo 23 v Trstu, od 23. aprila do 4. maja. Pojasnila na tel. 040 639949 (Bole) in 040 43194 (Martelanc) v večernih urah.

KONCERTNA POBUDA Rojan, rojanski cerkveni pevski zbor in rojanska župnijska skupnost vabijo ob 50-letnici smrti Vinka Vodopivca in ob 140-letnici rojanske cerkve na koncert MePZ Hrast iz Doberdoba, zborovodja Hilarij Lavrenčič. Rojanska cerkev, nedelja, 12. maja 2002. Ob 9. uri bo sv. maša s skladbami Vinka Vodopivca, ob 16. uri pa koncert.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca in Klub prijateljstva vabita k uri molitve za duhovne poklice, mladino in družine, ki bo v ponedeljek, 13. maja, ob 18. uri v barkovljanski cerkvi.

ODBORNIKI SLOVENSKE Vincencijeve konference bodo v maju na razpolago v uradu v ponedeljek, 13., in v ponedeljek, 27. maja, od 15. do 17. ure.

V IMENU Duhovske zveze tržaških slovenskih duhovnikov organizira njen predsednik Žarko Škerlj šestdnevno potovanje z avtobusom v Španijo od ponedeljka, 15., do sobote, 20. julija. Cena 660 evrov. Ker je zanimanje veliko, se vpišite čimprej, najbolje kar naravnost v Bazovici (telefon, telefonska tajnica in fax št. 040 226117). Zadnji rok je konec meseca maja. Lepo vabljeni.

KMEČKA ZVEZA obvešča člane in ostale kmetovalce, da je pokrajinska uprava razpisala natečaj za dodeljevanje prispevkov za nakup oljčnih sadik. Prošnje na posebnih obrazcih interesenti lahko dvignejo neposredno pri okencih U.R.P. na sedežu pokrajine v ul. S. Anastasio ali v uradih Kmečke zveze, kjer jim bo dana pomoč pri izpolnjevanju. Rok za predstavitev prošenj zapade 2. maja 2002.

DAROVI

ZA DRUŠTVO Edinost: v spomin na strica partizana Alfonza Širco, padlega za osvoboditev Trsta, daruje Diomira Fabjan 50 E.

ZA SLOVENSKE misijonarje: Lojzka Sosič-Čevdek 30 E.

ČESTITKE

Naša kolegica Helena Jovanovič je te dni povila sinčka ***Emila****. Njej in možu Maxu iskrene čestitke, malemu Emilu pa želimo, da bi zrasel v poštenega in dejavnega člana naše skupnosti. Uredništvo in uprava Novega glasa*

TA IN NASLEDNJI KONEC TEDNA

PROSLAVA V MAČKOLJAH, MAJENCA V DOLINI

V teh dneh bo v Bregu res praznično vzdušje. V Mačkoljah bo v nedeljo, 5. maja, ob 16. uri, na prireditvenem prostoru proslava 50. obletnice ustanovitve domačega društva. Program bosta oblikovala društveni mešani pevski zbor in dramska skupina. Priložnostno misel bo podal Jurij Paljk. Dan prej, 4. maja, pa bo v stari šoli v Mačkoljah ob 20. uri *Slovenski večer*, t.j. literarno srečanje z dr. Stankom Janežičem. Dr. Janežič je kot župnijski upravitelj deloval v Mačkoljah v letih po vojni, ko je začel spodbujati vaško mladino k prirejanju srečanj s kulturno vsebino. Na tak način se je 5.5.1952 rodila Slovenska katoliška prosveta Mačkolje.

Sredi prihodnjega tedna pa bo v Dolini mladina obnovila starodavno tradicijo postavljanja maja. Ta običaj je tu prerasel v pravi vaški praznik. Pobude ob Majenci se bodo začele v četrtek, 9. maja, ob 20. uri v Mladinskem krožku, kjer bo ljudska pokušnja domačih vin.

V petek bo ob 19. uri odprtje razstave sodobnih umetnikov v galeriji "Torkla", v prostorih SKD V. Vodnik pa razstave domačih obrtnikov in likovnikov. Zvečer bo ples ob zvokih priznane slovenske skupine Kingston.

11. maja bo ob 17.30 prihod starih avtomobilov na Gorico, ob 18. uri bo nagrajevanje razstave vin in ekstradeviškega oljčnega olja. Na trgu bodo ob 21. uri začeli postavljati maj.

V nedeljo popoldne bo kulturni program, ob 19.30 pa prihod parterjev in parterc na Gorico, kjer bodo uradno začeli ples. Igral bo ansambel "Igor in zlati zvoki" in Denis Novato.

V ponedeljek bo v prostorih SKD V. Vodnik ob 19. uri predstavitev knjige Vesne Guštin *Ogenj na kamnu*, zvečer pa ples z ansamblom Zamejski kvintet.

Praznik se bo zaključil v torek ob 19. uri s podiranjem maja.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO MAČKOLJE

vabi na

PRAZNOVANJE 50-LETNICE USTANOVITVE

Prireditveni prostor v Mačkoljah, **nedelja, 5. maja, ob 16. uri.**

PROGRAM: MePZ Mačkolje in dramska skupina.

Priložnostna misel: Jurij Paljk.

"SLOVENSKI VEČER"

SREČANJE Z DR. STANKOM JANEŽIČEM

Stara šola v Mačkoljah, **sobota, 4. t.m.**, ob **20. uri**

NA KONTOVELU SPOMIN NA ŽUPNIKA RUDIJA BOGATCA

V soboto, 4. maja, bo minilo eno leto, kar je nenadno umrl proseški župnik g. Rudi Bogatec (1925-2001). Kar 33 let svojega duhovniškega dela je posvetil Kontovelu, kjer je bil župnik v letih 1950-83. Ob njegovi smrti so Kontovelci v njegov spomin zbrali sredstva za popravilo vrat v cerkev in zvonik, med vaščani pa se je rodila tudi želja po trajnejšem spominu na nekdanjega dušnega pastirja. Tako bo župnik g. Jože Špeh nedeljsko mašo 5. maja daroval za rajnega predhodnika, ob 16. uri pa bo v cerkvi na Kontovelu še odkritje plošče v spomin na rajnega g. Rudija Bogatca. Po načrtu arh. Vilme Starc jo je izdelal kamnar Silvio Verginella. Ob blagoslovitvi bodo zapeli domače cerkvene pevke in zbor Vasilij Mirk.

NABREŽINA: JURIJ PALJK PREDAVAL O DRUŽINI

Tradicionalni mesečni konferenci v nabrežinski župnijski dvorani je tokrat sledilo res lepo število domačinov. Gost je namreč bil pesnik, časnikar in predvsem oče Jurij Paljk, ki je govoril o družini. Danes se ta, ki je še do nedavnega bila osnovna celica družbe, ruši in izgublja svoj pomen. Tudi naša družba z naglim tempom sledi ameriški, kjer so zvestoba, ljubezen in predvsem strpnost izgubile vsako vrednost. Edina vrednota ostaja denar in osebni uspeh, malokdo pa se še ozira na starejše, pa četudi so to starši. Besed "molči in potrpi", ki so bile do pred leti napotnica mladim parom pred poroko, nihče več ne pozna oz. nihče več noče ne molčati še manj pa potrpeti; ob najmanjši krizi se večkrat zakoni razvežejo. Posledica tega in tekme za materialnimi dobrinami je privedla do tega, da v našem svetu v bistvu ni več otrok, v velikih stanovanjih ali ogromnih hišah živi običajno le en sam par in morda, če gre po sreči, še en sam otrok, ki se nima s kom igrati in je prisiljen presedeti pred televizijo dolge ure. Paljkovo predavanje, pravzaprav razgovor je spodbudil prisotne, da so se zamislili v tiste krščanske vrednote, ki so nas vodile skozi stoletja in ki jih danes vse manj upoštevamo prav zaradi brezglave tekme za "blagostanjem". *NK*

STO LET DRUŠTVA V GABROVCU

Društvo v Gabrovcu se pripravlja na svojo stoto obletnico. Nastalo je namreč pred 100 leti, ko se je ustanovilo kot Gospodarsko in konsumno društvo. Ob taki obletnici so si društveniki zamislili vaški praznik, ki obuja staro gabrovško tradicijo Majne, tj. praznik v mesecu maju, ki so ga prirejali v preteklih desetletjih. Letos se bo praznik pričel v petek, 10. maja 2002, ob 19. uri v prostorih Društvene gostilne, kjer bo zgodovinar Boris M. Gombač predstavil zajetno dvojezično knjigo, za pripravo katere je skrbel poseben odbor, ki je združil mlade iz vasi in okolice. Člani odbora so bili zadolženi, da zbirajo informacije za raziskavo preko ustnega izročila in pričevanj s sodelovanjem starejših vaščanov. Pri pisanju posameznih poglavij pa so sodelovali področni strokovnjaki (Milan Pahor, Franc Fabec, Boris Kuret, Sara Perini, Stanko Flego in Matej Župančič, Matjaž Rustja, Ketty Furlan, Jože Markuža). Predstavitev knjige bo popestril tudi oktet Odmevi iz Saleža. Poleg tega si bodo lahko obiskovalci ogledali zanimivo razstavo fotografij, ki jo je pripravil odbor mlajših pod vodstvom Francesca Brede in Davorina Kralja. Gabrovški vaški praznik se bo odvijal še v soboto, 11., in nedeljo, 12. maja 2002. *T. BLAŽINA*

KONCERT V SPOMIN NA NADO ŽERJAL-ZAGHET

V župnijski cerkvi pri Sv. Ivanu v Trstu je v petek, 26. aprila, potekal koncert v spomin na pred nedavnim umrlo šolnico in glasbenico prof. Nado Žerjal-Zaghet. Koncert je priredil italijanski mladinski zbor od Sv. Ivana "Pueri cantores". Zbor vodi priznani tržaški dirigent in glasbenik Edi Hribar, katerega je na pokojno Nado Žerjal-Zaghet vezalo veliko prijateljstvo. Pod njegovim vodstvom in ob spremljavi godalnega ansambla je zbor izvedel *Stabat Mater* Giovannija Battista Pergolesija, kjer so se glasbeni stavki prepletali z razmišljanji o Kristusovem trpljenju, kakor ga je doživljala Božja mati Marija. Izvajalci so po tem delu izvedli še svetovno znano Alelujo iz oratorija Mesija skladatelja Georga Friedricha Händla. Gre za skladbo, ki jo je tudi pokojna prof. Nada Žerjal-Zaghet pred leti izvajala s svojim svetoivanskim slovenskim cerkvenim zborom oziroma z zborom "Marij Kogoj". Koncert, kateremu sta prisostvovala tudi pokojničina otroka, prof. Neva in dr. Andrej Zaghet, ter številni pevci domačega cerkvenega zbora, je izzvenel kot hvaležen poklon spominu na priljubljeno organistko in pevovodkinjo, ki je s svojim delom v veliki meri zaznamovala versko in glasbeno življenje tako slovenske kot širše župnijske skupnosti pri Sv. Ivanu.

SLOVENSKA MANJŠINA ŠE VEDNO BREZ ODBORNIKA

ZNANI KANDIDATI IN ODBORNIK NA POKRAJINI

Zgodilo se je to, kar smo napovedali v prejšnjih številkah našega časopisa. Podpredsednik goriške pokrajine je odstopil s svojega mesta zaradi kandidature za goriškega župana, predsednik Brandolin pa ga je nadomestil z drugim predstavnikom iste stranke, t.j. Ljudske stranke. Slovenci smo ostali praznih rok in se nam na ta račun smejejo že vsi, saj je "velik prijatelj Slovencev" ponovno odložil imenovanje slovenskega odbornika.

O slovenskem odborniku na pokrajini se je govorilo že v prejšnji mandatni dobi, to pomeni vse od leta 1997, konkretno, to pomeni z volilno pogodbo, pa je bilo za to zmenjeno lansko leto ob drugem Brandolinovem mandatu.

V tem letu je goriška pokrajinska uprava potrdila na svoji mesti dva predstavnika slovenske levice, ki sta bila imenovana v upravne odbore javnih ustanov (kar je za odborniškimi mesti za neko stranko drugo po vrsti politično odlikovanje), kar pomeni, da je praznih rok ostala predvsem SSk. Brandolin je sicer zatrdil, da bo statut pokrajine kaj kmalu prilagojen in tako nudil možnost razširitve odborniških mest (za pristojno komisijo odgovarja predstavnik Marjetice ali točneje Ljudske stranke, ki se s tematiko ukvarja skoraj leto dni), čeprav ne vemo, kdaj bo to izpeljano. V tem nedefiniranem časovnem presledku bi morala slovenska narodna skupnost potrpeti in voditi volilno kampanjo za levo sredino.

Medtem je prejšnjo soboto zapadel termin za predstavitev županskih kandidatov in z njimi povezanih list za mesto novega goriškega župana. Za odgovoren stolček se bodo v Gorici potegovali štirje kandidati, ki jih bo podpiralo devet list kandidatov za občinske svetovalce. Kandidati za župana so Antonio Scarano s svojo občansko listo, Sergio Cosma za skrajno desnico ter Vittorio Brancati za levo sredino (s tremi listami: Marjetica s kandidati SSk, levica in SKP) in Germano Pettarin za desno sredino (s štirimi listami: Forza Italia, Severna liga, Nacionalno zavezništvo in Casinijeva sredinska grupacija).

Po stari slovenski navadi so slovenski kandidati prisotni v domala vseh omenjenih listah, čeprav "institucionalno" manjšino zastopajo predvsem kandidati v levi sredini.

Na krajevnih majskih volitvah bodo volilci obnovili še štiri občine v naši pokrajini. Za našo narodnostno skupnost je pomembna preizkušnja predvsem v občini Krmin, kjer se dosedanji levosredinski župan Paselli ne more več kandidirati in se Oljka (brez SKP) predstavlja z enotno listo, v kateri spet kandidira dosedanja slovenska svetovalka Elena Orzan in podpira kandidata Claudia Cucuta.

Ostale občine, ki jih bo zajela volilna preizkušnja, so še Gradež, Škocjan ob Soči in Zagraj.

SP

JAVNA DELA V RAZMAHU RAVNO PRED VOLILNO KAMPANJO...

GORICA POST FESTUM

ADRIJAN PAHOR

V sobotni številki našega zamejskega dnevnika je bil objavljen zanimiv intervju z dosedanjimi občinskimi svetovalci v goriški občinski upravi, kateri se pravkar izteka mandat. Vsi trije (E. Jazbar, N. Paulin, B. Tabaj) so sicer z različnimi odtenki ožigosali sedanjo občinsko upravo kot pomanjkljivo ali celo neproduktivno na najrazličnejših področjih njenega upravljanja, sodelovanja, izvajanja, načrtovanja, dolgoročnega planiranja in še bi lahko našteval. Vsi trije "bivši" svetovalci so v svojih izjavah razgrnili kopico nerešenih vprašanj in zamujenih priložnosti soočanja, povezovanja, izvajanja, udejanjanja marsikaterih projektov, ki so ostali (kot naš zaščitni zakon) - na papirju. Mislim, da jim bralci kljub marsikdaj pikremu oziroma ostremu tonu izvajanja, značilnemu za tistega, ki je vrsto let sedel v občinskem svetu brez možnosti soodločanja, medsebojne izmenjave mnenj (beri razprave) lahko mirno verjamemo.

Navsezadnje so stvari kot na dlani, dejstva so neizpodbitna in nihče se ne more pohvaliti z nečim, česar nima ali ni naredil. Kljub izčrpni paleti najrazličnejših vprašanj pa je v omenjenem intervjuju prišlo - po mojem mnenju - premalo do izraza vprašanje načrtovanja in izvajanja javnih del oziroma nezaslišano načrtno zapostavljanje slovenske etnične skupnosti, bolje rečeno brisanje njene prisotnosti na Goriškem, in to v najrazličnejših okoliščinah. Ker je omenjeni problem stalnica povojne usode naše skupnosti na italijanskem severovzhodu, bi raje navedel nekaj vtisov o javnih delih, ki so ravno sedaj pred začetkom volilne kampanje (kdo ve zakaj) v največjem razmahu. Resnici na ljubo je današnja podoba Gorice dokaj klavrna, za mesto, ki je pred nekaj meseci praznovalo tisočletnico prve zgodovinske omembe, je zunanji videz bolj podoben mestu v razsulu kot pa urejenemu naselju. Povsod se nekaj gradi, koplje, rije, odpira, dograjuje, sanira, popravlja, na novo postavlja ali napeljuje, mesto je postalo nekakšno gradbišče, povsod so cestne zapore in obvozi, avtomobilist mora dvakrat pomisliti, po kateri poti se bo podal do doma, da ne bo obtičal v kakem zastoju. Še dobro, da se Gorica ni predstavila v današnji preobleki prav ob praznovanjih: lansko leto je bila k sreči vseeno malo manj razrita in neurejena. Kdo ve, kaj so si mislili najrazličnejši visoki predstavniki delagacij in sam predsednik republike, ki so obiskali mesto? Neurejen Travnik, razkopana glavna ulica, razrešetane ceste skozi središče mesta, po katerih postaja vožnja vse bolj mučna, razpadajoče hiše ali poslopja, iz katerih še utriplje čas nekdanje (urejene) habsburške prisotnosti, neurejeni pločniki, zanemarjene zelene površine... Res slaba reklama za občinsko upravo!

Kot ljubitelj urejenih urbanih in neurbanih površin širom po Slovenskem (Gorenjska, Štajerska in zadnja leta tudi Dolenjska) in Avstrijskem, kjer se mesta, naselja in tudi vasi predstavijo obiskovalcu lično urejena tudi v "normalnem" času in ne samo ob priložnosti praznovanj, sem pričakoval, da bodo tudi v našem mirnem mestecu potrebna dela stekla predčasno, tako da bo nekdanja habsburška Nica zadobila na dan toliko pričakovanega rojstnega dne tisti zunanji sijaj, vreden tisočletnice omembe. Pričakovanje se je sprevrglo v razočaranje, ki je danes spričo razkopanega mesta še večje. Kadarkoli sem potoval skozi kraje na Slovenskem ali Spodnjem Avstrijskem, nisem nikoli opazil kakih gradbenih del širokih razsežnosti. Pri nas pa se stalno nekaj dogaja: danes razkopljejo cesto zaradi telefonskih napeljav, čez leto dni jo bodo zopet zaradi plinovoda, nato spet zaradi kanalizacije.... Skratka, če dodam še ta delček mozaika v podobo, ki so jo oblikovali naši trije občinski svetovalci, ko so komentirali delo občinske uprave, potem je vizitka, s katero se bo predstavila današnja vodilna mestna garnitura na bližnjih volitvah, klavrna, hudo klavrna...

OBČINSKA UPRAVA PRISTRANSKA

GLEDALIŠČE VERDI IN MI

ANDREJ BRATUŽ

Pred kratkim so v Gorici slovesno odprli prenovljeno Verdijevo gledališče, že od 18. stoletja dalje delujoč mestni teater, sicer vedno izraz italijanske kulture v našem mestu. Na otvoritvenem koncertu je nastopila slavna španska mezzosopranistka Teresa Berganza, spremljal pa jo je simfonični orkester Furlanije-Julijske krajine (dirigent P. Paroni).

V tem gledališču je, kot že rečeno, vedno sicer prevladoval italijanski element. Do obdobja med obema vojnama je bilo res to klasično gledališče z vrstami lož, ki so ga pa potem v bistvu spremenili v kinematografsko dvorano. Danes sicer izgleda (po slikah) velika dvorana za različne uporabe, in to z vsemi modernimi tehničnimi sredstvi.

Ni tu naš namen razpisovati se ob tej dvorani, niti ne ob sami slavnostni prireditvi. Itak nismo bili zraven. To predvsem zato, ker nismo sploh bili vabljeni. Za vse to ima gotovo glavno zaslugo goriška občina, ki je pri vsem tem hotela ne samo povsem ignorirati slovensko prisotnost v Gorici, ampak že sploh sama vabila slovenskim organizacijam oz. predstavnikom javnega in zlasti kulturnega življenja in našim občilom. Prava sramota za mesto oz. njeno sedanjo desničarsko upravo, ki noče priznati nikake oblike slovenske prisotnosti v Gorici!

Slovenci smo bili v Verdiju prisotni v prvih letih po drugi svetovni vojni, ko smo imeli v času zavezniške vojaške uprave (ZDA, Velika Britanija) dostop do tega kulturnega hrama. Tu so bile prve večje slovenske predstave po nad dvajsetletnem obdobju fašistične strahovlade. Potem pa, po prihodu Italije leta 1947, dolgo časa spet nič. Le v osemdesetih letih smo spet lahko v tej gledališki dvorani slišali slovensko besedo in pesem, in to zlasti v raznih gostovanjih slovenskega gledališča iz Trsta. Pri tem naj tudi omenimo prvo izvedbo, in to v koncertni obliki, opere o tolminskem puntu skladatelja Ubalda Vrabca. Na teh in še drugih podobnih prireditvah je torej spet zaživela slovenska beseda in pesem, in to brez nikakega "škandala" v mestnem okviru. Danes se je v tem oziru nebo spet stemnilo. Goriška desničarska občinska uprava je šla spet mimo najosnovnejših nenapisanih pravil o sožitju in sodelovanju s Slovenci v Gorici. Teh zanjo enostavno ni! Španska operna solistka je po slavnostnem večeru pohvalila goriško gledališče kot izjemno primerno in akustično dvorano. Gotovo pa ni poznala, in tega ji ne moremo zameriti, zaprtosti te dvorane glede na kulturno in narodnostno različnost Gorice. Škoda!

Gotovo ima slovenska narodna skupnost v Gorici svoje dvorane. Ne more pa mimo tega, da ji občinska uprava danes krati pravico do prisotnosti tudi v glavni mestni dvorani, ki jo prav občina sama tudi upravlja. Smo mar Slovenci občani druge ali tretje kategorije?!

IZ POLPRETEKLE ZGODOVINE

GORIŠKA POKRAJINSKA UPRAVA IN SLOVENCI PO LETU 1951 (3)

REMO DEVETAK

Pete volitve z dne 10. junija 1970 so bile za slovensko predstavništvo kar dobre: izvoljeni so bili, na listah KPI in PSI Jože Jarc in Marko Waltritsch. Slovenska lista Lipove vejice (SDZ) je prejela 2.937 glasov; izvoljena je bila Marija Ferletič. Na šestih volitvah je Slovenska lista SDZ v svoj znak Lipove vejice dodala dvojezičen napis Slovenska skupnost – Unione Slovena, s katerim nastopa na občinskih, pokrajinskih in deželnih volitvah. Žal pa kljub rahlemu porastu glasov – 2.970, je zaradi volilnega koeficienta vseeno izgubila svojega predstavnika v pokrajinskem svetu. Izvoljena Slovenca na listah KPI in PSI sta bila Ivan Bratina in Štefan Bukovec.

Glede izgube predstavnika SSk v pokrajinskem svetu, beremo v Katoliškem glasu z dne 19.6.1975 izpod peresa K.H. v zapisu *Sirene so premotile volilce* piše med drugim: "Vzrokov za to je bilo gotovo več. Mimo enega pa ne moremo, in to so bele glasovnice, za pokrajinske volitve, ki so bile izredno številne med slovenskimi volilci na Goriškem". V nadaljevanju: "Pač pa je Slovenska skupnost zaradi belih glasovnic in zaradi slovenskih glasov oddanih za KD izgubila svojega zastopnika v pokrajinskem svetu".

Zaradi krize, ki je nastopila že v letu 1976 v pokrajinski upravi. Vzroke je treba poiskati namreč v izidih zadnjih volitev in v pogajanjih za sestavo upravne večine, ki naj bi, razen stranke MSI, bila široko sestavljena iz vrst nastopajočih list oz. strank, po dolgotrajnih, a neuspelih pogajanjih, se je stranka KD z 9. svetovalci odločila za enobarvni odbor, z zunanjo podporo strank PSDI- dve PRI en svetovalec (skupin 12). Izvoljeni predsednik iz vrst KD je z manjšinskim odborom upravljal vse, kot da se je znašel pred dvema nujnima problemoma. Ustanovitev pokrajinskega prevoznega podjetja z prevzemom voznega parka podjetja Ribi in odobritev proračuna za leto 1976, za kar pa je imel le 12 glasov od skupnih 24.

DALJE

PREJELI SMO

ŠE O GLEDALIŠČU VERDI

Strinjam se z oceno Igorja Komela o odprtju gledališča Verdi in o potrebi po prisotnosti slovenske kulture ob tem dogodku, manj pa mi je jasno, komu gre očitek, naj se ne zapira vase. Upam, da ne drugi strani slovenskga kulturnega udejstvovanja, t.j. Centru Lojze Bratuž, ki si takih očitkov gotovo ne zasluži. Res pa je, da nas tudi tokrat desnosredinska koalicija na občini spominja, da, kjer nismo zraven, nas italijanska večina pozabi in z nami pomete, kot da bi bili vsi skupaj za "ropotarnico zgodovine". Hiša svoboščin je enostavno na pozicijah bivših fašistov, ker jim računica kaže, da bodo več dosegli z nasprotovanjem Slovencem kot pa njihovim upoštevanjem; in dokler jim številke dobro kažejo, bodo po tej poti gotovo nadaljevale. Očitno računajo na široke plasti prebivalstva, ki so Slovencem nasprotne tudi v našem mestu, vsem našim odpiranjem navkljub. Mislim, da je v kulturi najboljši recept visoka raven samostojnega ustvarjanja, z odpiranjem naših hramov tudi širsim podvigom, ki pomagajo pri naši promociji, pa tudi pri naši rasti kot evropski kulturni narod. V politiki pa moramo stopiti skupaj in premagati tiste sile, ki so nam že v naslovu nasprotne, seveda z doprinosom tistih odprtejših plasti prebivalstva, ki se zavedajo bolj naše dragocenosti, ali pa nas, denimo tako, bolj cenijo.

Ostaja pa dejstvo, da kjer nas ni, tam odločajo drugi, in tudi o tem se bo treba zamisliti.

MIRKO ŠPACAPAN

SREČANJE SSk S KRMINSKIMI SLOVENCI

Na Plešivem so se 22. aprila Slovenci iz Krmina sestali s pokrajinskim tajništvom SSk. Sejo je vodil Edi Keber, ki je v uvodu z zaskrbljenostjo ugotovil, da bo na Plešivem in sploh na Krminskem prišlo do razdvojenosti glasov za prihodnje občinske volitve. Na listi Oljke bo nastopila za Slovence Elena Orzan, medtem ko bo na listi Terra Cormonese kandidat za župana Zorgnotti, ki je tudi znan in dejaven v slovenskem okolju. Možno je celo, da se uveljavi lista komunistov Uniti per Cormons, ki med drugimi kandidira kmeta s Plešivega Lorenza Torosa.

V razpravi je prišla do izraza volja Slovencev v Krminu, da podpirajo edino listo, ki je v svoj program vnesla slovensko problematiko, t.j. lista Oljke, ki bo kandidirala za župana Cucuta in kjer bo važno mesto zavzela tudi Elena Orzan. V programu koalicije Progetto Cormonese so ureditev problema nove nastanitve za slovenski otroški vrtec, ki se bo moral v kratkem seliti iz dosedanje stavbe, pozornost za slovensko šolo v Krminu, slovenske predstave v gledališču in pobratenje s sosednjo občino Brda v Sloveniji.

Tajnik SSk dr. Mirko Spacapan je potrdil, da stranka podpira Eleno Orzan; v primeru zmage zanjo pričakuje tudi primerno mesto v odboru. Z dosedanjim delom je dokazala, da je aktivna in sposobna pri reševanju problemov Slovencev v Krminu, poleg tega pa uživa ugled in podporo tudi pri političnih partnerjih in nasprotnikih.

SCGV EMIL KOMEL / OSMO SREČANJE Z GLASBO 2001-02

"EXULTATE, JUBILATE" OB 250-LETNICI GORIŠKE NADŠKOFIJE

JOŽE ŠTUCIN

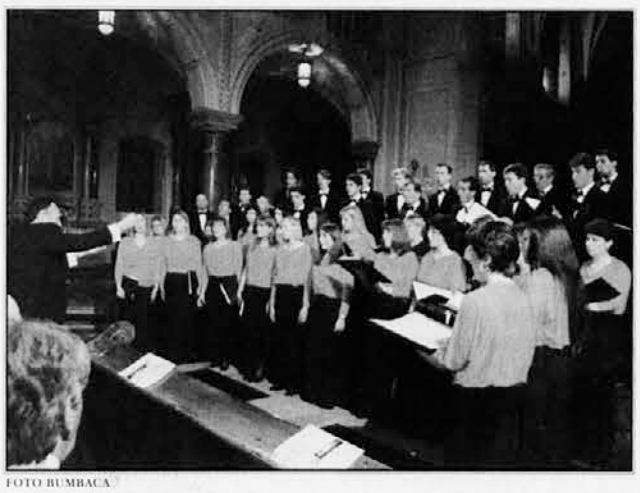

FOTO BUMBACA

Najprej zapišimo: koncert Mešanega pevskega zbora Hrast iz Doberdoba, ki so ga 26. aprila pripravili v stolni cerkvi v Gorici, je bil odličen poklon goriški nadškofiji. Le-ta namreč letos obhaja 250-letnico delovanja, kar je že samo zase velik dogodek in praznik. Prireditev je s svojo prisotnostjo počastil tudi goriški nadškof msgr. Dino De Antoni (nastopajoče in vse prisotne je nagovoril v slovenščini in italijanščini, za kar je prejel glasen aplavz), pevci pa so s koncertnim programom izvedli pevsko hozano zgodovinskemu trenutku.

Zborovodja Hilarij Lavrenčič se je ob tej priložnosti odločil za koncertni program t.i. duhovne glasbe. V koncertnem listu uvodoma o tem pojmu razmišlja tudi Silvan Kerševan in med drugim ugotavlja, da si je zbor zastavil dokaj težko nalogo. Predstavili so namreč dela iz različnih stilnih obdobij ter oblikovali nekakšen pregled tovrstne ustvarjalnosti od renesanse do danes. Seveda v dokaj velikih "skokih", saj duhovna glasba v evropski zgodovini predstavlja enega največjih in najbogatejših deležev ustvarjalnosti na sploh. Seveda je pojem potrebno razumeti precej široko, ne zgolj v smislu sakralne, obredne pevske tradicije, saj se duhovnost pogosto "prekriva" z osebnimi, intimnimi čustvi molitve in poglobljenega razmišljanja vsakega človeka o vprašanjih bivanja. Duhovna pesem je lahko preprost in "ljudski" odnos človeka z Bogom, kjer ni velikih besed ali filozofičnih globin, temveč besede izpovedujejo zgolj iskrena čustva, meditacijo ali molitev. Take so večinoma vse pesmi črnske duhovne glasbe (spirituala), pa tudi mnoge ljudske pesmi, ki so že po pravilu preproste in neposredne. V tem smislu je duhovna lahko vsaka pesem, ki je nekakšna "uglasbena" molitev. Iz podobnih izhodišč pojem duhovne glasbe opredeljuje tudi muzikolog Ivan Florjanc, ki takole ugotavlja: "Duhovna glasba je tista, ki s pomočjo zvokov in besed gradi oseben odnos z Bitjem, ki ga je Jezus iz Nazareta imenoval Abba, ali po slovensko Očka. Ljubkovalna intimnost z Bogom, ki izžareva iz tega Nazarečanovega izraza, je zato pečat za pristnost ne le te ali one pesmi oziroma te ali one skladbe, ampak je kriterij, ki lahko tudi določi, kaj je duhovno in kaj ni. (...) Pečat in kriterij duhovnosti v življenju in v umetnosti torej ni mračnost ali tog izraz, ampak je najprej in predvsem ljubeča intimnost z Očkom, iz katere se porodi pesem, žareč izraz na obrazu, toplo srce in nazadnje molitev (...)."

V tem smislu je bil pevski večer v stolnici koncert prave duhovne glasbe. Pevci iz Doberdoba so izjemno uravnotežen ansambel, ki v vseh elementih zborovskega poustvarjanja zveni ubrano. Mogoče se zdi ta izraz že nekoliko iztrošen in formalističen, toda dejstvo je, da Hilarij Lavrenčič resnično uspeva iz pevcev izvabiti ubranost glasov, ki jih dodatno plemeniti tudi natančna in nadvse prefinjena dinamika: od zelo tihega petja, tako rekoč šepetanja, ki ga je v zelo akustični cerkvi dokaj težko poustvariti, do izrednega fortissima, pravega izbruha mladosti in čistega veselja.

Koncert se je pričel z Gallusom. Obe njegovi skladbi (*Haec est dies, quam fecit Dominus* in *Aleluja. Cantate Domino canticum novum*), prva za dva zbora, druga za tri, sta bili izvedeni z občutkom za renesančno polifonijo, čeprav so bili zbori za pravi učinek odmeva oziroma dialoga preblizu drug drugemu; zelo akustično prizorišče je ton seveda "podaljšalo", kar pa seveda ni toliko estetska, temveč bolj tehnična "napaka". V nadaljevanju smo prisluhnili še nemški romantični šoli (Mendelssohn: *Richte mich, Gott*), srbski pravoslavni liturgiji (Mokranjac: *Opelo*), zanimivi skladbi Francisa Poulenca *Exultate Deo*, sodobneje oblikovani umetnini *Ave Maria* Avija Buste, v drugem delu koncerta pa še nekaterim skladbam domačih skladateljev (Pavle Merku: *Pater noster*, Stanko Jericijo: *Tebi, Gospod*, Daniele Zanettovich: *Častito, Koleda*, priredbi ljudskih iz Benečije), Randall Thompsonovi *Alleluji* ter dvema spiritualoma, ki sta pri poslušalcih naleteli na posebno dober odziv.

S pričujočim koncertom se je vsaj "uradno" zaključil letošnji glasbeni cikel *Srečanja z glasbo*. Čaka nas samo še sklepni koncert-veselica, ki bo posvečen stoletnici Pevskega in glasbenega društva v Gorici. Obisk poslušalcev je bil v letošnjem letu izjemen, bistveno večji kot minulo sezono, kar obenem pomeni, da je s podobnimi prireditvami potrebno nadaljevati tudi v prihodnje, organizatorje pa obvezuje, da v svojih stremljenjih po druženju z vrhunskimi glasbenimi vrednotami ne bodo popustili.

OP. URED.: Goriški nadškof je tudi povedal, da je bil mešani zbor Hrast že vabljen na koncert, ki je bil 18. aprila v goriškem Avditoriju, le da tedaj ni mogel nastopiti zaradi dirigentove zaposlenosti.

GMD / PREDSTAVITEV KNJIGE V GOSTILNI DEVETAK

SLAŠČICE... NA VRHU SV. MIHAELA

Na predvečer svetovnega dneva knjige, 22. aprila, je bilo v gostoljubni gostilni Devetak na Vrhu lepo srečanje ob predstavitvi knjige receptov briških dobrot za vse letne čase z naslovom *Sonjine slaščice*. Delo je izšlo v letošnji knjižni zbirki Goriške Mohorjeve družbe in sta jo sestavili in napisali Sonja Maraž Bednarik in njena hčerka Irena Bednarik. Dve ljudski pesmi v izvedbi vrhovskega otroškega zbora, ki je zapel pod vodstvom Marje Feinig in ob spremljavi Sare Devetak sta uvedli večer.

Številno občinstvo, ki je prišlo na Vrh tudi iz širše okolice, je nato nagovoril gostitelj, Avguštin Devetak, ki je sicer napisal uvod v knjigo in poudaril, da je izdaja take knjige receptov tudi pomembno kulturno dejanje ohranjanja in ovrednotenja domačih dobrot. Taka knjiga, je dejal, nam omogoča, da smo Slovenci, ki živimo v teh krajih, lahko prepoznavni kot nekaj samosvojega in posebnega. V imenu GMD je prisotne nagovoril Marko Tavčar, ki je poudaril, da gre za knjigo, ki je popolnoma v skladu z mohorjansko tradicijo, ki rada ponuja bralcem tudi uporabne tekste, priročnike in kuhinske knjige. Zbrani briški recepti Sonjinih slaščic so torej priča dragocene kulturne dediščine, kajti tudi način prehranjevanja spada h kulturni opredelitvi naroda. O vsebini same knjige pa je spregovorila druga hčerka avtorice, t.j. Kristina Bednarik, ki je izpostavila dejstvo, da objavljenih 70 receptov priča o prepletanju treh kultur, slovenske, furlansko-italijanske in avstrijsko-nemške na tem področju. Spregovorila je o tem, kako je do same knjige prišlo in zakaj je najprej izšla v italijanščini pri založbi Laguna, čeprav smemo in moramo iz razumljivih razlogov imeti slovensko izdajo za original. Večer je sklenila sama gospa Sonja Maraž, ki je prisotne tudi povabila na pokušino lepega izbora dobrot, ki jih ponuja knjiga. Pogled na bogato obloženo mizo ob izboru žlahtnih vin iz kleti gostilne Devetak je bil res enkraten in priča tudi o pridnosti števerjanskih žensk, ki so pomagale pri peki ponujenih dobrot.

T.

7. DAN DRUŽINE NA JEREMITIŠČU

Prisrčno vabljeni na 7. srečanje družin, ki bo letos potekalo na Jeremitišču, znanem štandreškem zaselku pri Gorici, **v nedeljo, 12. maja**. Začetek bo ob **9. uri** z jutranjim programom, med katerim se bodo otroci in starši pomerili v veliki igri. Ob **12. uri** bo v tamkajšnji kapelici (domačija pri Prvačkovcih - hišna št. 5) prvič po dvesto letih maša. Da ne bomo lačni, bo ob **13. uri** pripravljeno kosilo (prispevek znaša 4 evre za odrasle in 2 evra za otroke od 3. leta dalje). Po dobri paštašuti se ob sproščenem klepetu in potrebnem pomenku odraslim prileže kozarček žlahtnega. Mlajšim pa je posvečen popoldanski del srečanja, ko bodo na vrsti lepa... presenečenja.

Iz organizacijskih razlogov prosimo tiste, ki bodo prisotni pri jutranji igri in na kosilu, naj se do petka, 10. maja, prijavijo na tel. 0481 536455 do 17. ure.

PREDSTAVITEV "GORIZA 1001- 2001" V ŠTANDREŽU

Slovenska konzulta pri goriški občini bo v sodelovanju s štandreškim rajonskim svetom in društev Štandrež in Župančič predstavila v Štandrežu publikacijo *Goriza 1001-2001* s podnaslovom *Slovenci v Gorici*. Predstavitev bo **v četrtek, 9. maja, ob 20.45** v župnijski dvorani Anton Gregorčič. Vabljeni!

DAROVI

ZA LAČNE otroke po svetu (prek goriške Karitas): Mauro in Verena ob poroki 200,00 E.

ZA KD Vipava-Peč: novoporočenca Mauro in Verena 50,00; družina Romano Čevdek ob hčerini poroki 150,00 E.

ZA CERKEV na Vrhu: zlatoporočenca Virgil in Marija 50,00 E.

ZA MePZ Rupa-Peč: družina Romano Čevdek ob hčerini poroki 150,00 E.

ZA CERKEV v Gabrjah: Ortenzija Devetak Purič 20,00; družina Vinotti 100,00 E.

ZA CERKEV na Peči: starši novoporočencev Verene in Maura 300,00; Mauro in Verena ob poroki 100,00 E.

ZA CERKEV v Sovodnjah: Mauro in Verena ob poroki 50,00; v spomin na drago Latko svakinja Marička 100,00, nečaki Franc, Dragica, Silva, Zlatka, Sandra in Patricija 150,00 E.

OBVESTILA

SREČANJA Z DUHOVNO glasbo. V petek, 3. t.m., bo v cerkvi sv. Ignacija ob 20.30 orgelski koncert; izvaja prof. Mirjam Furlan. Vabljeni!

ACM GORICA vabi k maši za cerkveno edinost, ki bo v ponedeljek, 6. t.m., ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

ODBOR ZSKP se bo sestal v torek, 7. maja, ob 20.30 na sedežu v Gorici.

SLOVENSKA SKUPNOST obvešča, da bo v četrtek, 9. maja, ob 20.30 v Kulturnem centru Lojze Bratuž večer na temo: *SSk na volitve z Brancatijem*. Poleg predstavitve kandidatov bo na sporedu tudi kulturni in zabavni program.

ČESTITKE

Učiteljici **Vereni**, *ki se je minulo soboto poročila z* **Maurom**, *želimo otroci in starši OŠ J. Abram veliko sreče, predvsem pa, da bi tudi v prihodnje ohranila svojo pregovorno vedrino.*

Uredništvo in uprava našega lista ter uredništvo in sodelavci Pastirčka se veselijo z novoporočencema **Vereno in Maurom** *in jima želita obilo sreče na skupni poti.*

PD ŠTANDREŽ, ŽUPNIJA SV. ANDREJA APOSTOLA in RAJONSKI SVET ŠTANDREŽ

vabijo na

KONCERT

KOMORNEGA ZBORA GALLUS IZ KRANJA

ZBOROVODJA **prof. Angela Tomanič**

Župnijska cerkev v Štandrežu, **nedelja, 5. maja 2002.**

Ob 10.30 peta maša, **ob 17. uri** koncert

PHILOCAFE'

PO STARI TRADICIJI PRIJETEN IN ZANIMIV VEČER OB SKODELICI KAVE

Prof. dr. Jožef Muhovič

"KRIZA UMETNOSTI?"

ponedeljek, 6. maja, ob 20.30, v kavarni-restavraciji Euro Diplomat Hotela, Gorica, Korzo Italia, 63

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vabi na srečanje z

DR. KARLOM BONUTTIJEM

VELEPOSLANIKOM REPUBLIKE SLOVENIJE PRI SV. SEDEŽU.

Komorna dvorana, **torek, 7. maja 2002, ob 19. uri.**

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ PRIREJA FOTOGRAFSKI NATEČAJ

Prosvetno društvo Štandrež prireja v Štandrežu v okviru Praznika Špargljev fotografski natečaj z naslednjimi pravili:

1. Tema: Otroci.
2. Tehnika: črnobela ali barvna.
3. Format fotografij: min 18 x 24 cm, max 30 x 40 cm.
4. Udeleženci naj predstavijo tri fotografije.
5. Natečaja se lahko udeleži vsakdo.
6. Udeleženci naj oddajo izdelke v četrtek, 16. maja 2002, med 19. in 21. uro na prireditvenem prostoru na trgu sv. Andreja 1 v Štandrežu pri Gorici.
7. Fotografije naj udeleženci predstavijo v zaprti kuverti. Poleg fotografij naj bodo v kuverti zapisani osebni podatki, naslov in telefonska številka avtorja.
8. Posebna komisija bo ocenila dela in sestavila lestvico.
9. Prvi trije uvrščeni bodo dobili priznanje.
10. Nagrajevanje bo v nedeljo, 26. maja, ob 19. uri na prireditvenem prostoru. V primeru slabega vremena bo nagrajevanje potekalo v župnijski dvorani.
11. Dela bodo razstavljena v prostorih župnijske dvorane.
12. Prireditelji bodo vrnili fotografije po zaključku Praznika špargljev.
13. Odgovoren za natečaj je David Vižintin, telefon 0481 21332 (od 18.30 do 20.30).

BENEŠKA SLOVENIJA

GORIŠKA KRONIKA

USTVARJALNA DELAVNICA HITRE KUHINJE

KO PRIDEMO IZ SLUŽBE

HARJET DORNIK

Izkušnje kuhinjskega mojstra Jureta Munde z ljubljanske Gostinske šole so na sobotno jutro 20. aprila privabile dvanajst vedoželjnih članic SD Sončnice, da so se udeležile tečaja hitre kuhinje, ki je bila prvič organizirana poskusno za odbornike. Kuhinjo za kulinarične poskuse nam je prijazno odstopilo vodstvo Dijaškega doma S. Gregorčič v Gorici, s katerim je naša skupnost že večkrat plodno sodelovala. Posebna zahvala naj gre tudi kuharici Marini za ustrežljivost in pomoč pri iskanju loncev in ponev ter raznih kuhinjskih drobnarij. Udeleženke tečaja smo radovedno stikale za spretnimi prsti ljubljanskega kuharja in jemale beležke, da bi lahko izboljšale svoje domače kulinarične ponudbe tako z vsebinskega kot tudi z estetskega vidika. V ustvarjalni delavnici nam je kuhar Jure razkril marsikatero skrivnost hitre kuhinje, ki pride še kako v poštev, ko prileti iz službe in nas doma še vse čaka. Okoli gorilnikov mu je dvanajst parov rok pomagalo pripraviti tri vrste juhe in pofeze, ribji file, špinačne zrezke, zelenjavno rulado, začinjene naravne zrezke in razne omake, za konec pa kot svojevrstne sladice še rezance z jabolki, riževo kremo s sadjem in breskev s kapico. Nazadnje smo udeleženke sedle k skupni pokušnji pripravljenih dobrot in vse zalile z dobro domačo črnino z Livade. Končna ocena: pripravljene jedi so bile res okusne in vredno se je srečati še na drugih podobnih delavnicah. Idej je še veliko! Na zdravje!

SSG / ABONMAJSKA SEZONA 2001-02

BETTIJEVA DRAMA V GORICI

V letošnji gledališki sezoni se je zaradi finančne stiske marsikaj zataknilo in se oddaljilo od načrtovanih smernic, za kar se je ravnatelj in umetniški vodja Marko Sosič s pismom opravičil abonentom, ki nad potekom predstav gotovo niso navdušeni. Tudi goriški obiskovalci gledališke sezone so doživeli marsikatero spremembo. Toda peta abonmajska dramska ponudba je vendarle bila po programu napovedana drama italijanskega pisca Uga Bettija *Zločin na Kozjem otoku*, ki je doživela premierno uprizoritev v izvedbi ansambla SSG in režiji mladega ter po svojem poetičnem odsevu že razpoznavnega Jerneja Lorencija v okviru srečanja IETM (Informal European Theatre Meeting) v tržaškem Kulturnem domu, v četrtek, 11. aprila. Njeni goriški ponovitvi sta se zvrstili v ponedeljek, 22., in v torek, 23. aprila, v goriškem Kulturnem domu. Kljub scensko zmanjšanemu prizorišču, ki je odvzelo nekaj tistega občutka prostrane peščene samote, v katero se pogrezajo razbolele duše protagonistk, je prodorna Lorencijeva interpretacija Bettijevega psihološko poglobljenega teksta, prežetega z mnogimi simbolnimi mitično-mističnimi motivi, živo zarezala tudi v zavest goriških gledalcev. Izvajanje tržaških gledališčnikov so namreč lepo sprejeli in jim namenili topel aplavz. Žal pa je bila, vsaj na torkovi reprizi, dvorana manj zasedena kot ponavadi.

LEP USPEH

ZBOR PODGORA V BOLOGNI

Dne 14. aprila je MePZ Podgora v Bologni nastopil na vsedržavnem srečanju molitvenih skupin Svetega Rožnega Venca. Naše pevce je povabil dominikanski p. Persici, ki je v mesecu oktobru bil misijonar v Podgori za praznik Roženvenske Matere Božje. Takrat ga je slovensko petje tako prevzelo, da je sklenil Podgorce povabiti v Bologno na ta veliki praznik častilcev Matere Božje.

V znameniti glavni hali bolonjske univerze so poleg našega zbora nastopili še pevci iz kraja Somaglia pri Lodiju z verskim programom, MePZ Podgora pa se je predstavil s šestimi Marijinimi pesmimi Arcadelta, Palestrine, Hareja, Komela, Jereba in Fileja. Navdušeno občinstvo je od naših pevcev zahtevalo še ponovitev, tako da je bilo vzdušje res enkratno.

V baziliki sv. Dominika, kjer je tudi svetnikov grob z relikvijo, so potem goriški pevci spremljali sv. daritev, ki se je je udeležila velika množica vernikov. Izvajali so slovensko mašo *Za očeta Bogomira* dirigenta Mirka Špacapana, poleg tega pa še Bratuževo velikonočno *Po zelenečih tihih poljanah*.

Pevci MePZ Podgora so se iz Bologne vračali polni zadovoljstva, da so jih tako lepo sprejeli, predvsem pa, da so ljudje tako cenili naše petje, da so jim kar solze prihajale v oči, pa čeprav niso razumeli besedice.

To je moč glasbe in seveda dar Matere Božje našemu slovenskemu narodu, da zna tako izrazati svoje občutke. Pod njenim okriljem se nam ni bati za prihodnost.

BARDO / PRAZNOVANJE SV. JURIJA

ZAVETNIK, KI POVEZUJE DOMAČO SKUPNOST

Župnik Barda v Terski dolini g. Renzo Calligaro je med praznično mašo ob godu farnega zavetnika sv. Jurija v nedeljo, 21. aprila, med drugim poudaril pomen, ki ga lik tega svetnika ima pri povezovanju domače skupnosti. 21. aprila pa je sv. Jurij prav gotovo ne samo povezal domačine med sabo, ampak jih je združil tudi s tržaškimi rojaki, ki so tisti dan prišli k njim na obisk. V Bardu je namreč gostoval zbor Jacobus Gallus iz Trsta, ki je pod vodstvom Janka Bana oblikoval praznično sveto mašo. Zbor Gallus je bil le zadnji v vrsti številnih slovenskih zborov s Tržaškega in Goriškega, ki so v Tersko dolino ponesli slovensko in tujo pesem in s tem poskrbeli ne samo za obogatitev duhovnega doživljanja mašnega obreda, ampak tudi za lep kulturni dogodek.

Za spremljanje svete maše je dirigent Janko Ban izbral spored nabožnih skladb slovenskih in tujih skladateljev. Naj pri tem omenimo zlasti beneški ljudski v Merkujevi priredbi *Jezus je od smarti ustau* in *Dol pokleknimo*, s katerima se je služba božja začela oz. končala, poleg tega pa še Kogojev *Večerni zvon*, Gruberjevo *Sonce že zahaja*, Gallusov motet *Exsultate iusti in Domino* idr. Ob petju tržaškega zbora se je marsikateremu verniku utrnila solza, pevci pa so po končani maši pred cerkvijo prisotnim zapeli še nekaj primorskih ljudskih.

Gostovanje v Bardu pa je bilo za pevke in pevce zbora Jacobus Gallus tudi priložnost za spoznavanje zgodovine in značilnosti krajev v Terski dolini. Zato so z zanimanjem prisluhnili temu, kar sta jim pripovedovala dva izredna vodiča: prof. Viljem Černo in prof. Pavle Merkù. Slednja sta podala kratek oris tako daljne kot novejše zgodovine teh krajev, ki ležijo med Nediškimi dolinami na eni in Rezijo na drugi strani. Značilna domača slovenska govorica, ki ima več prvin rezijanskega govora in ki je nekoč segala do furlanske ravnine, se je v Teru lahko ohranila zahvaljujoč se pretekli nedostopnosti doline. Svojčas je Tersko dolino z ravnino povezovala le ozka steza po soteski reke Ter, kar je slovensko prebivalstvo obvarovalo pred furlanizacijo in italijanizacijo. V daljni preteklosti je v Nemah (tu so odkrili tudi Černiejski rokopis) imel sedež tudi vikariat za Slovence, polpretekla zgodovina pa je v znamenju trenj in sporov med slovenskim na eni ter furlanskim oz. italijanskih elementom na drugi strani, ki so žal prisotni še danes.

Ob razlagi so si tržaški pevci ogledali tudi novo cerkev sv. Florijana v Zavarhu (celotno območje je leta 1976 namreč hudo prizadel potres,po katerem so na novo zgradili večino poslopij). Tam so se prvič po fašizmu zopet pojavili napisi v domačem slovenskem narečju, kar velja zlasti za novi Križev pot. Od Zavarha so se tržaški gostje z avtobusom popeljali po slikoviti panoramski poti preko Vizonta do Nem, ki ležijo že v furlanski nižini. Tam so si ogledali starodavno cerkev sv. Gervazija in Protazija. Kot v Zavarhu so tudi tu preizkusili njeno akustičnost, obisk pa so nazadnje kronali s pokušnjo sladkega domačega ramandola. Neme so bile tudi kraj slovesa od prijaznega in gostoljubnega prof. Viljema Černa, ki pa je poskrbel za darilo, ki bo vsakega pevca spominjalo na lepo nedeljo, preživeto v Bardu. Vsakdo je namreč lahko prejel izvod Boave besiede, se pravi zbirke ma-šnih beril v terskem narečju, govorici, ki je skupaj s furlanščino in italijanščino tudi zaznamovala praznično mašo v cerkvi v Bardu.

IŽ

KANTINA V JULIJCIH VABI NA DOKTORIČEVO FOTOGRAFSKO RAZSTAVO

V Kantini v Julijskih Alpah v Beli Peči pri Ratečah, le lučaj od mejnega prehoda, je na ogled fotografska razstava Emila Doktoriča.

Upravitelj kleti Igor Jelen je v predstavitveno zgibanko med drugim zapisal, da "se fotografski aparat Emila Doktoriča osredotoča z odkrito napovedano vsebino na obširne pejsaže Julijskih Alp-vsaj one so ostale takšne kot včasih. Dejansko nam odkriva tudi življenje, ki se je odvijalo v tistem okolju in smo ga verjetno prehitro opustili. Ritem sedanjega življenja prepoveduje vsakršno popuščanje nostalgiji po svetu, ki ga sicer naša generacija ni doživela. Šlo bi za vprašljivo hrepenenje po življenju, ki je bilo gotovo zelo težko. A prav zato si je za trenutek lepo predstavljati, da ni bilo običajno življenje zgolj garanje in siromaštvo, kot nam pripovedujejo naši dedje. Bilo je tudi in predvsem bogato po človečnosti, nasmejanih obrazih, izletih na podeželje in skupinskem prepevanju." Tako upravitelj Kantine v Julijskih Alpah Igor Jelen o fotografski razstavi Emila Doktoriča, ki je pri Jalnovih ob državni meji pri Beli Peči oziroma Ratečah na ogled vsak dan.

ERIK DOLHAR

GLOSA JURIJ PALJK

O STARIH LJUDEH

Že ob samem začetku tega zapisa sem se zamislil nad dejstvom, kako bo naslov tokratne glose sprejet, ker vsebuje pridevnih star, stari in vsi vemo, da se temu pridevniku v današnjem času in današnji družbi skrbno izogibamo in to počnemo iz več razlogov, gotovo pa ne samo zaradi spoštovanja do starejših ljudi, saj je sicer res, da nikomur ni všeč, če mu rečeš, da je star. Ne gre torej za spoštovanje do starejših, ko danes ne govorimo več o starih ljudeh, ampak za to, da današnja družba tako in drugače ne prenaša starosti in posredno seveda ne starih ljudi.

Krute so te besede, za katerimi seveda ne stojimo tudi sami, ker smo mnenja, da je star človek vreden velikega spoštovanja, naše pozornosti in predvsem pa tistega ugleda, ki ga danes v naši družbi nima več. Krute so te besede o starosti in starih ljudeh, a kažejo na preprosto dejstvo, da v naši družbi, ki prisega samo na denar in na dobiček, še več dobička in ponovno denar, ni prostora za stare ljudi. Kako bi tudi bil, ko pa ima naša, zahodna družba za vzor le uspešnega, po možnosti mladega človeka ali kvečjemu še uspešneža srednjih let, le lepotca ali pa lepotico, ki ima poleg veliko denarja tudi čas za obvezni trening, s katerim si dan za dnem lepša telo, in seveda čas, kaj čas!, veliko časa, največ časa za vseprisotno zabavo! Kot da bi živeli le za denar in zabavo, za prosti čas, za počitnice in za zabavo, kot da bi se morali samo smehljati, samo režati na vseh 32 zob, tudi takrat, ko nas čeljusti od neznosnih telesnih ali pa življenjskih bolečin dobesedno neznosno bolijo! Kot da bi bilo vse v našem življenju podrejeno le dobičku in le denarju, s katerim si lahko kupiš vse: od zabave, počitnic, prostega časa in še česa, pa vse do sreče in ne nazadnje tudi sočloveka!

Če pristanemo na tako vodilo, na takšen življenjski vzorec, seveda v našem življenju zares ni prostora za starejše ljudi, za stare ljudi! Tudi zato, ker naša, zahodna družba prisega samo na uspeh, ki je seveda pogojevan od uspešnosti pri delu, ne ve, kaj bi počela z bolnimi in starimi ljudmi, zanje preprosto nima prostora in o njih ne govori! Pravzaprav bi morali starim in bolnim ljudem pripisati še brezposelne in slika o naši družbi bi bila popolna. Malce kruta je ta slika, saj na njej ni prostora za solidarnost, da seveda ne govorimo o preprosti človečnosti!

Pravzaprav se mi je zamisel o tem, da bi nekaj o starih ljudeh napisal, porodila minuli teden, ko smo imeli doma družinski praznik, zelo preprost in skromen, a prav zato lep in nepozaben. Ženini starši, moja tašča in tast torej, so praznovali petdeset let poroke. Tašča Melania in tast Ottorino sta si želela pravzaprav le k maši, nista želela nobenega zunanjega slavja in ne velikih prireditev, kot da bi nam vsem hotela povedati, da sta doslej živela skromno in bosta skromno tudi obeležila pol stoletja svoje poroke. Povabila sta tudi moja starša in seveda naju, hčerko (mojo ženo) in zeta (mene) ter svoje vnuke (najine otroke), brez katerih si kot vsi stari ljudje povsod na svetu danes ne bi mogla svoje starosti niti predstavljati, najbrž tudi iz dneva v dan osmišljati ne. Tako smo šli na Barbano in ženi sem pred odhodom šepnil: "Danes bova imela v oskrbi sedem otrok!", ker sem se spomnil lepega pregovora, ki mi ga vedno znova ponavlja tašča in se v tržaškem narečju glasi takole: "A dieci anni se xe putei, a ottanta se torna quei!- Pri desetih letih si otrok, ko jih imaš osemdeset, postaneš spet - otrok!" In smo se imeli zelo lepo. A vse skupaj ni bilo nič posebnega: maša na Barbani samo za nas, tudi zato, ker drugi izletniki, ki so v čolnu prišli z nami na Barbano, niso šli k maši, nato skromno in hitro, predvsem pa navidez revno kosilo v restavraciji in nato obisk pokopališča, na katerem počivajo starši tašče in tasta ter njun v avtomobilski nesreči prerano umrli sin; tam je tašča položila šopek, ki smo ji ga bili poklonili za petdeset let zakona. Ko smo odhajali s pokopališča k nam domov na kavo, je tašča povedala, da je bil čudovit dan in to tudi zato, ker smo šli na sinov grob. Moja oba starša sta pritrdila, otroci so, seveda še bolj strinjali, ko smo zavili med potjo še po sladoled, ki so ga potem takoj pojedli kar doma.

Pa ni bilo v našem družinskem prazniku nič kaj slovesno in prav zares navidez in za merila naše družbe nič kaj posebno praznično! Preprosto smo se dobili: midva z ženo srednjih let, najini otroci, od katerih ima najstarejša deset, najmlajši dobro leto in pa štirje mladeniči pri osemdesetih letih, od katerih se je bil moj oče vrnil iz bolnišnice dober dan prej.

"Ja, stari smo!" so modrovali potem mladeniči za mizo pri nas doma in jim ni bilo nič hudo, da so sami rekli, kako so stari. Poznajo sebe in sebi enake, vedo, kaj so preživeli in kaj danes živijo. Velikih pričakovanj nimajo, veliko so pretrpeli in morda jih greje še danes iz njihove mladosti občutek in hvaležnost za majhne stvari, in hvaležnost, ki jo čutijo danes do življenja, ima gotovo tudi korenine v tistih časih, ko ni bilo ničesar ali pa zelo malo, a so se imeli radi in so spoštovali druge.

Tisti njihov "Stari smo!" mi je zvenel v ušesih tudi takrat, ko sem se pod noč z avtom sam vračal iz Vipavske domov, ko sem bil že odpeljal starše domov, utrujene in resnično srečne.

In se mi na koncu tudi zdi, da je bil to eden najlepših dnevov, ki so mi bili zadnja leta podarjeni. Sreča je namreč imeti starše, tasta in taščo žive in se z njimi razumeti, sreča je spoštovati stare ljudi in z njimi deliti edino življenje, ki nam je samo enkrat podarjeno! O sreči, ki so jo deležni otroci, ki imajo žive stare starše, pa najbrž ni potrebno nikomur govoriti!

Samo v njihove očke se pogleda, ko so v naročju starih staršev, in se razume vse, tudi to, da ni res, da se ne sme o nekom reči, da je star, ker se razume tudi to, da je ena največjih sramot naše družbe prav to, da starejšim ljudem jemlje dostojanstvo, ki ga že zaradi svojih visokih let imajo!

DR. DRNOVŠEK NE BO KANDIDIRAL ZA PREDSEDNIKA DRŽAVE

DELO JE PREMALO CENJENO IN UPOŠTEVANO

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji mednarodni praznik dela traja dva dni, 1. in 2. maja, kar je zapuščina iz prejšnjega režima. Toda prava dediščina so nemara le rdeči nageljni v gumbnicah in družabnosti, ki jih prirejajo udeleženci raznih proslav, denimo, tistih na Rožniku v Ljubljani in v Opatjem selu na Krasu. Delavce, pa tudi druge ustvarjalce dobrin, kjerkoli so že zaposleni, navdajajo skrbi za preživetje, saj se zdi, da je delo prenehalo biti vrednota, tako pomembna za življenje in dostojanstvo vsakega človeka. Stanje v državi in družbi je tako, da se delavci, tudi tisti z najnižnjimi plačami, boje stavk in drugačnega zavzemanja za svoje pravice, ker je nad njimi stalna grožnja, da bodo lahko kaznovani z odpustom. Razmere in ozračje v Sloveniji so taki, da je dovoljen samo "upor bogatih", denimo zdravnikov, kot je v prilogi časnika *Delo* v petek, 26. aprila, zapisal Andrej Trampuž, infektolog v Kliniki Mayo, Rochester, Minnesota, ZDA. Meni, "da po zdravniški stavki v Sloveniji nič več ne bo tako, kot je bilo. Nasprotno, razhajanja med zdravniki in bolniki so večja kot kdajkoli prej".

Nasploh pa prvomajske slovesnosti ne morejo biti sproščene in doživete, če upoštevamo, da v Sloveniji dobrih 14% ljudi živi pod pragom revščine. To je v številkah skoraj 300 tisoč oseb. Veliko je primerov, da delavci v kritičnih dejavnostih, kot sta obutvena in tekstilna industrija, zaslužijo največ do 80 tisoč tolarjev na mesec, kar je veliko premalo za kritje osnovnih življenjskih potreb. Nemara je čisto slučajno ali pa tudi ne, da je nekomercialna TV Primorka prav na delavski praznik 1. maja objavila daljšo oddajo z naslovom *Živeti v revščini in v stiskah*. Sicer je res, da sta premier dr. Janez Drnovšek oziroma vlada napovedala nekatere ukrepe, ki naj bi zmanjšali socialne napetosti v Sloveniji. Državno letalo, ki je spričo razkošja in visoke cene stalo bi kar 57 milijonov dolarjev, razburilo in ogorčilo slovensko javnost, bo vlada najbrž odprodala oziroma ga zamenjala za manjše in cenejše.

Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek je odločno zatrdil, da vlada, tudi v primeru grožnj s stavko, ne bo dovolila nadaljnjega višanja plač v javnem sektorju. V teh zahtevah prednjačijo zlasti zdravniki, včlanjeni v sindikat Fides. Plače v javnem sektorju so v Sloveniji sedaj za 10 do 20% višje od plač primerljivih delavcev v gospodarstvu. Dodajmo, da je v javnem sektorju okrog 152 tisoč zaposlenih, in to od najvišjih funkcionarjev do uslužbencev.

Sicer pa je Državni zbor v petek, 26. aprila, sprejel zakon o sistemu plač v javnem sektorju. Zakon vsebuje 65 plačilnih razredov. Razmerje med najvišjo in najnižjo plačo bo sprva ena proti dvajset, do leta 2008 pa se bo razlika postopoma zmanjšala na ena proti deset. Najvišjo osnovno plačo, znašala bo 1.224.777 tolarjev, bodo imeli predsednik države, predsednik vlade ter predsednika parlamenta oz. ustavnega sodišča.

PODPORA VSTOPU SLOVENIJE V ZVEZO NATO

V političnih strankah so z olajšanjem in zadovoljstvom sprejeli rezultate najnovejše redne mesečne javnomnenjske raziskave, ki jih opravlja Agencija Politbarometer, o podpori vstopu Slovenije v EU in zvezo Nato. Za vstop v EU bi v mesecu aprilu glasovalo 53,8% vprašanih, kar je skoraj 6% več kot v marcu. Proti vstopu se je izreklo okrog 30% anketiranih. Za vstop v zvezo Nato pa se je izreklo 40% vprašanih, 37% pa se jih je opredelilo proti. Med tistimi anketiranimi, ki bi se referenduma o omenjeni integraciji udeležili, bi jih 47% glasovalo za vstop v zvezo Nato.

Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek je v četrtek, 25. aprila, v neki oddaji lokalnih radijskih postaj sporočil tisto, kar sta politika in javnost tudi pričakovali, da namreč na volitvah jeseni ne bo kandidiral za predsednika države. Po njegovi izjavi so se pojavila imena novih možnih kandidatov. Na listi LDS naj bi kandidirala bodisi dr. Dimitrij Rupel, sedanji zunanji minister, bodisi Vika Potočnik, ljubljanska županja. Dr. France Arhar naj bi se odločil za kandidaturo na listi SLS, kot kandidat ZLSD pa naj bi nastopil predsednik te politične stranke in predsednik državnega sveta, Borut Pahor. Med najpomembnejše dogodke v prejšnjih dneh zagotovo sodi volilna skupščina Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU), najvišja nacionalno znanstvena in umetnostna ustanova. V njej je 94 rednih in izrednih članov, med katerimi je tudi nekaj uglednih slovenskih osebnosti iz Trsta. SAZU je deset let, torej dva mandata, vodil akademik dr. France Bernik, v tem času pa se je ustanova povsem evropeizirala, torej se je močno odprla Evropi. Akademija pa je rehabilitirala tudi tri od štirih članov, ki jih je prejšnji režim izključil oz. prisilil k odstopu.

Za novega predsednika SAZU je bil izvoljen akademik dr. Boštjan Žoks, znani in mednarodno uveljavljeni strokovnjak s področja naravoslovja oz. tehničnih ved. Dejal je,da pod njegovim vodstvom SAZU "stvari ne bodo postavljali na glavo, ker akademije ne potrebujejo in ne želijo hitrih sprememb. Pri nas v Sloveniji imamo še večji argument zoper hitre spremembe, ker je dosedanje vodstvo sijajno vodilo SAZU skozi tranzicijsko preobrazbo". Nova podpredsednika SAZU sta postala akademik Jože Trontelj (s področja družboslovja, tehnike in biomedicine) in akademik Kajetan Gantar (s področja družboslovja, humanistike in umetnosti). Novi glavni tajnik najvišje nacionalno znanstvene in umetnostne ustanove je akademik Matija Gogala.

NA POBUDO POSLANCA MAMIĆA

LOJZE PETERLE V AJDOVŠČINI

Ajdovski poslanec Državnega zbora Ivan Mamić je priredil svoj prvi poslanski večer, katerega gost je bil Lojze Peterle. Srečanje je potekalo v obliki javnega intervjuja. Peterletu so sproti postavljali vprašanja poslušalci, med katerimi so bili tudi župan in nekdanji državnozborski poslanci. Zanimivo je, da udeleženi novinarji niso postavili nobenega vprašanja in o tem večinoma tudi bolj skopo poročali.

Mamićev poslanski večer se je odvil v amfiteatralni dvorani ajdovske gimnazije v petek, 19. aprila, le štiri dni po izvolitvi Peterleta za člana konvencije o prihodnosti Evropske unije (EU). Ta funkcija je trenutno najvišja politična funkcija, ki jo je dosegel katerikoli Slovenec in tudi prebivalec držav kandidatk za vstop v EU. O tem je tekla beseda bolj proti koncu večera, ko je Peterle na vprašanje, če se z novo funkcijo umika iz slovenske politike v Bruselj, odgovoril, da nikakor. Poudaril je, da je ta izvolitev sad dolgoletnega dela v zunanji politiki.

Pogovor se je začel z dogodki, ki so Peterleta pripeljali v politiko, in s prvimi časi Demosa. Na vprašanje, zakaj Demos ni bolj počistil s starimi komunističnimi kadri v vladni administraciji in zakaj ni zamenjal niti svoje tajnice, je dejal, da takrat ni bilo moč najti sposobnih ljudi za take funkcije. V tistem trenutku smo naredili, kar se je največ dalo, je še dejal takratni predsednik vlade.

O svojem "večnem rivalu" Dimitriju Ruplu je rekel, da se je "rivalstvo" začelo v času Demosa, ko so bila njemu kot predsedniku vlade in članu demokrščanskih internacional odprta številna vrata v tujini, medtem ko Ruplu kot zunanjemu ministru še nepriznane države to ni bilo omogočeno. Zato sem ga velikokrat vzel s seboj, vendar je užaljenost ostala, je dejal Peterle.

Zanimiv dialog se je razvil z ajdovskim županom Marijanom Poljšakom. Poljšak in Peterle se poznata iz časov študentskega gibanja konec šestdesetih let. Poljšak je dejal, da obžaluje, da sta bila takrat na istem bregu, danes pa da nista več. Nadaljeval je z vprašanjem, če bi bilo mogoče, da bi po padcu komunizma nastala stranka nacionalne krščanske socialistične usmeritve, v kateri bi potem lahko bila oba, pa tudi veliko delavcev. Peterle je odgovoril, da je to iluzorno, saj so volivci jasno pokazali, da si take opcije ne želijo, ko niso volili Miklavčičevih krščanskih socialistov.

Gostitelj večera, državnozborski poslanec NSi Ivan Mamić, je ob tem dejal, da je to prvi poslanski večer, ki pa ne bo edini, če bodo le poslušalci to želeli. "Dolgo sem razmišljal, kaj bi kot poslanec Državnega zbora dal ljudem, med katerimi živim in ki so mi dali svoj volilni glas. Moje delo v parlamentu je zelo skrivnostno. Tak občutek sem namreč dobil, ko sem kaj rekel, predlagal, ugovarjal. Skoraj ničesar naši mediji namreč niso objavili. Naj povem samo en primer. V torek sem postavil poslansko vprašanje o kršenju zakona o dvojezičnosti. Gre za vse več napisov v slovenščini in italijanščini, ki se širijo po vsej Primorski. Vladi sem postavil vprašanje, zakaj se širi dvojezičnost na vso Primorsko. Ko smo zatem spremljali medijsko poročanje o tej seji, pa mojega vprašanja niso nikjer objavili, kot da se dogodek sploh ni zgodil. V sredo sem zato vsem slovenskim medijskim hišam poslal pismo, v katerem sem to napisal in dodal celotno poslansko vprašanje. Ponovno nič. Kolikor sem sam poskušal, je to pismo oddajal samo Radio Ognjišče. Ker večina medijev ne posreduje informacij, jih bom očitno moral posredovati sam, brez posrednikov. Zato sem pripravil ta poslanski večer," je dejal Mamić.

Po poldrugi uri pogovora poslušalci so naprej postavljali vprašanja. Uradno srečanje se je končalo šele po dveh urah, ob kozarčku rujnega pa so se pogovori nadaljevali še pozno v večer.

Teden dni pred srečanjem je poslanec Ivan Mamić na Vipavskem gostil tudi poslance Nove Slovenije. Gostje s predsednikom stranke dr. Andrejem Bajukom na čelu so se srečali tudi s predstavniki drobnega gospodarstva na Vipavskem in prišli do skupnih ugotovitev, da se država do obrtnikov obnaša mačehovsko, kar zavira njihov razvoj. Poslanci so si ogledali Vipavo in Ajdovščino ter obiskali frančiškanski samostan v Vipavskem Križu in Vipavsko klet.

TAM

NA CERJU NA GORIŠKEM KRASU

SPOMENIK BRANITELJEM ZAHODNE MEJE

Proslavljanje 27. aprila, dneva upora proti okupatorju, je bilo letos najpomembnejše in najbolj odmevno na Cerju, hribu na 324 metrih nadmorske višine, ki se pne nad Lokvico na Krasu. Tam je namreč predsednik Slovenije Milan Kučan položil temeljni kamen za zgraditev spomenika braniteljem slovenske zahodne meje **(na sliki maketa spomenika)**. Ob njem bodo uredili spominski park. Pobudo zanj so že pred devetimi leti dali v društvu TIGR Primorske, posvečen pa bo vsem Slovencem, ki so se bojevali in mnogi med njimi dali tudi življenje za vzpostavitev državne meje med Slovenijo in Italijo. To so bili zlasti avstroogrski vojaki slovenske narodnosti med prvo svetovno vojno, člani oz. pripadniki narodnoobrambne in revolucionarne organizacije TIGR, partizani v okviru narodnoosvobodilne vojske med drugo svetovno vojno, sodelavci raznih protifašističnih organizacij, med njimi iz liberalnega in krščansko-socialnega tabora, nadalje primorski emigranti, borci za samostojno Slovenijo pa mnogi drugi, ki niso pripadali nobeni organizaciji ali društvu. Spomenik bo skratka namenjen vsem Slovencem, ki so se bojevali za domovino, tudi tistim, ki so živeli oz. sedaj prebivajo v Trstu, Gorici in drugod v zamejstvu v Italiji. V tem smislu bo obeležje na Cerju imelo simbolne razsežnosti. Takšne vidike in značaj spomenika bo odražal tudi spominski park na tamkajšnjem območju Krasa.

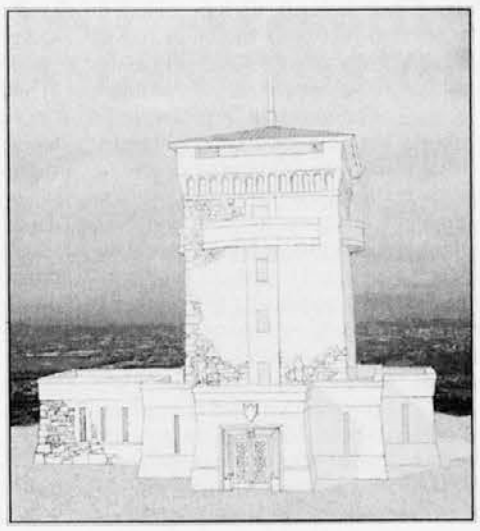

Spomenik je zasnovan kot stolp in trdnjava. Slovenski narod ni nikoli osvajal tujega ozemlja, moral se je le braniti pred tujimi napadalci. To naj bi simbolno potrjeval obrambni stolp. Spominski objekt je zasnovan kot sedem nastropni (etažni) objekt, pri čemer bo kletna etaža z osnovnim motivom trdnjave in stolpa skoraj v celoti vkopana. Vhod v obeležje bo krasil značilen kraški portal, odkoder bo tudi vhod v slavnostno avlo. V njej bodo kipi zaslužnih osebnosti, ki so se proslavile v bojih za slovensko zahodno mejo. Prvo nadstropje bo posvečeno prvi svetovni vojni, druga etaža organizaciji TIGR, tretje nadstropje osvobodilnemu gibanju in drugi svetovni vojni, četrta etaža pa bo namenjena prikazu domovinske vojne za samostojno Slovenijo. Spomenik bodo tvorili še klet, ena medetaža in razgledna ploščad. Objekt bo visok 27 metrov. Spomenik na Cerju bo osvetljen z žarometi in bo zato viden z vseh strani. Na strehi objekta je predviden jambor, ki bo osvetljen z optičnim kablom. Dekorativno bo z optičnimi vlakni osvetljen tudi svod v slavnostni avli, ki bo ustvarjal živo sliko nočnega neba.

Lokacija na Cerju je bila izbrana po preučitvi več različic. Izpolnjuje vse zahtevane pogoje in je bržkone idealna za tak spominski objekt. Cerje leži na robu kraške planote in je vedno zelo dobro izpostavljen kraški vrh. Pogled sega na celotno območje Julijske krajine in Istre, na Goriška Brda, v Beneško Slovenijo, pa na tolminsko hribovje s Krnom in Triglavom, na Trnovsko planoto ter Čaven. Na drugi strani sega pogled preko Vipavske doline in Nanoškega pogorja proti jugu na Kraško planoto in Tržaški zaliv z Učko. Od spomenika bo vidna še Doberdobska planota z Doberdobom, simbolom slovenskih branilcev na soški fronti med prvo svetovno vojno.

Spomenik braniteljem zahodne meje Slovenije bo vseslovenskega pomena, zato bo država prispevala 60% sredstev za gradnjo. Preostalih 40% potrebnega denarja pa bodo zbrali na Primorskem. Stroški gradnje tega velikega obeležja bodo znašali skupaj predvidoma 251 milijonov tolarjev.

M.

NOVO V NOVI GORICI

Marsikje v Sloveniji so bodisi že zgradili ali pa grade t.i. varovana stanovanja. Namenjena so premožnejšim upokojencem oz. njihovim družinam, ki so stanovanja kupili ali pa jih bodo vzeli v najem. Posebnost takih stanovanj je v tem, da si lahko uporabniki zagotovijo preskrbo in vse druge storitve, ki jih potrebujejo za življenje, v podjetjih oz. ustanovah zunaj prebivališča.

V Novi Gorici so na srečanju s časnikarji v torek, 23. t.m., predstavniki mestne občine povedali, da bodo tudi v tem mestu zgradili trinadstropno zgradbo varovanih stanovanj. Na skupni površini 1.410 m² bo prostora za osemindvajset eno- in dvosobnih družinskih stanovanj. Objekt bodo zgradili na mirnem kraju, pod Panovcem in neposredno ob domu upokojencev. Le-ta bo nudil prehrano in vse servisne storitve, ki jih bodo potrebovali stanovalci varovanih stanovanj.

ITALIJANSKO PRAVO

ENOTNO SODIŠČE ZA DRUŽINSKA VPRAŠANJA IN ZA MLADOLETNIKE?

DAMJAN HLEDE

Med različne zakonske predloge, ki jih pripravlja sedanja vladna večina in ki vzbujajo v javnosti živahne razprave, spada brez dvoma zakonski predlog za reformo sodnih postopkov na področju družinskega prava in na področju obravnav, ki se tičejo mladoletnikov. Razprave okrog teh zakonskih predlogov pa niso še prodrle v sredstva javnega obveščanja, saj so za dnevno politiko zanimivejše razprave okrog reforme kaznivega dejanja potvorjenih bilanc in okrog reforme sodniškega poklica nasploh. Razprave o reformi družinskega postopnega prava so za sedaj živahne le v profesionalnih krogih, ki se s temi stvarmi ubadajo, in v specializiranih revijah.

Dejstvo pa je, da gre za zelo zanimivo reformo, ki se dotika delikatnih vprašanj in ki se tiče interesov večjega števila državljanov kot reforma kazenskega prava trgovinskih družb in reforma organiziranosti sodnikov skupaj. S tem nočemo apriorno izraziti mnenja, da je predlog reforme pozitiven, ampak samo to, da gre za pomembno področje in za pomemben poizkus spremembe, na katerega bi morala javnost biti bolj pozorna zaradi že omenjene delikatnosti področja.

Predlog reforme teži po tem, da na civilnem področju uvede enotnega sodnika za družinska vprašanja in za vprašanja mladoletnikov. Konkretno to pomeni odpravo delitve pristojnosti, ki so sedaj posejane med sodiščem za mladoletnike, rednim sodiščem in varstvenim sodnikom. Ta sedanja posejanost pristojnosti med sabo največkrat zelo povezanih vprašanj med različnimi sodniki brez dvoma ne predstavlja velikega ugleda za italijansko civilno pravo. Gre za delitev pristojnosti, ki je ostala domala nespremenjena od časa njene uvedbe s strani fašistične zakonodaje. Namesto teh različnih pristojnosti ponuja predlog reforme uvedbo posebnih specializiranih sekcij sodnikov za družinska vprašanja in za vprašanja mladoletnikov v okviru rednih sodišč. To pa pomeni predvsem izginotje sedanjih sodišč za mladoletnike, ki jih poleg rednih sodnikov v sedanjem sistemu sestavljajo tudi razni "laični" strokovnjaki, kot so psihologi, psihiatri, pedagogi, kriminalistični antropologi, itd.

Ta je razlog za največje spore okrog omenjenega zakonskega predloga, saj se mnenja delijo med tistimi, ki zagovarjajo sedanjo relevantno prisotnost laične komponente pri sodiščih za mladoletnike in tistimi, ki se jim njene odsotnosti ne zdi škoda in gledajo z navdušenjem na poenotenje pristojnosti.

K vsemu temu je treba dodati, da zakonski predlog po eni strani poenoti pristojnosti na civilnopravnem področju, po drugi pa z odpravo sodišč za mladoletnike dejansko uvaja novo ločitev med civilnopravnimi in kazenskopravnimi pristojnostmi. Na kazenskem področju pa je treba še spomniti, da predvideva zakonski predlog ostrejše kazni za kazniva dejanja mladoletnikov.

Skratka kočljivih vprašanj je kar precej. O vsakem se v teh vrsticah ne moremo poglobiti. Morda pa bo še čas za to, ko se bo v parlamentu pričel postopek za reformo, o kateri je tekla beseda.

OBČNI ZBOR ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE

STIK S KRAJEVNO STVARNOSTJO ZAGOTAVLJA USPEH

BREDA SUSIČ

"Lahko bi rekli, da je bilo leto, za katerega smo podali obračun na tem občnem zboru, zelo pozitivno. To, kar se tiče rasti premoženjskih postavk v bilanci, tako vlog - ki so tako rekoč osnovna sestavina za bodoče poslovanje - kot protipostavke, poviška posojil, to je, da smo lahko nabrana sredstva ugodno investirali. Kot drugi pozitivni rezultat je dobiček. Čisto premoženje banke dejansko presega 40 milijonov evrov, kar mislim, da ni malo. Tretji rezultat je ojačitev našega delovanja v korist skupnosti s posegi za realizacijo raznih pobud športnih, kulturnih in drugih društev ter socialnih ustanov. V letu 2001 je bila naša pomoč odločujoča pri podpori dejavnostim nepridobitnih ustanov. Če primerjamo z lanskim letom, smo dali preko 10% več podpor in presegli preko 400 milijonov lir, to je 207.500 evrov podpor, tako da je bil tudi tako imenovani socialni obračun brez dvomov pozitiven. Pozitivno je bilo tudi to, da nam je Banka Italije dovolila odprtje nove podružnice, ki bo v obrtni coni v Dolini. Prošnjo za odprtje smo vložili lansko leto, pozitiven, tako imenovani tihi odgovor pa smo prejeli januarja leta 2002. Upali smo, da bomo okence odprli že pred občnim zborom, žal pa so se gradbena dela zavlekla. Predvidevamo, da bo slavnostno odprtje pred koncem maja ali v najslabšem primeru na začetku junija." Tako nam je povedal ravnatelj Zadružne kraške banke, Claudio Brajnik, ki je povzel dolgo in natančno poročilo Upravnega odbora o obračunu za leto 2001. Na občnem zboru edine slovenske banke, ki je bil v nedeljo, 28. aprila, v Prešernovem gledališču v Boljuncu, je poročilo podal predsednik upravnega odbora Dragotin Danev. V uvodu je poudaril, da je

FOTO KROMA

bilo poslovno leto uspešno kljub negativnim mednarodnim gospodarskim razmeram. Zadružna kraška banka je v skladu s splošnim trendom rasti in razvoja zadružnega kredita v Italiji in na deželni ravni nasprotovala tem negativnim silnicam tako, da je delovala v tesnem stiku z okoljem, v katerem posluje, in se je ravnala po strateških smernicah zadružnega kredita, ki poudarjajo, da se "je tudi v času globalizacije smiselno in vredno angažirati v majhnih neodvisnih krajevnih bankah brez dobičkonosnih namenov, v katerih postanejo protagonisti krajevni proizvajalni sloji."

Te smernice, ki so obenem tudi cilj banke - saj zagotavljajo pridobivanje vse večjega zaupanja s strani članov, ki čutijo, da jim stoji domača banka ob strani - je Zadružna kraška banka v preteklem poslovnem letu uresničevala ne samo z zajetnimi podporami krajevnim društvom in ustanovam, pač pa tudi s konstantno pomočjo krajevnim gospodarskim dejavnikom. S svojimi posojili, investicijami, svetovanjem, jamstvi, je zagotovila razvoj številnih podjetij in uresničitev gospodarskih projektov ter pobud. V postavki "terjatve do klientov" so na primer vključene razne vrste posojil, ki so bila podeljena klientom. V primerjavi s prejšnjo poslovno dobo so se ta zvišala za 7,25%. V poročilu je bil naveden podatek, da je bilo od "skoraj 112 milijonov evrov vseh posojil 82 milijonov 700 tisoč podeljenih raznim podjetjem in ustanovam, kar pomeni 74% postavke". Pomembna je bila vloga, ki jo je banka opravila pri iskanju podpor za razne olajšave in kredite z olajšavami za krajevne gospodarstvenike. Zadružna kraška banka je zato sklenila dogovore z vsemi konzorciji v pokrajini, ki jamčijo za posojila, ter z Združenjem neposrednih obdelovalcev, z Zvezo zadrug, Kmečko zvezo in Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem; izdala je številna posojila Artigiancassa, Mediocredito, posojila za trgovsko dejavnost na podlagi deželnega zakona, posojila za "prvo hišo" zasebnikom ter posojila na osnovi Cilja 2. Iz povedanega je jasno, da je banka bila v oporo krajevnemu gospodarstvu: kot primer naj navedemo še odločilne posege v korist zgoniške obrtne cone, ki je še v gradnji.

Predsednik nadzornega odbora Stevo Kosmač je poročal o premoženjskem stanju banke. Aktiva in pasiva znašata 233.730.037 evrov, od katerih je družbena glavnica 15.831 evrov, rezerve 35.359.751 evrov, prebitek poslovne dobe, kar pomeni čisti dobiček, je torej 2.887.395 evrov. Predsednik upravnega odbora je članom predlagal, da bi ta prebitek razdelili na naslednji način: 70% v zakonito rezervo (2.021.176,43 evrov), 472,64 evra dividenda članom (3,5% na podpisani kapital), 25.986,55 evrov v sklad za zadružništvo, 25.000 evrov za dobrodelne in vzajemnostne namene, preostali znesek pa tudi v zakonito rezervo.

Člani (prisotnih je bilo 201, ki so imeli še 63 pooblastil, skupno pa ima zadruga 1.186 članov) so odobrili bilanco in poročili upravnega ter nadzornega odbora. Izvolili so tudi nova člana v upravni odbor in v nadzorni odbor ter člane razsodišča. Število članov upravnega odbora se je (po predlogu Banke Italije vsem bančnim zavodom) znižalo od 11 na 9 članov. Mandat je potekel odbornikom Radu Andolšku (v odboru je deloval 21 let), Dušanu Pangercu (15 let delovanja) in Pavlu Miliču, ki je bil član odbora 30 let in je bil njegov predsednik od leta 1983 do 1999. To so bila leta, ko je Zadružna kraška banka opravila korenit korak naprej v svoji rasti in razvoju. Člani upravnega in nadzornega odbora ter celotni občni zbor so se Pavlu Miliču zahvalili za njegov doprinos, kljub temu pa je v večini ostal kanček obžalovanja zaradi Miličeve pritožbe, da mu mlajši člani odbora niso zaupali ponovne kandidature za članstvo v odboru. Edini nov član upravnega odbora je tako David Blazina, uveljavljen optik, ki ima izkušnje tudi v bančnem sektorju. Edina sprememba v nadzornem odboru pa je zamenjava Marijana Bajca, ki mu je tudi potekel mandat. Na njegovo mesto so izvolili priznanega komercialista Borisa Kureta.

Člani zadruge, ki so se udeležili občnega zbora, so ob vhodu poleg glasovnice prejeli knjigo z objavljeno bilanco in vsemi poročili ter knjižni dar, in sicer publikacijo Marka Waltritscha Oglaševanje slovenskih tržaških trgovcev.

SDGZ: TEČAJ O "ELEKTRONSKI TRGOVINI"

Slovensko deželno gospodarsko združenje pripravlja v sodelovanju s Slovenskim deželnim zavodom za poklicno izobraževanje 50-urni tečaj o elektronski trgovini. Tečaj bo potekal v Trstu, na sedežu zavoda (v Dijaškem domu), v mesecu maju in juniju, dvakrat tedensko v večernih urah (po dogovoru). Program predavanj vsebuje razne teoretske in praktične osnove, ki uvajajo v "e-commerce" vse podjetnike in predvsem trgovce, ki bi radi šli tudi v to smer.

Dežela Furlanija-Julijska krajina je predvidela posebna sredstva za realizacijo novih dejavnosti na področju elektronske trgovine. V poštev pridejo nove investicije od najmanj 10 do 50 milijonov lir, za katere dobijo prosilci 50 % nepovratnih prispevkov. Uradno sprejemanje prošenj in dodelitev sredstev trgovskim operaterjem sta bila po zakonu poverjena t.im. "Centri di assistenza tecnica", to je Centrom za tehnično pomoč trgovskim podjetjem. Takšen organ, z nazivom CAT "Servizi al Commercio", je ustanovilo tudi SDGZ skupno s tremi tržaškimi trgovskimi združenji in s sedežem pri SDGZ, ulica Cicerone 8.

Program. Tečaj obravnava razne teoretske in praktične argumente. Program je bil pripravljen po potrebah podjetnikov. Prvi del, ki bo obsegal predvidoma deset ur predavanj, bo namenjen marketingu in splošno tržni komunikaciji, od prodajnih tehnik do vseh drugih sodobnih pristopov, ki so najbolj uporabni pri trgovskem poslovanju. Drugi del, ki bo predstavljal levji delež tečaja (štirideset ur), bo posvečen praktični uporabi interneta za t.i. "e-commerce", od pravnih vidikov in varnosti trženja v mreži do spoznavanja nastanka pravcate trgovine v mreži.

Vse interesente pozivamo, naj čimprej odpošljejo po faksu prijavni obrazec na SDZPI (fax 040 579010) ali SDGZ (telefon 040 6724850). Za prijavne obrazce in druge informacije (glede cene ipd.) lahko pokličemo na tajništvo sekcije trgovine na drobno SDGZ v Trstu (telefon 040 6724824) ali SDZPI v Trstu (telefon 040 566360).

VINITALY V VERONI

VELIKO ZANIMANJE ZA KAKOVOSTNO VINO

MATJAŽ RUSTJA

Letošnji sejem vina in žganih pijač Vinitaly, ki se je odvijal v Veroni od 11. do 15. aprila, je minil v znamenju velikega in nepričakovanega uspeha. Na enem najpomembnejših svetovnih sejmov o vinu je sodelovalo nad štiri tisoč razstavljalcev iz 26 držav. Obiskovalcev je bilo za celih petnajst odstotkov več kot lani, tako da lahko zanesljivo trdimo, da je zanimanje za vino v nenehnem porastu. To dejstvo moramo dopolniti z zanimivim podatkom: prodaja vina je v svetovnem merilu dokaj konstantna, brez večjih zavidljivih dosežkov, ker potrošniki zmerno kupujejo vina, vse bolj pa se odločajo za vrhunske steklenice. Kultura vina raste. Kupci postajajo pravi poznavalci kvalitetnih vin, ni jim težko občasno seči globlje v žep, zato pa postajajo vse bolj zahtevni. Bodočnost uspešnega trženja vina ni torej v velikih količinah, ampak v vrhunski kakovosti.

Italija je ena vodilnih v tem sektorju: 21% vina v svetu je italijanskega izvora, v Evropi je slednjega 34%, letne količine pa dosegajo 268 milijonov hektolitrov, kar ji daje prvo mesto na svetovni lestvici. Vinogradniških kmetij je nekaj manj kot milijon, na celotnem polotoku pa je s trto posajenih nekaj nad 830.000 hektarjev zemlje.

Organizatorji so priredili raznovrstna predavanja, srečanja, degustacije in tekmovanja, tako da je bil dnevni urnik res nasičen in vabljiv prav za vsakogar. Poleg strokovnih predavanj o trti, delu v vinogradu in v kleti je bilo nekaj zanimivih pobud, ki so podrobneje obravnavale smernice in prioritete vinogradništva in vinarstva v bližnji bodočnosti. Ministrstvo za kmetijstvo je predstavilo državni načrt razvoja in ureditve vinogradniškega sektorja. Odlično pa je bilo tudi poskrbljeno za obravnavo trenutno najbolj žgočih in aktualnih tem, za katere so porabniki izrazili še največ zanimanja (biološko vino, žlahtna kapljica in zdravje, problem poimenovanja in proizvajanja vin v Evropski zvezi, ohranitev naravne in kulturne dediščine v hribovitih območjih, pravilno seznanjanje mladih z vinom ...).

Vinitaly je letos posvetil nekoliko več pozornosti problematiki zamaškov iz plutovine, katere proizvodnja ne utegne kriti naraščajočih zahtev vinarjev. Svetovni trg je v lanskem letu uporabil 18 milijard zamaškov, po predvidevanjih pa se bo do leta 2010 to število močno približevalo 25 milijardam. Proizvodnja plutovine je omejena na Sredozemlje (Španija, Portugalska, Francija, Italija, Turčija ter države severne Afrike) in se razteza na 18 milijonih hektarjih površin, ki lahko zagotavljajo do 20 milijard zamaškov letno. Polovica zamaškov je iz drugorazredne plutovine. Stanje išče torej primerno rešitev. V Italiji pridelajo letno na sto tisoč hektarjih, zasajenih s hrastom plutovcem, približno 80.000 stotov prvorazredne in 30.000 manj kvalitetne plutovine. 90% vseh nasadov je na Sardiniji. Pot torej vodi le v eno smer: kakovostnim in staranim vinom bo še v bodoče pripadal zamašek iz plutovine, svežim in "vsakdanjim" vinom pa je usojen plastični ali silikonski zamašek (čeprav ga danes sprejema le 9% vinarjev).

Letošnji sejem je gostil tudi proizvajalce iz naše dežele, še posebno bi omenili kletarje vinskih okolišev Brd in Krasa. Poskrbljeno je bilo tudi za vodene degustacije in predstavitve naših vin. Zaradi omejenih količin in nepoznavanja naše zemlje ostaja namreč promocija najbolj učinkovito sredstvo prodaje. Vinitaly lahko postane zelo dobra odskočna deska za vsa naša vina, ki se po kvaliteti lahko enakovredno kosajo na mednarodni ravni z vidnejšimi znamkami. Forum, kot je Vinitaly, pa nujno zahteva inovacijsko promocionalno dejavnost, ki zna pritegniti kupca.

ODBOJKA V GORICI

OLYMPIA SPET ZMAGALA

MOSSA -OLYMPIA TISKARNA BUDIN 1:3 (15:25, 25:21, 20:25, 21:25)

(Olympia: Geotti, B.Šfiligoj, J.Terpin, Dorni, Pintar, Graunar, S.Terpin (libero), Špacapan, Hlede)

Kljub predvidevanjem se po predzadnjem kolu letošnjega prvenstva na vrhu lestvice ni spremenilo nič. Olympia ima še vedno eno samo točko prednosti pred Sočo, ki je tokrat premagala Vivil s 3:1, tako da se bo komaj v zadnjem kolu izvedelo, katera ekipa bo igrala v play-off tekmovanju, ki bo omogočilo eni sami ekipi prestop v B2 ligo.

Tekma med Mosso in Olympio je bila zelo napeta, saj je domača šesterka na vsak način hotela pridobiti tri točke, kar bi ji omogočilo obstanek v C ligi. Po prvem setu je vse kazalo, da bo Olympia gladko zmagala v treh setih. Mossa sploh ni utegnila reagirati na napade naše ekipe, tako da je seta bilo kmalu konec. V nadaljevanju so domačini začeli igrati nekoliko bolje. To je zmedlo igralce Olympie, ki so prezgodaj slavili zmago, in Mossa je tako obdržala do konca prednost. V tretjem nizu so naši ponovno prijeli vajeti igre v svoje roke. Mossa je tako kmalu klonila in prepustila zmago obeh setov Olympii, ki se je na koncu lahko zasluženo veselila treh pridobljenih točk.

Končna uvrstitev Olympie in Soče bo torej znana komaj prihodnjo soboto, ko se bo Olympia pomerila s tretjeuvrščenim Vivilom, Soča pa s prvouvrščenim San Vitom. Obe ekipi bosta imeli pred sabo res trdo nalogo, tako da bo napetost gotovo do zadnjega zelo visoka.

PŠ

PRED SVETOVNIM NOGOMETNIM PRVENSTVOM

DEŽELA VZHAJAJOČEGA NOGOMETA

ANDREJ ČERNIC

31. maj in uvodna tekma letošnjega nogometnega svetovnega prvenstva se neizprosno bližata: nogometni privrženci ju že nestrpno pričakujejo, medtem ko ju nekoliko manj njihovi sorodniki (predvsem žene, sestre ali mame), ki jih tekanje dvaindvajsetih mož po travnatem pravokotniku za usnjeno žogo ne zanima pretirano. "Žogofobi" bodo letos imeli dodaten razlog za odpor do nogometnih tekem: slednje bodo namreč prava budilka (včasih tudi prezgodnja) v prenekateri hiši. Nogometaši se bodo, glede na srednjeevropski časovni pas, za usnjem podili v jutranjih urah. Svetovno prvenstvo v nogometu bosta letos gostili Južna Koreja in Japonska.

Najpomembnejši nogometni dogodek na svetu se letos prvič v 72-letni zgodovini seli v Azijo. Do leta 1990 sta svetovno nogometno prvenstvo vedno gostili Evropa ali Južna (in Srednja) Amerika, celini, na katerih se je nogomet rodil in dosegel največjo popularnost. Do 70. let se mednarodna nogometna zveza FIFA ni posebej trudila, da bi širila "nogometno kulturo" izven teh celin. Od takrat, posebej pa zadnjih petnajst let, se je športni svet spremenil. Tehnološki napredek, satelitske antene in nazadnje še internet so odločilno pripomogli k temu, da je evropski nogomet dobil v ameriški košarki, baseballu in footballu ostro konkurenco za nadvlado nad športno manj razvitimi celinami. ZDA so v zadnjih letih Evropo na tem področju že v marsičem prekosile. Spletne strani ameriške košarkarske lige, športnega tekmovanja, ki ga ZDA najbolj donosno izvažajo, so npr. opremljene tudi z japonskim prevodom, medtem ko si je FIFA svojo spletno stran postavila le v angleščini in španščini.

Da bi ostala v koraku s časom (in ostalimi konkurenti), se je v zadnjih treh desetletjih FIFA odločila izvažati svoje najboljše "izdelke". Izhajajoč iz te predpostavke, je prvi cilj postal osvojitev ameriškega trga. V New Yorku je v 70. in 80. letih zaslovela ekipa Cosmos, v kateri je igrala kopica slavnih nogometašev, ki so bili prestari za evropsko/južnoameriški nogomet. Cosmos je v teh letih zmagoval ameriška prvenstva kot za stavo, igral pa je tudi lepo število prijateljskih tekem z uglednimi tujimi (tudi evropskimi) nasprotniki. Najslavnejši nogometaš, ki je oblekel dres newyorške ekipe, je bil sam "O Rei", Pele. Med pomembnejše zvezdnike, ki so igrali v Cosmosu, lahko štejemo še Giorgia Chinaglio, napadalca Lazia iz začetka 70. let, nizozemskega zvezdnika Johana Neeskensa, ki je za svojo reprezentanco igral na finalni tekmi svetovnih prvenstev leta 1974 in 1978, ter "Kaiserja" Franza Beckenbauerja, ki je z zahodnonemško izbrano vrsto leta 1974 osvojil naslov svetovnega prvaka. Ekipa Cosmosa se je v drugi polovici 80. let razpustila. FIFA se je po nekajletnem premoru spet usmerila na zahtevno severno-ameriško tržišče in najprej podelila ZDA organizacijo SP leta 1994, takoj zatem pa pomagala pri ponovni ustanovitvi profesionalnega nogometnega prvenstva. Nobeden od dveh projektov ni požel večjih uspehov.

V 80. letih se je nogometni trg začel širiti tudi na Daljni vzhod. FIFA je namreč ugotovila, da tam še ni izrazito medijsko prevladujočega športa in da je možnost uspeha nogometnih vlaganj v kitajsko-japonski trg dosti večja od možnosti, ki jo evropskim "žogobrcarjem" nudi že monopolizirana ameriška športna scena. Od leta 1980 se je mednarodna nogometna zveza odločila, da bo podelila japonski prestolnici Tokiu organizacijo medcelinskega pokala, edinega tekmovanja, na katerem se na klubski ravni neposredno soočata evropska in južnoameriška nogometna šola. Toyota cup, kot mnogi imenujejo ta pokal, se je tako spremenil v nogometno oglaševanje, katerega cilj je, da se enkrat na leto azijskim državam predstavijo najmočnejši evropski in južnoameriški nogometaši. Nadvse učinkovito izvažanje nogometa na Daljni vzhod predstavljajo tudi vlaganja evropskih klubov v "nakupe" japonskih nogometašev. Kljub temu da se slednji ne uveljavijo vedno, imajo na evropski nogomet zelo blagodejni učinek: za sabo namreč pripeljejo svoje oglaševalce in japonske medije. Nogomet si tako na Daljnem vzhodu vse bolj utira pot.

Letošnje SP, ki ga bosta gostila Južna Koreja in Japonska, bo torej preizkušnja za FIFO, da dokončno osvoji kitajsko-korejsko-japonski trg. SP lahko odločilno pripomore k temu, da Daljni vzhod postane nova oporna točka mednarodne nogometne zveze v "boju" z ameriškim "footballom" in košarko za prevlado nad medijsko-športnim svetom.

OB JUBILEJU ŠPORTNEGA ZDRUŽENJA SOČA

SLAVNOSTNA PRIREDITEV

Ob 20. obletnici neprekinjenega delovanja prireja Športno združenje Soča iz Sovodenj slavnostno prireditev v petek, 10. maja, ob 20. uri v prostorih kulturnega društva Rupa-Peč (pod rupensko cerkvijo). Društvo vabi na uradno svečanost vse odbojkarje, trenerje, odbornike, sponsorje in člane, ki so v teh dveh desetletjih na kakršenkoli način pripomogli k dosežkom sovodenjske odbojkarske ekipe.

Slavnostni večer bo uvedel otroški pevski zbor. Sestavljali ga bodo malčki, ki pojejo v okoliških otroških zborih in trenirajo pri ŠZ Soča. Zborček bosta vodili Sara Devetak in Tanja Kovic. Sledil bo nagovor predsednika Benjamina Černica, ki je bil na decembrskem občnem zboru potrjen za najvišjo društveno funkcijo. Odborniki bodo ob pomembni obletnici podelili priznanja najzaslužnejšim članom društva.

Proslava v prostorih KD Rupa-Peč je zadnja izmed prireditev, ki so si jih odborniki zamislili ob pomembni društveni obletnici. V februarju je ŠZ Soča organizirala turnir za najmlajše odbojkarje v kategorijah minivolley in superminivolley, ki se ga je udeležilo 40 ekip iz okoliških krajev. 25. in 27. marca sta bila na sporedu turnirja za naraščajnice in naraščajnike. Uspešna sta bila predvsem zaradi kakovostne ravni odbojke, ki so jo prikazali dečki in deklice vseh nastopajočih ekip. Med naraščajnicami so slavile predstavnice Sokola, med naraščajniki pa tržiški Adriavolley. V četrtek, 28. marca, je bil na vrsti še zaključni turnir med članskimi vrstami ŠZ Soča, Olympie in Vivila. Po treh napetih dvobojih je končno zmago slavila gostujoča sovodenjska šesterka.

AČ

NATEČAJ PROMETNE VZGOJE ZA UČENCE

KOLO V DAR NAJBOLJŠIM KOLESARJEM

V lepem sončnem dopoldnevu, v ponedeljek, 22. aprila, je bilo na Battistijevem trgu v Gorici ob prisotnosti predstavnikov mestnih redarjev in občinske uprave slovesno nagrajevanje otrok iz vrtcev, petošolcev osnovnih šol in tretješolcev srednjih šol, ki so se udeležili letošnjega že 36. natečaja prometne vzgoje Giorgio Gruden v organizaciji mestnih redarjev in ob pomoči goriških pokroviteljev. Letos se ga je udeležilo 778 učencev iz 42 razredov 30 šol na Goriškem. Med temi je bilo kar nekaj slovenskih, ki že vrsto let uspešno sodelujejo na tej za otroke zelo pomembni vzgojni pobudi, za katero se vneto pripravljajo skozi šolsko leto. Prazničnega podeljevanja koles, pokalov, priznanj in drugih daril se je udeležil tudi goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, ki je blagoslovil vozila mestnih redarjev, policije, karabinjerjev, vojaštva, gasilcev in službe prve pomoči ter kolesa, ki so jih prejeli v dar tisti tečajniki, ki so se najboljše izkazali na pisni in praktični preizkušnji. Svoj blagoslov je podelil predvsem malim in večjim kolesarjem s priporočilom, naj bodo na cesti čimbolj pozorni in pametni.

Med malčki so najboljše prestali "prometni izpit" obiskovalci vrtcev iz ulic Romagna, Palladio in Marconi. Prejeli so kupone za nakup triciklov. Med desetimi s kolesi nagrajenimi osnovnošolci so bili kar štirje iz slovenskih osnovnih šol, in sicer Danijel Bajt in Tina Del Fabbro iz OŠ F. Erjavec iz Štandreža ter Erik Proderutti in Jernej Kerševan iz OŠ O. Župančič iz Gorice. Priznanja je bila deležna seveda tudi njihova učiteljica Mirka Bric, ki se je trudila, da jih je solidno pripravila na natečaj. Povedati je treba, da je svoje učence že velikokrat "pripeljala" do teh nagrad.

Ostala kolesa so si priborili učenci iz OŠ Frinta, Tommaseo (Šlovrenc-San Lorenzo) in Ungaretti. Tri kolesa so zmagale srednješolke iz šole Locchi in Ascoli ter učenka SŠ I. Trinko iz Gorice Marta Lombardi s prof. Klaro Gorjan, ki je bila poverjena za natečaj. Čestitke naj grejo vsem pridnim tečajnikom in njihovim mentorjem, seveda še posebno slovenskim, ki so se tako dobro uvrstili med mnogimi italijanskimi vrstniki.

IK

AKTUALNO

GALERIJA SKERK / LJUDSKE NOŠE OD TRSTA DO KANALSKE DOLINE

"ČAROBNA NIT", VEZ MED SLOVENCI V ČASU IN PROSTORU

Ljudske noše so kulturni pojav, njihova funkcija je izražanje nekega estetskega okusa, psihološke drže, pa tudi narodne pripadnosti posameznika in skupine. Noša kot element materialne kulturne dediščine zaobjame torej neko globoko duhovno razsežnost. Kulturo oblačenja so v času in prostoru določali geografska pripadnost, socialne in gospodarske razmere, miselni tokovi (na primer po francoski revoluciji), tehnološki razvoj (na primer po industrijski revoluciji) in še vrsta drugih okoliščin - kot so bili celo policijski odloki ali na primer patent cesarice Marije Terezije, ki je Ziljankam prepovedala kratka krila, ker jih je ocenila kot skrajno nedostojna. Na teritoriju so se ljudske noše, ki so jih ljudje šivali za posebne priložnosti - praznike, slovesne maše in procesije, poroke, pogrebe itd. - najdlje ohranile tam, kjer so prisotne jezikovne in etnične manjšine (npr. med Slovenci, Furlani, Sardinci, Albanci v Abrucih itd.), kar ni slučaj, pač pa zgovoren dokaz o vlogi, ki jo je obleka odigravala glede izražanja narodne pripadnosti neke skupine.

Razstava slovenskih ljudskih noš v Furlaniji-Julijski krajini, ki so jo pripravili člani Tržaške folklorne skupine Stu ledi v Umetnostnem in kulturnem centru Skerk v Trnovci, je - kot je v uvodni predstavitvi naglasila etnologinja Martina Repinc - ogledalo časa, prostora, navad, načina življenja in okusa slovenskega naroda, ki je živel ob meji med Italijo in Slovenijo - od Trsta do Kanalske doline. Okusno pripravljena razstava prikazuje sedemnajst eksponatov ženskih in moških narodnih noš, med katerimi je največ originalnih, nekaj pa kopij. Originalne noše so večinoma last TFS Stu ledi - ki se z zbiranjem starih predmetov in narodnih noš ukvarja že celih 30 let - Narodne in študijske knjižnice, nekaterih društev, posameznikov ter muzeja v Naborjetu. Najstarejši razstavljeni deli oblek segajo v leto 1770, in sicer t.i. "šeda", zimska obleka iz Rubij, poročna čipkasta ruta in svilen poročni predpasnik iz Bonetov. T.i. manderjerska noša iz Bonetov in ruta za ramena pa so na primer iz leta 1870. Še bi lahko naštevali, vendar si človek lahko ustvari pravi vtis o zgodovini, ki izhaja iz oblek, nakita in predmetov, le če si jih na lastne oči ogleda.

Avtorji razstave so obenem razobesili vrsto fotografij, ki prikazujejo noše, in spremni tekst, ki opisuje kraje in zgodovino Slovencev v Italiji. Večji del slikovnega gradiva je dala na razpolago NŠK. Nekaj fotografij pa so raziskovalcem dali na razpolago razni muzeji in društva. Med temi so bili tudi Videmski mestni muzeji, zaradi česar so avtorji razstave sklepali, da imajo v muzejih shranjene tudi originale benečanskih in rezijanskih noš, ki so prikazane na fotografijah. Odgovorni v omenjenih muzejih pa se žal niso potrudili, da bi v svojih skladiščih preverili, če so se te noše res ohranile. Med ljudmi namreč ni ostala niti ena narodna noša iz preteklosti, kar priča o hudih raznarodovalnih pritiskih, ki so jih doživeli Slovenci v Videmski pokrajini.

Vse razstavljeno gradivo, vključno s fotografijami noš, je zbrano v dvojezičnem katalogu, ki je izšel ob razstavi. Razstavo in brošuro si je zamislila in pripravila Franka Slavec, besedilo, t.j. področno zgodovinsko-zemljepisne opise (tako razstava kot katalog je razdeljen po zemljepisnih predelih, in sicer na poglavje o nošah na Tržaškem, Goriškem, v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini) je prispevala Breda Pahor, sodeloveale pa so še Bojana Vatovec, Dragica Ule, Bruna Manin in Neva Ferluga. Pri postavitvi razstave so sodelovali tudi etnologa Martina Repinc in Andrej Furlan ter likovna ustvarjalka Magda Tavčar. Uresničitev celotnega projekta je omogočilo Odborništvo za šolstvo in kulturo Dežele F-Jk, podprla pa ga je tudi Zveza slovenskih kulturnih društev. Na odprtju razstave se je vsem zahvalil predsednik TFS Stu ledi dr. Marijan Spetič, ki je poudaril, da je pobuda zrasla tudi zato, da bi se primerno spomnili ustanoviteljice skupine Nadje Kriščak ob 10. obletnici njene smrti. Odprtje je obogatil krajši kulturni program, na koncu pa okusna zakuska.

Ob omenjenem katalogu je izšla tudi prikupna didaktična mapa, ki je namenjena osnovnošolskim otrokom. Pripravila jo je učiteljica Monika Sulli, grafično opremil Darko Bradassi, ilustrirala pa Magda Tavčar. Mapo bodo predstavili v Umetnostnem in kulturnem centru Skerk v nedeljo, 5.maja, ob 18.30, ko bo nastopila tudi otroška pevska skupina Mlade note.

Za ambiciozni projekt, ki je odlično uspel in ki je bil v tako široki obliki izveden prvič, so svoj čas žrtvovali sami amaterji, kar je še posebno hvalevredno. Razstavo si je možno ogledati do 12. maja, od torka do petka od 16. do 20. ure, ob sobotah in nedeljah pa od 10. do 13. in od 16. do 20. ure. Čeprav za sedaj to ni predvideno, bi bilo res lepo, če bi razstavo kasneje postavili tudi kje na Goriškem, pa še v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini. *Čarobna nit* pa bo vsekakor začetek širšega projekta raziskovanja zgodovinske in etnološke dediščine, ki jo predstavljajo ljudske noše - ne samo slovenske, pač pa tudi furlanske - na celotnem ozemlju Furlanije-Julijske krajine.

BS

SLOVENSKA SKUPNOST NA VOLITVE

26. in 27. maja bodo v Gorici občinske volitve. Slovenska skupnost, edina politična stranka Slovencev v Italiji, bo tudi tokrat predstavila svoje kandidate, in sicer skupaj z listo Marjetice, za županskega kandidata pa bo podprla Vittoria Brancatija.

ZAKAJ NE SAMI

Po temeljiti in dolgi presoji, in po izvedbi ankete med svojimi volivci, je pokrajinsko vodstvo izbralo povezavo z Marjetico kot trenutno najboljšo obliko nastopanja. Zaradi zapletenega sistema dodelitve sedežev v občinskem svetu je namreč obstajala bojazen, da bi slovenska stranka ostala brez lastnega predstavnika, ali kvečjemu izvolila enega, glede na hipotetične glasove, s katerimi razpolaga. To pa bi ohromilo slovensko prisotnost v tem važnem telesu, obenem pa potisnilo SSk na raven "vpijočega v puščavi".

ZAKAJ Z MARJETICO

Odgovorni pri stranki so ugotovili, da nastop na listi Marjetice omogoča več našim predstavnikom izvolitev, ob primerni porazdelitvi preferenčnih glasov bi to lahko bili celo štirje, kar bi bilo za SSK in za Slovence v Gorici zgodovinski dosežek. V primeru zmage levosredinske naveze pa bi naši stranki morali dodeliti tudi odborništvo.

KAJ IMA MARJETICA BOLJŠEGA OD OSTALIH LIST

Predvsem trojezičen napis Margherita - Margharite - Marjetica, pa tudi vidno mesto za tradicionalni simbol "lipove vejice" znotraj volilnega znaka. Slovensko prebivalstvo ne bo imelo težav že v naslovu spoznati, katera koalicija nam je bolj naklonjena, saj samo Marjetica nosi tudi slovenski naziv.

LAHKO ZAUPAMO MARJETICI?

Ker predstavlja sredinsko komponento leve sredine in ker je naša aktivna in skoraj odločujoča prisotnost garancija za naprej, smemo Slovencem svetovati, da brez obotavljanja oddajo svoj glas tej listi.

ZAKAJ BRANCATI

Ker izhaja iz ljudske stranke, ker je katoličan, a istočasno sindikalist, ker je človek širokih pogledov, ki je razumel, da je bodočnost Gorice v sodelovanju s Slovenci in ne z njihovim odrivanjem od važnih položajev, ker vidi Slovenijo kot partnerico in ne kot nasprotnico, ker je izjavil da mora že zdaj naše mesto zaživeti, kot da bi meje ne bilo, in iskati skupnih potez z Novo Gorico na vseh področjih, ker je podpisal referendum za ohranitev Jeremitišča in se obvezal, da bo problem tovornega postajališča reševal v sozvočju s prizadetim prebivalstvom.

KAKO OSTALI SLOVENCI

Brancatija podpirajo tako levi demokrati in bivši socialisti kakor slovenski komunisti in prenovitelji. To se pravi, da je večina Slovencev združena pod Oljko, in tudi to je znak velike politične treznosti goriških slovenskih političnih vodstev, obenem pa jasen opomin vsem tistim, ki niso zraven, da so v občutni manjšini in da nimajo iz desnega tabora kaj predlagati za dobrobit Slovencev, razen seveda, da polovijo nekaj desetin glasov.

KAKSNI SO IZGLEDI

Če Brancati zmaga, bo to poraz desnice in za Gorico pomemben mejnik boljših časov, konkretno se Slovencem obeta sodelovanje v občinskem odboru in tvorno prispevanje k novim perspektivam našega mesta. Uveljavitev naših kandidatov pa bi pomenilo praktično poslovenjenje Marjetice, z vsemi koristnimi učinki tja do Rima. V primeru poraza bi slovenski kandidati lahko kljub vsemu bistveno pogojevali delovanje opozicije, številčno in moralno okrepljeni zaradi dobrega volilnega rezultata.

KATERI SO KANDIDATI

Za občinske svetovalce se bodo potegovali **Bernard Špacapan, Mara Černic, Božidar Tabaj in Silvester Primožič**, vsi odlični kandidati, ki zaslužijo vse naše zaupanje in podporo. Poleg tega imamo vrsto posameznikov v vseh rajonskih svetih, vedno na listi z Marjetico, tako da lahko vsak Slovenec, kjerkoli živi, odda svoj preferenčni glas našemu predstavniku.

KAKO MORAMO VOLITI

Za občinske volitve prekrižajte znak Marjetice, zraven pa pripišite priimek enega naših kandidatov, Špacapana v južnem delu mesta, Černičeve v severnem delu, Tabaja v Štandrežu in na Rojcah, Primožiča v Pevmi, na Oslavju, v Štmavru, Podgori, Ločniku in pri Madonnini. Tako bodo vsi imeli dovolj preferenc za izvolitev (vsak jih mora zbrati vsaj sto do dvesto)

Za rajonske svete prekrižajte znak Marjetice in pripišite priimek enega od naših kandidatov, ki so objavljeni tu zraven, ali pa so njihova imena razobešena na volilnem sedežu pod listo Marjetice. Preden vstopite v kabino, poglejte še enkrat na razobešeno listo Marjetice, da boste dobro videli imena kandidatov).

Za rajonske svete v Podgori svetujemo poleg drugih **Valterja Bandellija**, v Pevmi **Lovrenca Peršoljo**, v Štandrežu **Marjana Breščaka**, ki bodo v primeru dobre uveljavitve lahko postali tudi predsedniki rajonskih svetov.

OGLAS

ZA PRAVICE SLOVENCEV V ITALIJI IN DRUGOD

SLOVENSKO GIBANJE

Na novo ustanovljeno Gibanje (ustanovna seja je potekala v soboto, 20. aprila, v prostorih Prosvetnega doma na Opčinah) se predstavlja javnosti kot gibanje, ki se zavzema za pravice Slovencev v Italiji in drugod.

Nujno se bomo morali boriti za to, da bo slovenski jezik prisoten po vseh javnih uradih na področju, kjer živimo Slovenci; na osebnih izkaznicah občin, kjer bivajo Slovenci; na kartici davčne številke ipd.

Slovensko gibanje si prizadeva za ponoven razcvet slovenske kulture na zahodnem jezikovnem prostoru, za upoštevanje in dosledno izvajanje zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji. V času evropskih integracij moramo Slovenci kot dovolj trden osebek vstopiti v združevalne tokove, ne da bi na tak način izgubili lastne istovetnosti. Končni cilj Gibanja je združiti vse Slovence v enoten politični tabor in s tem preprečiti notranje razprtije, ki razjedajo manjšino že vse povojno obdobje.

Začnimo s širjenjem narodne zavesti: slovensko govorečih ljudi je še veliko, ampak žal vedno manj. Koliko pa je Slovencev, ki bi lahko bolje gojili svoj jezik in ga znali vrednotiti. Samo pomislimo na tiste, ki zganjajo lokalpatriotizem in se važijo: "Jaz sem pa Kraševec in mi smo najboljši!" ipd. Pri tem se ne zavedajo, da na ta način rušijo složnost med Slovenci samimi, ki so je potrebni. Da ne omenjamo govoric, ki nastajajo v Trstu in v Gorici (eni proti drugim), s katerimi se Slovenci žalijo. Skratka, samo tista neskončna zgodba o belih, rdečih v drugačni preobleki. To ne sme več obstajati, ker nas čas prehiteva. Pomislimo, da imajo pri vsem tem korist le tisti, ki nas nočejo. Potrebna torej ni le združitev vseh nas Slovencev v Italiji, ampak združitev tudi s Slovenci v Sloveniji in po svetu. Kot namreč vemo, narod nima meja, razen če si jih sam ne postavlja.

Želimo si, da bi Slovenec na tem področju spoznal, da najde v Gibanju svojega brata, da ga bo Gibanje vsekakor lepo sprejelo. Prirejali bomo zato večerne žure, kjer se bodo ljudje zbirali in se bolje med seboj spoznali. Po našem mnenju so neobhodno potrebni tudi športni turnirji, še predvsem nogometni, košarkarski in odbojkarski, ki, kot znano, še najbolj združujejo našo mladino. Slednji se bodo vrstili v poletnih mesecih, v načrtih pa imamo tudi izlete v gore in v naravo. Če bo mogoče, bomo organizirali tudi poletne tabore, o katerih bo govor, upamo naslednje leto.

Brez spoštovanja preteklosti ni prihodnosti. Gibanje se zato zavzema za ohranjanje zgodovinskega izročila naroda. Čuvajo naj se torej spomeniki preteklega trpljenja in boja za obstoj naroda - kot npr. bazoviška gmajna, opensko strelišče, Rižarna in vsa spominska obeležja iz časa TIGR-a in NOB, ki so posejana po naših vaseh in mestnih četrtih. Z veliko žalostjo moramo ugotoviti, da je tabla posvečena IX. Korpusu 4. armade JLA, osvoboditeljice Trsta, ki stoji na Poklonu (Col), že več let pomazana, ne da bi se kdo za to zmenil. Ena prvih akcij Gibanja bo torej očiščenje pomazanih spomenikov. Prav tako so fašisti pomazali tudi kapelico v Zagradcu (Zgonik), ki jo je treba tudi čimprej počistiti.

Gibanje se bo s svojim praporom in narodno zastavo udeleževalo vseh že do sedaj obstoječih spominskih svečanosti v spomin padlim.

Gibanje bo sodelovalo z vsemi sorodnimi organizacijami, ki gojijo podobne cilje. Skušalo bo navezati stike s sorodnimi manjšinskimi organizacijami Slovencev v Avstriji in na Madžarskem, ne nazadnje pa tudi z Republiko Slovenijo.

Želeli bi navezati stike s tamkajšnjimi društvi in jim pomagati pri uveljavljanju slovenskega jezika in kulture. Še posebno nas zanimajo zadeve na avstrijskem Koroškem in Štajerskem in v Kanalski dolini. Tam je naš poseg neobhodno potreben, saj bo slovenščina v teh krajih kmalu izginila tudi zaradi večinske politične usmerjenosti na ozemlju.

Cilji so za zdaj zelo ambiciozni. Da nam jih bo uspelo uresničiti, potrebujemo čim večjo javno podporo.

ZA SLOVENSKO GIBANJE
TOMAŽ ŠPACAPAN
PRIMOŽ STURMAN

PREJELI SMO

25. APRIL V PODGORI

Jutro ni bilo sveže. Hladno pa se je zdelo vzdušje pred spomenikom padlim v Podgori pri Gorici. Nekateri so bili obrnjeni stran, ko je zazvenela melodija pesmi Nekje v gorah. Tudi naslednja pesem ni zmehčala srditih obličij. Počutil sem se osamljenega in v zadregi. Naša pesem, ki ponavadi prizadene, tokrat ni bila učinkovita. Mrko so gledali na naš zbor. Zakaj to ožigosanje našega imena, zakaj to posploševanje in zaničevanje? Ne pojem zato, da bi me ožigosali, a zato, ker ljubim petje in domače pesmi. Zbor ni političen, pa čeprav se komu tako zdi, ker imamo v skupini nekatere politike, ki so takorekoč "beli". To še ne pomeni, da je vsa skupina takole politično obarvana. Sam sem videl pred spomenikom brate, ne pa sovražnikov. Prigrizek po svečanosti me je spodbudil za naprej. Spočetka je bila zakuska pusta in mrzla. Ker verjamem v moč pesmi, sem si mislil, da bi slednja lahko pomagala pri tej razdvojenosti in združila slovenski glas v eno. S prijateljem sva začela peti in za nami so se hitro eden za drugim pridružili vsi, tako da je na vasi zadonela slovenska pesem. Pesmi Jaz pojdem med polja je sledila Pobratimija. Slednja je premagala začetno negotovost, saj običajni kitici sta tokrat sledili še ostali dve, kar je pomenilo veliko, srce pa je segrela pesem Triglavu, ki vse čuva kot očak svoj narod. Pesmi Doberdob in Slovenec sem sta dokazali, da ni tako težko obdržati enotnost in bratstvo. Nazadnje pa je zadonela Zdravljica kot še nikoli doslej. V njej sem čutil barve naše trobojnice in višino Triglava. Prve so nas odele, slednji pa nas je zaobjel.

Prav zaradi tega, ker verjamem v to vez in ker mi narod pomeni veliko, sem z nekaterimi prijatelji pred kratkim ustanovil Gibanje. Naša cilja sta združitev vseh Slovencev in uveljavljanje pravic, ki nam pripadajo. 25. april v Podgori mi je dokazal, da lahko zmoremo. Seveda pri tem rabimo vse vas, ki tako kot mi verjamete v te vrednote. Računajte na nas, mi pa računamo na vas.

ZA SLOVENSKO GIBANJE
TOMAŽ ŠPACAPAN

S 1. STRANI

IVAN RUDOLF UČENIKOV

Bazovica je izhajala v Kairu od septembra 1941 do novembra 1944 in pomeni gotovo edinstveno obliko kulturnega protifašističnega boja.

Še vedno premalo ovrednotena pa je Rudolfova vloga v t.i. Jugoslovanskem odboru, ki so ga priznavale vse zavezniške države, razen Titove Jugoslavije, in ki si je za cilj v prvi vrsti postavljal priključitev Primorske Jugoslaviji. Tudi zato je pustil, da so se njegovi fantje povsem svobodno odločali za odpoved pokorščine kraljevim jugoslovanskim oblastem in so se pridružili partizanom, kajti osvoboditev domovine izpod fašizma mu je bila na prvem mestu.

Rudolfova družina med tem ni nič vedela o njem. Žena Dana se je z otrokoma Nevo in Sašo med vojno za dve leti umaknila v Banja Luko, da ne bi bila v Ljubljani tako na očeh. Prve vesti o vsem, kar je mož naredil, je ženi prinesel v osvobojeno Ljubljano, Josip Dolenc z Opčin, eden tistih padalcev, ki so se izoblikovali v ožjem Rudolfovem krogu. Podrobnejše vesti o možu in njegovem delovanju pa je izvedela šele sredi poletja 1945, ko jo je obiskal dr. Ivan Marija Čok. Vesti pa so jo precej vznemirile, ker je zvedela za pravo obrekovalno kampanjo proti dr. Čoku, samemu možu in sploh proti vsem, ki se politično niso strinjali z novo oblastjo.

Ivan Rudolf pa je prav tedaj skušal na razne načine, da bi ga angleške vojaške oblasti v Kairu, kjer je dočakal konec vojne, demobilizirale in bi se lahko vrnil domov. Šele po posredovanju samega predsednika angleške vlade Churchilla, se je lahko vrnil v Trst, ki je bil tedaj pod zavezniško upravo, kamor se je nato sredi junija leta 1946 vrnila tudi gospa Dana s hčerko Nevo in sinom Sašom.

Kot tigrovec in sodelavec zaveznikov ter njihovih vojaških obveščevalnih služb je bil pri tedanjih jugoslovanskih oblasteh označen za reakcionarja, a iz prepričanja, da se je potrebno angažirati tudi v povojnih tržaških razmerah za uveljavljanje načela demokracije in za vrednote svobode, se je Ivan Rudolf aktivno vključil v vzgojno delo kot profesor na naših srednjih šolah ter kot politični delavec v okviru Slovenske demokratske zveze. Stranka je, kot znano, izdajala tudi svoje glasilo, že omenjeni tednik *Demokracijo*, se pravi list, v katerega je Ivan Rudolf veliko pisal in ga nekaj časa tudi urejal. Bil je nadarjen pisec. Da je to res, priča tudi knjiga njegovih lovskih črtic, ki so jih pod naslovom *Spev v Nanoško jutro* izdali pri GMD leta 1998.

Dolgo zamolčani in na pozabo obsojeni Ivan Rudolf Učenikov pa je dobil svoje javno priznanje jeseni leta 1998 v Podnanosu, ko so mu člani Društva TIGR Primorske odkrili doprsni kip in mu izkazali vojaško in politično čast za vse, kar je ta odločni borec za narodove pravice in velik organizator naredil za svoj narod.

Prav je zato, da se ga hvaležno spomnimo tudi ob tej obletnici.

Z 2. STRANI

DOGOVOR

Opazovalci mednarodnih razmer ocenjujejo, da je Izrael odločal o vprašanju Ramale in Arafatovega pripora hkrati kot o Jeninu in da je moral popustiti glede Arafata izključno zaradi bojazni pred gospodarskimi sankcijami, ki bi jih lahko izglasoval VS OZN. Te so postajale vse bolj mogoče zaradi naraščajočega nezaupanja ZDA do Sharona, ki se ni upognil Bushevim priporočilom glede ustavitve napadov na palestinska mesta. To bi bil še en dokaz o tem, koliko bi lahko naredila ameriška diplomacija za razrešitev hude krize.